SALA DE LECTURĂ

ANUL XXXII
26
(1 416)
Sîmbătă
1 iulie
1989
8 pagini
4 lei

Proletari din toate țările, uniți-vă !

Luceafărul

Săptămînal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Lucrările plenarei

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, în zilele de 27–28 iunie a.c., s-au desfășurat lucrările Plenarei C.C. al P.C.R. cu următoarea ordine de zi:

1. – Cu privire la convocarea celui de-al XIV-lea Congres al Partidului Comunist Român.

2. – Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al P.C.R., cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991–1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000–2010.

3. – Proiectul Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea societății românești, perfecționarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului Partidului Comunist Român și activitatea ideologică, politico-educativă, ridicarea nivelului de cunoaștere științifică, de cultură, a conștiinței revoluționare, raportul de forțe și caracteristicile fundamentale ale situației internaționale.

4. – Cu privire la realizarea planului pe primele 6 luni ale anului și măsuri pentru îndeplinirea planului pe semestrul II și pe întregul an 1989.

5. – Cu privire la proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în anul 1990.

Lucrările Plenarei Comitetului Central al partidului au fost marcate de un moment de profundă semnificație, trăit cu vibrantă emoție, cu legitimă mîndrie de toți cei prezenți.

În fața plenarei a fost prezentată propunerea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind realegerea, la Congresul al XIV-lea al partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de secretar general al Partidului Comunist Român.

Continuare în pag. a 2-a

Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

Stimați tovarăși,

Plenara Comitetului Central al partidului a dezbătut, timp de două zile, Programul-Directivă, Tezele și măsurile politico-organizatorice privind convocarea și pregătirea Congresului al XIV-lea al partidului.

De asemenea, în cadrul plenarei s-a analizat activitatea desfășurată de întregul popor sub conducerea partidului, pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului de dezvoltare economico-socială pe acest an, precum și prevederile planului pe 1990, ultimul an al celui de-al 8-lea cincinal.

În deplină unanimitate, plenara a hotărît ca în perioada 20—25 noiembrie, anul acesta, să aibă loc Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român și a adoptat Programul-Directivă și Tezele pentru Congres, ce urmează să fie date publicității și supuse dezbaterii largi în partid, în organizațiile de masă și obștești, cu întregul nostru popor.

Această largă dezbatere democratică în partid și cu întregul popor constituie, de altfel, o continuare a dezbaterilor de pînă acum, pe baza Tezelor din aprilie 1988 și a documentelor marelui forum democratic din noiembrie 1988.

Se poate afirma că Programul-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea sintetizează dezbaterile ce s-au desfășurat timp de un an în partid și cu întregul popor și reprezintă gîndirea și conștiința revoluționară, voința întregii națiuni de a înfăptui neabătut Programul partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare fermă a României spre comunism. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Stimați tovarăși,

Documentele adoptate în deplină unanimitate de Plenara Comitetului Central, ce urmează a fi dezbătute de întregul partid și popor și prezentate Congresului al XIV-lea al partidului, fac o analiză științifică a drumului parcurs de poporul român în dezvoltarea sa economico-socială, în formarea națiunii și a statului național unitar român, în dezvoltarea generală a forțelor de producție, a științei, culturii, a marilor realizări obținute în construcția socialismului, a stadiului actual de dezvoltare a societății socialiste românești.

Pe această bază, Programul-Directivă și Tezele stabilesc orientările de perspectivă privind dezvoltarea patriei noastre în noua etapă, pînă în anii 2000—2010. În aceste documente se subliniază, cu îndreptățită mîndrie, marile realizări obținute de poporul român în dezvoltarea sa economico-socială, în edificarea societății socialiste și se dau perspective minunate pentru făurirea cu succes a etapei superioare de realizare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea fermă a României spre visul de aur — spre comunism. **(Aplauze puternice, prelungite).**

România, poporul nostru au ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare încît se impune ca o necesitate vitală o analiză, chiar foarte succintă, a drumului parcurs în întreaga sa istorie, de la primul stat centralizat al dacilor, de acum 2060 de ani, și pînă în prezent. Este necesar ca, în cadrul dezbaterilor în partid și cu toți oamenii muncii, să fie pusă cu putere în evidență lupta poporului român pentru formarea sa, a limbii și culturii proprii, pentru realizarea națiunii române, a statului național unitar.

Pentru a înțelege bine stadiul în care se găsește astăzi România este necesar să fie puse în evidență momentele cele mai importante ale luptei pentru formarea Principatelor Române, subliniindu-se legătura strînsă, dintotdeauna, între Țara Românească, Moldova și Transilvania, punîndu-se cu putere în relief luptele îndelungate și hotărîte împotriva dominației străine, a imperiilor din acele vremuri, faptul că numai ca urmare a luptei împotriva dominației străine, a apărării cu arma în mînă a independenței și dreptului poporului de a-și forma un stat propriu unitar s-au realizat năzuințele și visurile celor mai înaintați reprezentanți ai poporului nostru — visul însuși al națiunii noastre. **(Vii și puternice aplauze).**

Este necesar să se pună cu putere în evidență faptul că întotdeauna din rîndul poporului s-au ridicat forțe politice și sociale înaintate, care au pus mai presus de toate interesele poporului, viitorul său liber și independent.

Trebuie să subliniem rolul important al revoluției lui Horia, Cloșca și Crișan de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, revoluția lui Tudor Vladimirescu din 1821, revoluția burghezo-democratică din 1848, care au avut un rol de importanță deosebită în dezvoltarea și formarea națiunii și a statului național unitar român, în lupta împotriva dominației străine, pentru deplina independență națională. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Nu vom putea înțelege bine stadiul actual al dezvoltării societății românești fără a pune în evidență importanța Unirii Principatelor din 1859, sub conducerea lui Cuza, care a marcat un moment nou în istoria milenară a poporului român și a deschis calea dezvoltării moderne a patriei noastre.

Așa cum trebuie să subliniem cu toată hotărîrea proclamarea independenței și războiul de independență din 1877—1878, care a lichidat dependența de imperiul otoman, constituind un nou moment important în dezvoltarea națiunii și a poporului nostru.

De asemenea, trebuie să subliniem cu toată tăria importanța istorică a unirii Transilvaniei cu România, în 1918, și formarea statului național unitar, care a creat condițiile dezvoltării națiunii noastre, a forțelor de producție și a nivelului general de dezvoltare al poporului. **(Vii și îndelungate aplauze).**

Întreaga istorie a patriei noastre este rezultatul luptelor grele, cu arma în mînă, împotriva dominației străine, pentru progres, libertate și independență, duse de masele populare, de întregul popor, adevăratul făuritor al națiunii noastre, al progresului economico-social. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Este adevărat că dezvoltarea patriei noastre, în toate aceste etape istorice, a fost frînată de dominația de sute de ani a imperiilor străine, iar o dată cu trecerea la dezvoltarea capitalistă a României în a doua jumătate a secolului trecut, de pătrunderea în țara noastră a capitalului și a monopolurilor străine, care au stăpînit și jefuit bogățiile țării pînă la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944.

Așa cum am menționat în Expunerea la marele forum democratic din noiembrie anul trecut, tocmai datorită dominației monopolurilor și capitalului străin, România a rămas în continuare o țară slab dezvoltată, nivelul de viață al poporului nostru foarte scăzut, în timp ce numai în anii dezvoltării capitaliste monopolurile imperialiste au acaparat din România peste 100 miliarde de dolari.

Toate acestea au făcut ca poporul român să rămînă, așa cum spunea Eminescu în unele din versurile sale, „sărac în țară săracă".

Este necesar în întreaga dezbatere din partid și cu întregul popor să subliniem rolul hotărîtor al revoluției de eliberare socială și națională din 1944, care a lichidat pentru totdeauna dominația imperialistă, a deschis calea spre adevărata independență, creînd condițiile ca poporul să poată să-și făurească viitorul așa cum își dorește, fără nici un amestec din afară.

După 23 August 1944, armata română, împreună cu întregul popor, a dus lupte eroice, alături de armata sovietică, pentru eliberarea deplină a patriei de armatele hitleriste și horthyste și apoi pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, pînă la victoria finală asupra Germaniei hitleriste.

În același timp, în țară s-au desfășurat lupte revoluționare pentru dezvoltarea democratică a țării și trecerea la făurirea noii orînduiri sociale.

În această perioadă scurtă s-au realizat unitatea clasei muncitoare și partidul unic al clasei muncitoare, s-a întărit unitatea tuturor forțelor patriotice, democratice, a întregului popor, creîndu-se condițiile necesare pentru trecerea la făurirea cu succes a socialismului.

În cei 40 de ani de construcție socialistă, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, în 1965, poporul român, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, a străbătut mai multe etape istorice și a ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare economico-socială, de civilizație generală cum nu s-a realizat într-o perioadă de sute de ani și — aș sublinia în mod deosebit — în întreaga perioadă de dezvoltare capitalistă.

Toate acestea atestă, cu puterea faptelor de netăgăduit, că numai și numai o dată cu lichidarea exploatării și asupririi capitaliste, a dominației străine și trecerea la făurirea unei noi orînduiri, a socialismului, au fost posibile aceste minunate realizări în dezvoltarea generală a patriei noastre, creșterea puternică a forțelor de producție, a industriei de peste 135 de ori, din care de 120 de ori după Congresul al IX-lea al partidului, a producției agricole de peste 10 ori, din care de 6 ori după Congresul al IX-lea, precum

Continuare în pag. a 3-a

Hotărîrea Plenarei Comitetului Central cu privire la realegerea TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român

Plenara C.C. al P.C.R., dînd expresie celor mai alese sentimente de înaltă stimă și prețuire, de nețărmurită dragoste și profundă recunoștință ale comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii, în deplin consens cu voința unanimă a întregului partid și popor, hotărăște să fie supusă dezbaterii în adunările generale ale tuturor organizațiilor de bază din întreprinderi, instituții, unități agricole, în toate conferințele organizațiilor comunale, orășenești, municipale și județene ale P.C.R., în întregul nostru partid propunerea ca la al XIV-lea Congres în înalta funcție de secretar general al partidului să fie reales cel mai iubit și stimat fiu al națiunii noastre, strălucitul conducător de partid și țară, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Comitetul Central își exprimă în unanimitate ferma convingere că realegerea în fruntea partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu – eminent militant comunist și patriot înflăcărat, ilustru gînditor revoluționar, luptător ferm pentru realizarea țelurilor supreme ale clasei muncitoare, genial făuritor al noului destin al țării și al celei mai luminoase epoci din istoria patriei, personalitate politică de excepție a lumii contemporane, care și-a consacrat și își consacră de aproape șase decenii, cu abnegație și eroism, întreaga viață și activitate binelui și fericirii națiunii române, cauzei independenței și suveranității, socialismului și păcii, înțelegerii și colaborării internaționale – constituie cea mai sigură garanție a edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate, pe baza aplicării creatoare a principiilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete din țara noastră, a viitorului comunist al patriei, a înaintării neabătute a României spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

Adoptînd această hotărîre, Plenara C.C. al P.C.R. subliniază rolul determinant al conducătorului partidului și statului în vastul proces revoluționar, unitar și neîntrerupt, pe care l-a cunoscut România în perioada de glorie și măreție inaugurată de istoricul Congres al IX-lea, moment decisiv în desfășurarea operei de construcție socialistă, în realizarea grandioaselor ctitorii, fără egal în multimilenara existență a patriei, ce au dat, spre mîndria și satisfacția poporului român, o neasemuită strălucire chipului țării, un loc de frunte și un binemeritat prestigiu în rîndul națiunilor lumii.

Cursul inovator, revoluționar, dinamic pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a imprimat vieții economico-sociale din patria noastră, în luminoasa perioadă deschisă de Congresul al IX-lea, și-a pus din plin amprenta asupra dezvoltării sănătoase și viguroase a economiei naționale, a întregii opere de edificare a socialismului în România, cu poporul și pentru popor.

Comitetul Central evidențiază și cu acest prilej meritul de uriașă însemnătate al tovarășului Nicolae Ceaușescu în definirea, într-o viziune științifică și unitară, a trăsăturilor și strategiei fiecărei etape de construcție socialistă, a apărării principiilor fundamentale ale socialismului, ca orînduire superioară oricăror forme de organizare socială care au existat pînă acum în istoria umanității.

Întregul nostru partid și popor dau cea mai înaltă apreciere contribuției decisive, hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea programelor realiste și profund mobilizatoare de dezvoltare intensivă, multilaterală a patriei pe seama cuceririlor revoluției tehnico-științifice și noii revoluții agrare, care au asigurat ritmuri dinamice de creștere a forței economice, a industriei și agriculturii, ridicarea necontenită a nivelului de viață al celor ce muncesc, înflorirea învățămîntului, științei și culturii, factori de cea mai mare însemnătate în făurirea socialismului și comunismului.

Plenara Comitetului Central prețuiește în mod deosebit înalta răspundere cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu asigură întărirea continuă a gloriosului nostru partid comunist – centru vital al națiunii – creșterea rolului conducător, a forței sale politice și organizatorice în întreaga operă de construcție socialistă în România. Tovarășului Nicolae Ceaușescu îi revine meritul deosebit de a fi elaborat teze și orientări profund științifice, novatoare, cu privire la organizarea și conducerea întregii vieți economice și sociale, crearea unui larg și cuprinzător sistem al democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului clasei muncitoare – clasa cea mai înaintată a societății – perfecționarea funcțiilor statului, apărarea și întărirea continuă a proprietății socialiste.

Slujind cu inepuizabilă energie și devotament patriotic interesele vitale ale țării și poporului român, cauza edificării socialismului și comunismului în patria noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a afirmat cu putere, prin cuvînt și faptă, ca strălucit promotor al unei noi gîndiri în viața internațională, ca apărător consecvent și hotărît al aspirațiilor fundamentale ale popoarelor, impunîndu-se în conștiința întregii omeniri ca mare Erou al păcii, înțelegerii și colaborării între toate națiunile lumii.

În aceste momente înălțătoare, de vibrantă trăire patriotică, Comitetul Central, comuniștii, întregul popor își exprimă într-un singur gînd voința nestrămutată ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales la Congresul al XIV-lea în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român, de a continua neabătut, sub steagul de luptă al gloriosului nostru partid, strîns uniți în jurul genialului său conducător, măreața operă de edificare pe pămîntul patriei a celei mai drepte și mai umane orînduiri, a visului de aur al omenirii – comunismul !

CHEZĂŞIE A VIITORULUI COMUNIST AL PATRIEI

Propunerea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind realegerea, la Congresul al XIV-lea al partidului, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia supremă de secretar general al Partidului Comunist Român prezentată de tovarăşul Manea Mănescu

Stimaţi tovarăşi,

Din însărcinarea Comitetului Politic Executiv, îmi revine înalta onoare să supun Plenarei Comitetului Central, spre aprobare, propunerea ca, la Congresul al XIV-lea, în funcţia supremă de secretar general al Partidului Comunist Român, să fie ales înflăcăratul patriot şi eminentul revoluţionar, genialul fondator al României socialiste, marele Erou al naţiunii, proeminentă personalitate a lumii contemporane, a mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale, mult iubitul şi stimatul nostru conducător, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU. **(Aplauze puternice, ovaţii şi urale. Se scandează „Ceauşescu — P.C.R.!").**

În acest moment de mare însemnătate pentru prezentul şi viitorul ţării, avem convingerea deplină că această istorică propunere izvoraşte din dragostea, respectul şi recunoştinţa noastră, a membrilor Comitetului Central, a tuturor comuniştilor, a clasei muncitoare, ţărănimii şi intelectualităţii, a întregului popor, pentru tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ilustrul gînditor şi militant politic, care în cele şase decenii de continuă şi eroică activitate revoluţionară şi-a dedicat viaţa, zi de zi, cauzei drepte a eliberării sociale şi naţionale, a victoriei socialismului, a independenţei şi fericirii poporului român, a colaborării şi păcii în lume. (Aplauze puternice, prelungite).

Stimaţi tovarăşi,

Istoria noastră naţională a înscris, în paginile sale cele mai strălucite, titanica activitate revoluţionară pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu o desfăşoară, în fruntea partidului şi a ţării, pentru înălţarea şi propăşirea României socialiste, spre binele şi fericirea întregii naţiuni, care se împleteşte organic şi indestructibil cu însăşi viaţa şi lupta eroicului nostru partid comunist.

Întregul nostru popor cunoaşte şi dă o înaltă preţuire rolului decisiv pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu l-a avut şi îl are în elaborarea şi înfăptuirea măreţelor obiective ale edificării societăţii socialiste pe pămîntul României, în luminoasa epocă revoluţionară deschisă de Marele Congres din 1965, în fundamentarea celor mai viabile căi şi soluţii pentru rezolvarea problemelor complexe pe care le ridică, în fiecare etapă, construcţia noii orînduiri, mersul ferm înainte al ţării, pe calea socialismului şi comunismului.

În glorioasa Epocă Nicolae Ceauşescu, a crescut fără încetare rolul conducător al Partidului Comunist Român, centrul vital al societăţii, s-a afirmat puternic, în toate domeniile vieţii politice, economice şi sociale, democraţia muncitorească-revoluţionară, s-a întărit proprietatea socialistă, s-au dezvoltat continuu forţele de producţie pe tot cuprinsul ţării, s-au accentuat perfecţionarea relaţiilor de producţie, progresul ştiinţei, învăţămîntului şi culturii, a sporit necontenit bunăstarea întregii naţiuni.

Avem convingerea fermă că la frunte cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu, eminentul conducător clarvăzător, luminat, bun şi drept, România nu se va abate niciodată de la calea revoluţionară a construcţiei socialismului şi comunismului, că Partidul Comunist Român va aplica neabătut, în condiţiile concrete ale ţării noastre, principiile generale ale socialismului ştiinţific, vasta experienţă acumulată în procesul uriaş al construcţiei noii orînduiri. **(Aplauze prelungite).**

Sub conducerea înţeleaptă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, documentele de însemnătate fundamentală pe care le dezbatem în plenara noastră — Tezele pentru forumul suprem al partidului şi proiectul Programului de directive al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român, cu privire la dezvoltarea economico-socială în cincinalul 1991—1995 şi orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 —, ce ilustrează gîndirea sa fecundă, politică, ştiinţifică, revoluţionară, viziunea sa teoretică şi practică atotcuprinzătoare, vor constitui un mobilizator program de muncă pentru întregul popor, bază trainică pentru continua dezvoltare economică şi socială, pentru înaintarea fermă a patriei spre culmi tot mai înalte de progres şi civilizaţie.

Actul politic, de însemnătate cardinală, în consens cu voinţa întregului partid, a întregii naţiuni, al realegerii tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia supremă de secretar general al Partidului Comunist Român, reprezintă garanţia sigură a continuităţii procesului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate — cu poporul şi pentru popor.

Sînteţi, mult stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, mîndria, demnitatea şi flacăra revoluţionară a partidului şi a poporului, care vă urmează cu credinţă şi devotament nemărginit în măreaţa operă constructivă ce conferă României un loc demn între naţiunile lumii. Iar dumneavoastră, iubite conducător, recunoaşterea largă de Erou al Păcii, proeminentă personalitate a vieţii politice internaţionale, înflăcărat militant revoluţionar pentru o lume mai bună şi mai dreaptă pe planeta noastră. **(Aplauze puternice. Se scandează îndelung „Ceauşescu — P.C.R.!").**

Comitetul Politic Executiv propune Plenarei Comitetului Central şi adopţie o hotărîre privind realegerea, la Congresul al XIV-lea, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în înalta funcţie de secretar general al Partidului Comunist Român. **(Urale şi ovaţii. Se scandează „Ceauşescu ales la al XIV-lea Congres!").**

Mult iubite şi stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu,

Mult stimată tovarăşă Elena Ceauşescu,

Vă rog să-mi îngăduiţi, în acest moment solemn, să dau expresie celor mai alese sentimente ale poporului nostru şi să vă urăm, din toată inima, să vă trăiţi încă mulţi ani spre slava Partidului Comunist Român, spre măreţia scumpei noastre patrii, libere, independente şi suverane, Republica Socialistă România. **(Urale şi ovaţii. Aplauze prelungite. Se scandează „Ceauşescu — P.C.R.!").**

Cuvîntarea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU

Stimaţi tovarăşi,

Aş dori să mulţumesc Comitetului Central al partidului pentru hotărîrea pe care a luat-o de a propune pentru discutarea în adunările de partid, la conferinţele de partid şi la Congres a realegerii mele în înalta funcţie de răspundere în partid şi în stat, de secretar general al Partidului Comunist Român.

Vă mulţumesc în mod călduros pentru această încredere pe care mi-aţi acordat-o. **(Aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceauşescu — P.C.R.!", „Ceauşescu, România — ştima noastră şi mîndria!", „Ceauşescu, ales la al XIV-lea Congres!").**

De aproape 60 de ani, în activitatea sindicală, a tineretului comunist, în partid, am acţionat întotdeauna ca un soldat credincios al partidului, ca un fiu al poporului în rîndul căruia m-am născut — al muncitorilor, ţăranilor, al întregii noastre naţiuni — convins că numai şi numai calea indicată de comuniştii reprezintă drumul spre libertate, spre o viaţă demnă şi liberă a poporului nostru! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Am îndeplinit întotdeauna sarcinile puse de partid în orice domeniu de activitate. Am avut permanent în vedere că un activist al partidului trebuie întotdeauna să răspundă chemării partidului, să acţioneze cu toate forţele sale pentru înfăptuirea politicii generale a partidului. Am făcut aceasta în anii grei ai ilegalităţii şi apoi în anii de după Eliberare, în construcţia socialismului, în înaintarea fermă a patriei noastre pe calea socialismului şi comunismului.

De 24 de ani partidul mi-a încredinţat înalta funcţie de secretar general al partidului. Această funcţie a fost confirmată de nenumărate ori, şi de congresele partidului, dar şi de întregul nostru popor, prin voturile ce mi s-au acordat ca deputat şi, apoi, ca preşedinte al Republicii Socialiste România.

Pot să declar acum, cînd sînt din nou propus pentru această înaltă funcţie, că am acţionat întotdeauna, împreună cu Comitetul Central, cu ceilalţi tovarăşi din conducerea partidului, cu partidul şi cu întregul popor, pentru a asigura înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială, de ridicare a gradului de civilizaţie, de bunăstare materială şi spirituală a poporului, de întărire continuă a independenţei şi suveranităţii ţării. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Pe drept cuvînt se subliniază importanţa Congresului al IX-lea pentru construcţia socialistă în patria noastră. Dar doresc şi acum — foarte sintetic — să subliniez cu toată tăria că Congresul al IX-lea nu ar fi fost posibil fără înfăptuirea revoluţiei de eliberare socială şi naţională, fără celelalte congrese ale partidului, fără lupta îndelungată, de veacuri, a înaintaşilor noştri pentru formarea poporului, a naţiunii, a statului naţional român.

Este o îndatorire a oricărui comunist de a sublinia întotdeauna faptul că tot ceea ce s-a înfăptuit, de-a lungul veacurilor, în patria noastră a asigurat ridicarea continuă a României pe noi şi noi culmi de progres — şi stă la baza realizărilor noastre de astăzi. Iată de ce trebuie să cinstim întotdeauna, cu întreaga noastră conştiinţă, pe toţi cei care au dus lupta pentru existenţa României, forţele progresiste, revoluţionare, să cinstim poporul nostru, adevăratul făuritor al propriei sale istorii, al independenţei şi suveranităţii României! El este făuritorul României de astăzi! **(Aplauze şi urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceauşescu şi poporul!", „Ceauşescu, România — ştima noastră şi mîndria!").**

Fără nici o îndoială, dragi tovarăşi, că în luptele îndelungate, în activitatea de dezvoltare a ţării noastre s-au săvîrşit multe greşeli; au fost, de altfel, orînduiri sociale diferite. Însăşi într-o etapa a construcţiei socialismului s-au săvîrşit o serie de greşeli. Criticînd unele stări de lucruri din trecut, trebuie însă să punem întotdeauna în evidenţă ceea ce a asigurat mersul înainte al poporului nostru şi să cinstim pe acei care au făcut totul, şi-au dat viaţa pentru măreţia şi libertatea întregii noastre naţiuni! Numai aşa vom fi adevăraţi activişti comunişti, numai aşa vom acţiona întotdeauna ca adevăraţi oameni cu înaltă răspundere faţă de trecutul, de prezentul şi viitorul patriei noastre! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Nimeni nu trebuie să procedeze, aşa cum spune în unele versuri ale sale Eminescu, în „Scrisoarea I" — de a vedea numai ceea ce a fost rău, ce e negativ. Trebuie să vedem ceea ce a fost înălţător în lupta din trecutul poporului român, ceea ce a asigurat mersul înainte! Aceasta trebuie să reţinem întotdeauna! Orice altă atitudine înseamnă, de fapt, a lovi în popor, în clasa muncitoare, în partid; înseamnă de fapt a acţiona împotriva intereselor dezvoltării socialiste şi comuniste, împotriva bunăstării şi independenţei poporului. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Nu doresc să mă refer la alte probleme, deoarece voi face aceasta în cuvîntul meu de încheiere.

Doresc, încă o dată, să exprim mulţumirile mele pentru încrederea ce mi-o acordaţi şi să asigur Comitetul Central, să asigur întregul partid şi întregul popor că, dacă îmi vor acorda din nou încrederea, voi acţiona, ca şi pînă acum, cu întreaga forţă pentru a asigura înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare a patriei noastre în perioada următoare pînă în anii 2000, realizarea neabătută a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare spre comunism.

Pentru mine nu există şi nu va exista niciodată ţel mai înalt, suprem, decît cauza socialismului, a comunismului, cauza bunăstării şi fericirii poporului, a măreţiei sale, a independenţei şi suveranităţii patriei noastre socialiste — Republica Socialistă România. **(Aplauze şi urale puternice; se scandează îndelung „Ceauşescu — P.C.R.!", „Ceauşescu şi poporul!", „Ceauşescu, ales la al XIV-lea Congres!". Într-o atmosferă de puternică însufleţire şi strînsă unitate, toţi cei prezenţi în sală aclamă şi ovaţionează îndelung pentru Partidul Comunist Român, pentru secretarul său general, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU).**

Telegrama adresată tovarăşului

NICOLAE CEAUŞESCU

secretar general al Partidului Comunist Român,

preşedintele Republicii Socialiste România

Mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu,

Într-o deplină unitate de conştiinţă cu întreaga naţiune, oamenii scrisului din patria noastră îşi exprimă profunda satisfacţie şi aderiunea entuziastă faţă de Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la realegerea Dumneavoastră, la cel de al XIV-lea Congres, în funcţia supremă de secretar general al partidului.

Acest act politic reprezintă expresia cea mai înaltă a prestigiului uman de care se bucură activitatea strălucită a marelui patriot, a militantului comunist care-şi dedică întreaga viaţă, muncă şi creaţie revoluţionară fericirii patriei şi a poporului, înfăptuirii celor mai cutezătoare idealuri ce au luminat dintotdeauna istoria acestui pămînt străvechi, în anii construcţiei socialiste şi cu deosebire în anii epocii care vă poartă numele, epocă în care vedem însuşi triumful gîndirii şi practicii revoluţionare înaintate, al aplicării creatoare a principiilor socialismului ştiinţific la condiţiile concrete ale ţării noastre, România cunoaşte cel mai glorios şi mai fertil timp al dăinuirii sale.

Congresul al IX-lea şi toate celelalte mari forumuri comuniste care au urmat poartă pecetea spiritului Dumneavoastră vizionar, pe care-l resimţim în întreaga viaţă economică, moral-politică şi socială a României, în afirmarea liberă, demnă şi suverană a patriei în lumea de azi.

Arhitect strălucit al prezentului şi viitorului românesc, Dumneavoastră, mult stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, aţi conferit culturii şi artei rolul de componente esenţiale ale progresului şi civilizaţiei, ale edificării conştiinţei noi, revoluţionare, adresîndu-ne nouă, oamenilor scrisului, vibranta chemare de a ne inspira mereu de la izvorul veşnic viu al vieţii şi muncii poporului, punînd în prim plan tot ceea ce este mai măreţ şi mai reprezentativ în epopeea construcţiei socialismului.

Susţinînd cu toată căldura realegerea Dumneavoastră în funcţia supremă de secretar general al partidului, investită în care vedem garanţia însăşi a mersului neabătut înainte al patriei, vă încredinţăm, mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, de hotărîrea noastră, a tuturor, de a face tot ce ne stă în putinţă pentru ca în scrierile noastre să vibreze mai puternic preocupările, simţămintele şi aspiraţiile oamenilor muncii, împlinirea de destin a unei patrii care şi-a cucerit pe deplin şi irevocabil independenţa, pentru a înălţa edificiul trainic al culturii şi literaturii române sub soarele generos al socialismului şi comunismului.

UNIUNEA SCRIITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Lucrările plenarei

Urmare din pag. 1

Membrii Comitetului Central, ai Comisiei Centrale de Revizie a partidului, toţi cei aflaţi în sală au aprobat, într-o însufleţitoare unanimitate, ca tovarăşul Nicolae Ceauşescu, eminent militant revoluţionar, patriot înflăcărat, ctitorul de geniu al României socialiste moderne, să fie propus la Congresul al XIV-lea al P.C.R. pentru a fi ales în fruntea partidului nostru comunist — forţa politică conducătoare, nucleul vital al întregii societăţi — să conducă pe mai departe destinele poporului român pe drumul luminos al socialismului şi comunismului.

În legătură cu propunerea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., aprobată cu înflăcărare de participanţii la plenară, a luat cuvîntul **tovarăşul Nicolae Ceauşescu.**

În unanimitate, plenara a hotărît convocarea Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român, ale cărui lucrări se vor desfăşura în perioada 20–25 noiembrie 1989.

Exprimînd voinţa partidului, a naţiunii noastre, toţi cei prezenţi, într-o însufleţitoare unanimitate, au aprobat Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. privind propunerea de realegere, la Congresul al XIV-lea al partidului a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia supremă de secretar general al Partidului Comunist Român. Potrivit Hotărîrii C.C. al P.C.R., propunerea privind realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în înalta funcţie de secretar general al Partidului Comunist Român urmează să fie supusă dezbaterii în adunările generale ale tuturor organizaţiilor de bază din întreprinderi şi instituţii, din unităţi agricole, în conferinţele comunale, orăşeneşti, municipale şi judeţene de partid. În legătură cu problemele privind pregătirea şi desfăşurarea Congresului, a fost adoptată, în unanimitate, o Hotărîre.

În unanimitate, a fost aprobat proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991–1995 şi orientările de perspectivă pînă în anii 2000–2010.

De asemenea, cu unanimitate de voturi, a fost adoptat proiectul Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea societăţii româneşti, perfecţionarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, creşterea rolului Partidului Comunist Român şi activitatea ideologică, politico-educativă, ridicarea nivelului de cunoaştere ştiinţifică, de cultură, a conştiinţei revoluţionare, raportul de forţe şi caracteristicile fundamentale ale situaţiei internaţionale.

A fost adoptată, de asemenea, Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al partidului cu privire la toate problemele cuprinse pe ordinea de zi a lucrărilor.

În încheierea lucrărilor plenarei a luat cuvîntul **tovarăşul Nicolae Ceauşescu.** Amplă şi profundă analiză a stadiului actual al societăţii româneşti, a cerinţelor obiective şi a direcţiilor fundamentale ale dezvoltării ţării în cincinalul viitor şi în perspectivă, magistrala cuvîntare a secretarului general al partidului a fost urmărită cu viu interes şi deplină aprobare, cu profundă satisfacţie, fiind subliniată în repetate rînduri cu puternice aplauze şi urale, cu ovaţii.

ANTOLOGIA «LUCEAFĂRUL»

Partidul, Ceauşescu, România

Trăim aceste fericite zile
Înscrise-n viaţa-ntregului popor
Precum istoria înscrie-n file
Cu litere de aur mersul lor.

Sînt zilele cu-n taină aşteptă
Şi care mărturii prin timp rămîn
Căci ne conduce-o forţă înţeleaptă
Partidul nostru Comunist Român.

Şi-n fruntea lui cea limpede veghează
Un înţelept şi ne-nfricat bărbat,
Inimă tînără şi minte trează,
În care ţara-ntreagă s-a-ntrupat.

E Omul — Ceauşescu Nicolae
Iubit ca steagul nostru tricolor.
Ca steagul nostru limpede văpaie
În zborul liber către viitor.

Conducător iubit, doream să vii,
Chemat de ţară şi chemat de vreme
În fruntea scumpei noastre Românii
Ca soarele în fruntea unei steme.

Din anii grei legat de-acest popor,
Curat ca lacrima, ai fost flacăra
Ce-a luminat şi-adînc şi-nălţător
Ca să-nflorească, nouă, România.

O ţară, suverană, de renume
Prin muncă, omenie şi-adevăr
Prin numele aceluia ce-n lume
Îi duce crezul peste mări şi ţări.

Întru mulţi ani şi multă sănătate,
O tinereţe veşnică-ţi dorim
Cu datinile din străbuni lăsate
Azi fiu iubit al ţării, te cinstim.

Căci tuturor ne eşti în veci mîndria
Şi conştiinţă trează luminînd,
Partidul, Ceauşescu, România
E tot ce-avem mai scump pe-acest pămînt.

Al. Andriţoiu

Ctitorul

A zidi pentru patrie, cu poporul
În lumina caldă şi naturală a curajului
Aceasta e harul celui născut pentru
Naţia sa spre slava României
Şi încă prin anotimpuri auzim
Fîlfîitul de aripă albă-ntru pacea dorită
Aripă zămislită de-un gînd necesar
Pururea lumii,
Viaţa celui născut pentru naţia sa
E-o epopee cutreierînd prin ţară
Dimpreună cu spiritul istoriei contemporane
Spirit revoluţionar care animă
Dialectica pămîntească de întocmire
A hambarelor şi-a autenticităţii
Şi existenţa de-o seamă cu floarea roşie
În unic principiu: totul pentru patrie,
Ce poate fi mai înălţător!
Cel născut pentru naţia sa
Frate e şi călăuză privind
Viitorul în faţă, fericită e naţia
Care are un fiu înţelept la timonă!

Pavel Pereş

Al acestui popor, al acestui partid

Al acestui popor,
al acestor pămînturi
neclintit în vînturi,
legănate de-un dor!

al acestui tumult
revărsat de izvoare,
din străfunduri amare,
spumegînd de demult;

al acestui meleag
unde roade dă pomul
şi-i cît muntele omul
sub al sorţii lui steag;

al acestui, de jar
steag pe fruntea cetăţii,
ridicat libertăţii
de-un partid legendar;

al acestui imens
zvon încins de motoare
ce vibrează în zare
şi în aerul dens;

pretutindeni e el.
mîna lui e în toate
cu amprente lăsate
şi în crini, şi-n oţel;

şi-n barajul cel nou
şi-n beton, şi-n conducte,
în cărbuni şi în fructe,
în cătarg, în cargou;

în voinţa de-a fi,
în dorinţa de-a face,
de-a zidi pentru pace,
de-a sui, de-a-nflori;

de a duce în zbor,
cu un ceas mai devreme,
ale patriei steme
în sublim viitor!

Gîndul lui e-n drapel,
Braţul lui ne conduce
Slava slavei străluce
peste noi. Peste el.

Victor Tulbure

Ce aşezare firească

Eu vin cu faptele sale
şi vin cu vorbele sale
şi spun:
Cunoscut este sufletul meu
Conducătorului!

Noaptea îi colind priveliştile gîndurilor
şi văd:
Liberi ca pasărea dorului
sîntem!

Copiii mei îl aşteaptă
să vină la noi.
Numele lui împrietenit
cu glasul lor liber;
ce aşezare firească a chipului său
în cuvintele de acasă
ale neamului.

De tot intimă,
apropierea naşte aici,
la români,
respectul istoriei.

Mulţi ani,
Comunistului de Omenie!

Nicolae Oancea

Noi toţi, Partidul, Patria, Poporul

E ţara românească-n sărbătoare,
Carpaţii dau ca braţe oşteni onorul,
Cînd urcă roşul steag şi tricolorul
Ca pe-un catarg pe culmea cea mai mare.

E-un timp solemn cînd şi mai larg
ni-i zborul
Spre-naltul crug al zilei viitoare,
Că-n Nicolae Ceauşescu are
Pămîntul luptelor izbînditorul.

Răsune dar, a inimii urare:
Trăiască înaintemergătorul.
Nădejdea noastră-n veci nemuritoare.

Şi-astfel sărbătorind Conducătorul
Ne înălţăm în cinste fiecare
Noi toţi: Partidul, Patria, Poporul.

Niculae Stoian

Trăim o dreaptă sărbătoare

Şi dacă braţul tău biruitorul,
Şi mintea luminată, trează,
Ne spune să ne facem Viitorul,
Românii, toţi, Partidul îl urmează;

Că liniştea în suflete ni-e dată
Măreţ stindard, în zare;
Scump Voievod, acum, ori niciodată,
Trăim şi noi o dreaptă sărbătoare!

Căci faţa albă-a ţării sărutară,
Săracii, cei răniţi. Stăpînii l...
Şi soare de iubire, Primăvară,
Îi dau azi muncitorii-n chipul plinii...

Traian Iancu

Prin inimi de eroi

Prin inimi de eroi ne trece ţara,
Cum a trecut prin milenaru-i timp.
Nu-i vîrsta tuturora primăvara,
Iubirea noastră-i unic anotimp

Precum Carpaţii care-s veşnic tineri
Şi apele tot limpezi în izvor
Noi ce trăim pe glii de pace liberi,
Asemeni lor sîntem sub Tricolor.

Curajul nostru-i moştenire veche,
Precum e-nţelepciunea din străbuni,
Deşi viteji oricînd fără pereche,
Sîntem ai Păcii renumiţi tribuni.

Din gîndul bun noi zămislim o faptă
Din orice faptă o îzbîndă-n plus
Făcîndu-ne viaţa tot mai dreaptă
În faţa lumii stăm cu fruntea sus.

Ne-am făurit din plaiuri o grădină
Cu strălucite flori de viitor,
Cum a visat Partidul de lumină
Şi-al ţării brav şi demn Conducător.

Constantin Atomii

El e poporul liber

Nu-i clipă să nu vrea să mai rămînă,
Dar alte clipe vin la sărbătoare
Stemei române şi se-aprind pe culmi,
La ţărmuri îşi trimite solii marea,

Rostind cuvinte, el grădini vesteşte
Pe-acest meleag răsăritean cu brazi,
El e poporul liber prin popor,
El e Luceafărul poporului de azi!

O, ţara mea, tu dulce Românie,
Născută din sudori şi munci de faur
Din vraja simburilor iar ne naştem,
Trăim un calendar cu foi de aur.
Iubim! Sîntem! Cunoaştem!

El ţine-n cumpănă ce-i nou şi bun.
Dau aripi lirei, deci! Mai largi precum
Colinele pierdute-n soare
Spre a-l cînta mereu, din zare-n zare...

Ovidiu Genaru

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Urmare din pag. 1

și sporirea venitului național de peste 40 de ori, din care de 33 de ori în aceeași perioadă de după Congresul al IX-lea.

Pe drept cuvînt, atît în Programul-Directivă, cît și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, se înfățișează pe larg dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu, creșterea puternică a fondurilor fixe, a construcțiilor de locuințe și a altor așezăminte culturale, care au schimbat în mod radical înfățișarea patriei noastre, nivelul general de trai al întregii națiuni.

Fără nici o îndoială, așa cum pe drept cuvînt se subliniază în documentele adoptate de plenară, au fost unele greutăți, au fost o serie de lipsuri, într-o anumită perioadă s-au manifestat abuzuri, încălcarea legalității socialiste, dar partidul nostru comunist a tras concluziile necesare, îndeosebi după Congresul al IX-lea, și a adoptat măsurile pentru lichidarea cu desăvîrșire a acestor stări de lucruri, pentru ca asemenea ilegalități să nu se mai poată întîmpla niciodată.

Au fost adoptate măsurile necesare în vederea dezvoltării puternice a democrației muncitorești-revoluționare, realizîndu-se un nou cadru democratic, care asigură participarea activă a întregului popor la făurirea conștientă a viitorului său liber și independent, socialist și comunist. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Ce se poate spune și ce trebuie să subliniem cu tărie acum, cînd facem bilanțul drumului parcurs în construcția socialismului, cînd privim cu îndreptățită mîndrie la nivelul înalt la care a ajuns România astăzi, care, dintr-o țară slab dezvoltată, a devenit o țară industrial-agrară în plină dezvoltare pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii, ale cunoașterii umane în general ?

Se poate și trebuie să afirmăm cu toată tăria că numai și numai socialismul a asigurat aceste mărețe și minunate realizări ale națiunii noastre. **(Aplauze puternice, prelungite).** Așa cum trebuie subliniat că, pe ansamblu, socialismul și-a demonstrat forța și vigoarea sa și că el reprezintă viitorul omenirii de libertate, de bunăstare, de egalitate și pace. **(Vii aplauze).**

Pe baza realizărilor noastre, a succeselor înregistrate în dezvoltarea generală a socialismului, trebuie să adoptăm o atitudine fermă împotriva oricăror încercări de denigrare a socialismului. Considerăm că preocuparea pentru perfecționarea dezvoltării socialismului în diferite țări trebuie să se realizeze nu de pe poziții de negare sau subapreciere a forței socialismului, ci de pe poziții de afirmare a forței și superiorității socialismului — care reprezintă viitorul întregii omeniri. Trebuie să se respingă cu fermitate încercările cercurilor reacționare, imperialiste de a destabiliza și a ponegri socialismul, în scopul vădit de a frîna — cel puțin —, de a întîrzia — într-un fel sau altul — drumul sau marșul popoarelor spre lichidarea asupririi și inegalității, spre o lume mai dreaptă și mai bună.

Trebuie să subliniem cu întreaga forță că numai și numai socialismul asigură popoarelor condiții pentru lichidarea înapoierii, sărăciei, pentru adevărata independență economico-socială, pentru bunăstare și fericire, pentru o pace trainică, pentru colaborare între toate popoarele lumii ! **(Aplauze puternice, prelungite).**

În dezbaterile ce vor continua în partid și cu întregul popor trebuie subliniată cu tărie importanța aplicării legilor generale ale dezvoltării sociale, a principiilor socialismului științific la condițiile și realitățile din fiecare țară.

Pornind de la faptul că socialismul se realizează în condiții diverse de la o țară la alta, că nu există șabloane și „modele", trebuie să avem permanent în vedere că socialismul nu se poate înfăptui decît pe baza principiilor socialismului științific, a înlăturării inegalităților și a asupririi omului de către om, prin realizarea unor relații noi de producție, a unei adevărate dreptăți sociale.

În același timp, trebuie să punem cu putere în evidență rolul fundamental, hotărîtor al proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, faptul că proprietatea întregului popor și proprietatea cooperatistă reprezintă una din cerințele vitale pentru realizarea noii orînduiri sociale. Aceasta impune ca o necesitate obiectivă să acționăm permanent pentru întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste, pentru perfecționarea mijloacelor de bună gospodărire a acesteia de către colectivele de oameni ai muncii.

Proprietatea particulară asupra principalelor mijloace de producție, împărțirea societății în clase antagoniste, în asupritori și asupriți reprezintă, de fapt, o încălcare a legilor obiective ale naturii și dezvoltării sociale, constituie rezultatul violenței și forței.

Însăși dezvoltarea socială, a științei, a tehnicii a impus realizarea marii industrii, a muncii sociale în comun, așa cum viața arată că numai marea proprietate în agricultură asigură condițiile necesare dezvoltării continue a forțelor de producție. Ceea ce trebuie să realizeze socialismul este lichidarea proprietății particulare asupra mijloacelor de producție și trecerea acestora în mîinile adevăraților stăpîni — ale muncitorimii, ale intelectualității, a pămîntului în mîna țărănimii, în cadrul cooperativelor agricole de producție, al marii proprietăți socialiste.

Orice diminuare a rolului marii proprietăți industriale și agricole socialiste, întoarcerea la anumite forme ale proprietății capitaliste — chiar a micii proprietăți — înseamnă o dare înapoi cu zeci și zeci de ani, înseamnă a pune în pericol nu numai dezvoltarea socialismului, dar însăși dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea și independența lor.

Este bine să nu se uite tezele lui Lenin după care „mica producție generează capitalism și burghezie permanent, zi de zi, ceas de ceas, spontan și în proporții de masă".

Gîndindu-ne la toate acestea, este necesar ca, în cadrul largii dezbateri democratice ce va avea loc pînă la Congres, să subliniem cu toată forța necesitatea întăririi și dezvoltării continue a proprietății socialiste, a apărării acesteia ca una din cerințele vitale pentru dezvoltarea viitoare a patriei noastre, care va asigura — așa cum a demonstrat practica anilor construcției socialismului — progresul continuu al forțelor de producție, al științei, culturii, al nivelului de trai, material și spiritual, al poporului, ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, întărirea independenței și suveranității României ! **(Aplauze prelungite, îndelungate. Se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul !").**

Stimați tovarăși,

Sînt bine cunoscute realizările din primii trei ani ai actualului cincinal, în care producția industrială a crescut anual cu peste 5 la sută.

Pe primele 6 luni din acest an, am realizat în industrie o creștere a producției de circa 6 la sută și avem toate condițiile necesare pentru realizarea în bune condiții a planului pe întregul an.

În agricultură, am obținut în primii trei ani ai actualului cincinal producții anuale de peste 30 milioane tone cereale. În primele șase luni din acest an, am obținut și în agricultură, în general, rezultate bune. Se desfășoară din plin lucrările de recoltare a cerealelor de vară.

Orzul a fost recoltat de pe circa 83 la sută din suprafața însămînțată și se poate afirma că avem cea mai bună producție de pînă acum. Pe ansamblu, vom obține cel puțin 7 000 de kg de orz la hectar pe întreaga țară. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Pînă acum, un număr de 22 de județe au obținut producții de peste 7 000 kg, iar 14 județe, de peste 7 500 kg la hectar. Avem și un județ care s-a apropiat de 8 000 de kg. Îi mai lipsesc numai 20 de kg. Dacă strîngea fără pierderi, trecea de 8 000 kg !

Avem 3 cooperative agricole de producție cu o producție de orz de peste 11 000 de kg. Aceasta reprezintă, de fapt, obiectivul noii revoluții agrare în deceniul următor, pînă în anul 2000 ! **(Vii și puternice aplauze).**

Un număr de 27 unități agricole au obținut o producție de 9 000 și peste 10 000 de kg la hectar, iar 102 unități cooperatiste și de stat, o producție între 8 000—9 000 kg orz la hectar. Avem și 203 unități cu producții între 7 000 și 8 000 de kg.

Într-adevăr, putem afirma că producțiile obținute la orz demonstrează marile posibilități ale agriculturii socialiste românești și că, de pe acum, începe să se afirme în viață aplicarea cerințelor noii revoluții agrare privind efectuarea lucrărilor agricole.

A început și se desfășoară din plin recoltarea grîului într-un număr important de județe. Pe baza rezultatelor și a evaluărilor, se poate spune că vom avea și la grîu cea mai bună producție de pînă acum !

Se prezintă, de asemenea, bine și celelalte culturi agricole — porumbul, floarea-soarelui și altele. Avem deci toate condițiile să obținem în acest an, așa cum ne-am propus, cea mai bună producție agricolă de pînă acum !

Realizări importante avem în toate sectoarele economico-sociale.

Este necesar să menționăm că toate aceste realizări din întregul cincinal și din întregul deceniu au fost obținute în condițiile grele ale crizei economice mondiale, care a afectat, din 1980, într-o măsură sau alta, toate statele lumii, și îndeosebi, țările în curs de dezvoltare.

Dezvoltarea economico-socială a patriei noastre a creat condițiile necesare pentru plata, an de an, a datoriei externe și lichidarea acesteia, în luna martie a acestui an. Aceasta reprezintă, așa cum am menționat, o mare victorie, care demonstrează forța economiei noastre, care ne-a permis să asigurăm adevărata independență și suveranitate a patriei, să nu mai depindem și să nu mai plătim sub o formă sau alta tribut nimănui, pentru că și dobînda reprezintă de fapt o camătă, un tribut. **(Vii aplauze).**

Am realizat lichidarea datoriei externe, alocînd, totodată, peste 2 000 miliarde lei, echivalentul a circa 200 miliarde dolari, pentru dezvoltarea economico-socială a patriei, în deceniul acesta. În același timp, din 1980 și pînă în 1989 au avut loc două majorări ale retribuțiilor reale ale oamenilor muncii, precum și sporirea tuturor pensiilor.

După cum este cunoscut, începînd de anul trecut a fost majorată retribuția minimă de la 1 500 la 2 000 lei lunar, iar pînă la sfîrșitul lunii iulie toți oamenii muncii vor primi retribuțiile mărite.

În același timp, au sporit cheltuielile social-culturale finanțate de la buget, de la 9 975 lei pe o familie, în 1980, la 12 436 lei, în 1985, și la 14 900 lei în acest cincinal, pînă în 1990.

A avut loc o creștere generală a nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor, demonstrînd cu puterea faptelor că tot ce realizăm în România servește dezvoltării patriei, bunăstării poporului, ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Totodată, în prima parte a acestui an am anulat datoriile cooperativelor agricole de producție, de peste 113 miliarde lei, ceea ce demonstrează atît forța economiei naționale și a sistemului financiar, cît și politica justă, de sprijinire a dezvoltării agriculturii, pentru asigurarea sporirii contribuției sale la dezvoltarea generală a țării. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Toate realizările din acest cincinal — ca de altfel tot ceea ce am realizat în anii socialismului — demonstrează cu puterea faptelor de netăgăduit justețea politicii partidului nostru comunist de aplicare creatoare a legilor obiective, a principiilor socialismului științific la realitățile din patria noastră.

Remarcabilele înfăptuiri în dezvoltarea patriei demonstrează cu putere superioritatea socialismului, faptul că numai și numai în condițiile cînd poporul a devenit cu adevărat stăpîn pe destinele sale se poate asigura lichidarea, într-un timp relativ scurt, a înapoierii, se asigură progresul economico-social, bunăstarea, independența și suveranitatea țării.

Trebuie să subliniem cu toată tăria că tot ceea ce am realizat este rezultatul muncii pline de abnegație a minunatei noastre clase muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor, care, într-o deplină unitate, înfăptuiesc neabătut politica internă și externă a patriei noastre, care asigură înălțarea României pe noi culmi de progres și civilizație.

Pentru toate aceste mărețe realizări, adresez de la tribuna Plenarei Comitetului Central al partidului cele mai calde felicitări clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, întregului popor, împreună cu urarea de noi și noi realizări și succese în toate domeniile de activitate, de ridicare a patriei la un nou nivel de dezvoltare economico-socială, de bunăstare și progres. **(Vii și puternice aplauze ; se scandează îndelung „Ceaușescu — eroism, România — comunism !").**

Dragi tovarăși,

Este necesar ca, în următoarele 6 luni, să facem totul pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a planului pe întregul an, atît în industrie, cît și în agricultură și în celelalte ramuri. Să încheiem acest an cu cele mai bune rezultate și să punem astfel o bază trainică pentru realizarea cu succes a întregului cincinal !

Prevederile planului de dezvoltare economico-socială pe 1990, adoptat în unanimitate de plenară, asigură realizarea în cele mai bune condiții a prevederilor întregului cincinal 1986—1990. În anul 1990, producția-marfă industrială va fi cu circa 40 la sută mai mare față de 1985, iar producția agricolă, cu circa 35 la sută mai mare. Doresc să atrag atenția în mod deosebit asupra activității comerțului exterior, și în primul rînd a măsurilor de realizare ritmică, zi de zi, a producției de export și exportului.

Va trebui, de asemenea, să se înfăptuiască cu fermitate toate prevederile planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială, pentru îmbunătățirea calității în toate sectoarele, creșterea mai puternică a productivității muncii, a eficienței economice și rentabilității.

Se impune să luăm toate măsurile pentru ca, începînd din trimestrul III al acestui an, să nu mai avem produse și întreprinderi cu pierderi.

Să aplicăm cu toată fermitatea programele de organizare și modernizare, normativele economico-financiare și noul sistem de prețuri.

Să întărim în toate domeniile ordinea, disciplina, spiritul revoluționar de muncă.

Realizarea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pe 1990 va asigura atît ridicarea nivelului general de dezvoltare al patriei noastre, cît și trecerea la un nou nivel și stadiu al societății noastre socialiste, care va crea și condițiile necesare pentru trecerea la înfăptuirea celui de-al 9-lea plan cincinal și a perspectivelor de dezvoltare a României pînă în anii 2000, astfel încît să încheiem planul pe acest an și pe întregul cincinal cu cele mai bune rezultate și să dăm un nou avînt dezvoltării generale a patriei. **(Vii și puternice aplauze).**

Stimați tovarăși,

Documentele adoptate de Plenara Comitetului Central stabilesc orientările de perspectivă privind dezvoltarea societății românești pînă în anii 2000 și în continuare pentru începutul mileniului al treilea.

Pornind de la stadiul actual, în cincinalul al 9-lea și pînă în anul 2000 trebuie să asigurăm creșterea în continuare a forțelor de producție, accentuînd în toate domeniile dezvoltarea intensivă, ca o cerință esențială pentru realizarea obiectivului strategic al partidului și poporului nostru.

Deși în multe domenii, din punct de vedere fizic, producția realizată este la nivelul țărilor celor mai dezvoltate, este necesar să facem astfel încît în cincinalul viitor și pînă în anul 2000 să realizăm o asemenea perfecționare și modernizare a activității încît să asigurăm un înalt nivel tehnic, calitativ, valorificarea superioară a materiilor prime, a forței de producție a poporului nostru.

Se poate aprecia că pornind de la nivelul de dezvoltare din 1990 pînă în anii 2000—2005 se va putea dubla producția industrială și asigura o producție agricolă stabilă de 40—45 milioane tone cereale, o dublare a venitului național, ridicarea generală, pe această bază, a gradului de civilizație, a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Toate acestea impun să se acționeze cu și mai multă fermitate pentru dezvoltarea cercetării tehnico-științifice, astfel încît România să devină, în această perioadă, pînă la sfîrșitul mileniului al doilea și începutul mileniului al treilea, o puternică forță a progresului tehnico-științific, cu un înalt nivel, tehnic și științific, de dezvoltare, în toate domeniile.

Aceasta reprezintă, de altfel — așa cum am menționat nu o dată — cerința legică pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru făurirea cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

A rămîne în urmă în domeniul cercetării științifice și tehnicii, al cunoașterii umane înseamnă a rămîne în urmă în construcția socialismului, în dezvoltarea generală a forțelor de producție, a întregii societăți. Or, societatea noastră socialistă creează cele mai bune condiții pentru realizarea rapidă a unui înalt nivel de cercetare științifică și tehnică, de ridicare a gradului general de cunoștințe pentru a asigura crearea unui popor cu o înaltă conștiință revoluționară, științifică, culturală.

Dispunem de o puternică forță științifică. Avem importante realizări în cercetarea științifică și tehnică, precum și programe de largă perspectivă pentru toate domeniile economico-sociale, și pentru cercetarea fundamentală.

În mod corespunzător este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru realizarea programelor de modernizare și organizare a activității pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pentru a acționa ca adevărați revoluționari în toate domeniile.

În același timp, trebuie să perfecționăm în continuare învățămîntul de toate gradele, asigurînd o temeinică pregătire profesională, tehnică și științifică, a tuturor oamenilor muncii.

Începînd din 1990 întregul tineret va urma treapta a II-a de liceu, deci se va generaliza învățămîntul de 12 ani.

Încă din primii ani ai celui de-al 9-lea cincinal vor intra în producție tinerii absolvenți ai învățămîntului de 12 ani, în toate sectoarele.

Se creează astfel condițiile pentru ridicarea nivelului general profesional, tehnic, științific și cultural al tuturor oamenilor muncii, al întregului popor.

Trebuie să așezăm la baza întregului învățămînt cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric.

O atenție deosebită va trebui să acordăm, în continuare, înfăptuirii ferme a politicii partidului și statului cu privire la apărarea și păstrarea mediului înconjurător. Îndeosebi va trebui asigurată îndeplinirea riguroasă a programelor naționale de combatere a eroziunii solului, realizarea programelor de împăduriri, de combatere a poluării și păstrarea curată a apelor, a mediului înconjurător în general.

Pornind de la principiile autogestiunii și autofinanțării bazate pe autoconducere, trebuie să asigurăm aplicarea fermă a normelor economico-financiare, a principiilor de formare a prețurilor, de creștere continuă a rentabilității economice în toate domeniile de activitate.

Nu doresc să mă refer acum la dezvoltarea diferitelor ramuri și sectoare de activitate ; ele își găsesc locul corespunzător în Programul-Directivă și asigură dezvoltarea armonioasă a economiei naționale, avînd la bază atît dezvoltarea industriei, cît și a agriculturii ca ramură de bază și, în mod corespunzător, și a celorlalte sectoare, care dau o perspectivă de lungă durată de ridicare a patriei noastre la un înalt nivel de dezvoltare, pe noi culmi de progres și civilizație.

Este necesar ca, în cadrul dezbaterilor în întreprinderi, centrale, ministere, institute de cercetări, în unitățile agricole de stat și cooperatiste, în toate sectoarele să se analizeze și să se stabilească noi măsuri, să se prezinte noi propuneri privind perfecționarea și înfăptuirea neabătută în condiții cît mai bune a obiectivelor privind dezvoltarea viitoare a patriei noastre. Să facem astfel ca dezbaterile ce vor avea loc, din partid și cu întregul popor, să asigure ca documentele ce vor fi prezentate Congresului și vor fi adoptate de Congres să reprezinte gîndul, voința unanimă a națiunii noastre, hotărîrea de a înfăptui neabătut programul de făurire a socialismului și comunismului în România ! **(Urale și aplauze puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu, România, stima noastră și mîndria !").**

Stimați tovarăși,

Dezvoltarea puternică a economiei țării noastre a creat condițiile necesare participării active la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale cu alte state ale lumii, fără deosebire de orînduire socială. Schimburile economice și de cooperare în producție ale României cu alte state au crescut de peste 45 de ori față de 1950.

Un loc important îl ocupă schimburile economice și de cooperare cu țările socialiste, care au o pondere de circa 50 la sută din volumul comerțului nostru exterior.

Relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare au crescut continuu și astăzi reprezintă circa 25 la sută.

S-au dezvoltat, de asemenea, relațiile cu țările capitaliste dezvoltate, care dețin și ele 25 la sută din comerțul exterior al României.

Avînd în vedere nivelul actual al schimburilor internaționale, cît și programul de dezvoltare economico-socială a patriei, avem în vedere să extindem schimburile economice, cooperarea în producție cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială.

Trebuie să se înțeleagă bine de întregul partid, de întregul popor, de toate cadrele din economie, că dezvoltarea schimburilor economice, extinderea cooperării în producție reprezintă o necesitate obiectivă.

De aceea trebuie să acționăm cu mult mai multă hotărîre pentru dezvoltarea colaborării economice, să participăm mult mai activ, pe baza cooperării în producție, la dezvoltarea relațiilor economice, acordînd o atenție deosebită în acest sens cooperării în producție cu țările în curs de dezvoltare. Așa cum se subliniază în Directive, pînă în anul 2000 trebuie ca activitatea de comerț exterior să cunoască o dezvoltare mult mai puternică, iar exportul să reprezinte cel puțin 30 la sută din totalul producției-marfă.

Consider că este necesar să subliniez rolul important pe care l-a avut și îl are C.A.E.R. în dezvoltarea cooperării și colaborării între țările socialiste membre și, totodată, necesitatea colaborării mult mai active cu toate țările socialiste.

Acum se discută mult în C.A.E.R. despre problemele perfecționării activității economice.

Unii economiști ar dori să se renunțe la principiile C.A.E.R. și ne recomandă să luăm ca bază Piața Comună și principiile din Piața Comună. Este evident că asemenea recomandări sînt cu totul străine de socialism și de C.A.E.R.

După părerea noastră, cadrul actual și principiile de bază ale C.A.E.R. reprezintă o bază bună și trebuie să constituie cadrul pentru dezvoltarea colaborării viitoare.

Aceasta presupune însă să se înfăptuiască neabătut prevederile din statutul C.A.E.R. privind necesitatea unei egalizări relative a nivelurilor de dezvoltare ale țărilor membre. Perfecționîndu-și formele și relațiile de colaborare, de specializare și cooperare în producție, trebuie să se pornească de la necesitatea dezvoltării fiecărei economii naționale, a unei dezvoltări relativ egale, să se asigure o cît mai bună independență economică, tehnică și științifică a țărilor membre.

Fără a se izola, dezvoltînd colaborarea cu Piața Comună și alte organisme regionale, C.A.E.R. trebuie să-și păstreze independența și să aibă un rol mult mai activ în asigurarea progresului economico-social al țărilor membre.

În general, noi considerăm că în actuala etapă de dezvoltare și pentru multă vreme de acum înainte, păstrarea independenței economico-sociale a țărilor din C.A.E.R., a altor state, constituie o necesitate vitală și că orice abatere de la aceasta va avea efecte negative.

În acest spirit, România este hotărîtă să participe activ la activitatea C.A.E.R., la realizarea programelor adoptate în comun pînă în anul 2000, așa cum este hotărîtă ca, și în cadrul C.A.E.R., și bilateral, să dezvolte relațiile cu diferite alte organisme economice și să realizeze o largă colaborare și cooperare — repet — cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Avînd în vedere problemele actuale economice grele, manifestările puternice ale crizei economice mondiale și înrăutățirea considerabilă a situației țărilor în curs de dezvoltare, este necesar să se ajungă la înlăturarea vechilor practici de inegalitate și de asuprire a acestora, să se ajungă la principii noi de relații care să permită dezvoltarea economico-socială, a independenței fiecărei națiuni, să asigure stabilitatea economiei mondiale și progresul fiecărui popor.

Aceasta presupune o îmbunătățire radicală a sistemului financiar internațional, renunțarea cu desăvîrșire la condiționarea relațiilor economice de considerente politice sau de altă natură.

Este necesar ca toate statele și,

Continuare în pag. a 4-a

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Urmare din pag a 3-a

îndeosebi, organismele economice internaționale, băncile mondiale, să renunțe la practicile de a condiționa acordarea de credite numai dacă acestea sînt destinate proprietății capitaliste particulare. Dimpotrivă, normal ar fi ca băncile internaționale să acorde credite tocmai pentru dezvoltarea economico-socială, pe baza proprietății de stat și cooperatiste, care asigură adevărata independență economico-socială a popoarelor și reprezintă viitorul.

România, împreună cu alte state, este gata să participe activ la elaborarea în comun a măsurilor privind soluționarea problemelor complexe economice, a datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare, la elaborarea principiilor noi în relațiile economice internaționale.

Acestea sînt o cerință obiectivă pentru progresul economico-social, pentru depășirea crizei economico-sociale mondiale, pentru realizarea unei lumi mai drepte și mai bune în care fiecare națiune să se poată dezvolta liber și independent, corespunzător năzuințelor sale, fără nici un amestec din afară ! (Aplauze puternice, prelungite)

Stimați tovarăși,

Documentele adoptate de Plenara Comitetului Central subliniază cu putere justețea politicii sociale, de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului — țelul suprem al politicii partidului nostru comunist, esența societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Tot ce realizăm, tot ce ne propunem este destinat dezvoltării generale a patriei, ridicării continue a bunăstării poporului, pornind de la faptul că tot ceea ce se realizează aparține poporului, trebuie să asigure bunăstarea și fericirea fiecărui cetățean, a întregii națiuni.

Trebuie să subliniem întotdeauna, cu tărie, faptul că ridicarea nivelului personal de viață, bunăstarea fiecărui cetățean al patriei noastre nu se pot realiza decît o dată cu dezvoltarea generală a forțelor de producție și a nivelului de dezvoltare a patriei, cu bunăstarea întregului popor, a întregii națiuni.

Sînt cunoscute marile realizări în domeniul nivelului de trai material și spiritual — creșterea numărului de locuințe, asistența sanitară, învățămîntul, cultura. Tot ceea ce realizăm asigură un nivel tot mai ridicat de viață, materială și spirituală, în strînsă concordanță cu nivelul general de dezvoltare al țării.

Pornind de la perspectivele progresului general al patriei noastre, se vor crea condițiile necesare pentru a asigura soluționarea în bune condiții a problemelor nivelului general de trai, material și spiritual, al poporului.

Vom rezolva încă pînă în 1995 problema locuințelor în orașe. Se vor îmbunătăți mult condițiile de muncă, de viață și la sate.

În întreaga noastră activitate vom porni de la necesitatea asigurării pentru toți cetățenii patriei noastre a unor condiții de muncă, de învățămînt, astfel încît toți tinerii să aibă asigurate locuri de muncă, să participe la activitatea de dezvoltare economico-socială a patriei, corespunzător capacității și forței fiecăruia.

Vom perfecționa sistemul de retribuție, pe baza acordului global, pornind de la principiul „la muncă egală, retribuție egală", aplicînd ferm principiul „nici muncă fără pîine, dar nici pîine fără muncă !".

Trebuie să perfecționăm continuu sistemul nostru de retribuție pe baza echității și eticii socialiste, astfel încît veniturile tuturor categoriilor de oameni ai muncii să fie strîns legate de muncă. Nimeni, în țara noastră, nu trebuie să poată realiza venituri fără muncă sau prin exploatarea muncii altora !

Asigurînd un raport echitabil între veniturile mari și mici, care vor ajunge pînă în anul 2000 la un raport de 1 la 4,5, trebuie să avem în vedere ca nivelul minim de retribuție să asigure în condiții corespunzătoare, demne, nivelul de viață pentru toți membrii societății noastre.

La stabilirea nivelului minim trebuie să avem în vedere ca fiecare om al muncii să-și poată asigura o viață demnă, civilizată, corespunzător cerințelor științific determinate. În mod corespunzător, pensiile mici vor trebui să țină seama de aceste cerințe.

Va trebui să acordăm o atenție mai mare satisfacerii unor necesități generale, în cadrul fondurilor sociale, acestea reprezentînd un factor foarte important pentru asigurarea nivelului general de viață demnă, al întregii națiuni.

Socialismul trebuie să asigure tuturor cetățenilor, fără nici o discriminare, condiții egale de muncă și viață, de manifestare a personalității umane !

Este necesar să nu se admită sub nici o formă apariția speculei, a inegalităților în numele așa-zisului „socialism de piață". Va trebui să acționăm în așa fel încît în țara noastră nimeni să nu mai gîndească că poate să trăiască fără muncă. Toți cetățenii României socialiste să fie conștienți că munca constituie o îndatorire și o mare cinste. Însuși omul este, de altfel, o creație a muncii, și nu poate fi cu adevărat om liber acela care nu depune o muncă utilă. Să dezvoltăm puternic sentimentul datoriei față de patrie, de muncă, de viitorul liber și fericit al poporului ! **(Vii și puternice aplauze).**

Stimați tovarăși,

Pornind de la principiile de bază ale conducerii și planificării economice și sociale, de la stadiul actual al activității organelor noastre de stat, al organismelor democrației muncitorești-revoluționare, este necesar să perfecționăm continuu și să dezvoltăm formele democratice de participare a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

Pornind de la teza științifică a construirii socialismului cu poporul și pentru popor, am dezvoltat larg democrația muncitorească-revoluționară, realizînd un cadru democratic unic în felul său.

În această activitate am pornit și trebuie să pornim de la faptul că formele de organizare și conducere trebuie să se perfecționeze continuu, în raport cu dezvoltarea forțelor de producție, a relațiilor sociale, cu noile cuceriri ale științei și cunoașterii umane, în general.

În același timp, trebuie să avem permanent în vedere că perfecționarea și îmbunătățirea activității de conducere și planificare trebuie să asigure conducerea unitară, pe baza planului național unic de dezvoltare, a întregii activități de făurire a societății socialiste.

Creșterea răspunderii diferitelor organisme de stat, creșterea răspunderii centralelor și întreprinderilor, autoconducerea trebuie să ducă nu la slăbirea conducerii pe baza planului unic a activității de conducere a patriei, ci la creșterea răspunderii fiecărei unități, fiecărui organism în buna administrare a proprietății socialiste, în înfăptuirea neabătută a legilor, a programelor de dezvoltare economico-socială a patriei.

Organismele largi democratice pe care le-am creat în ultimii 20 de ani — consiliile oamenilor muncii, adunările generale, ca organisme supreme ale proprietarilor și producătorilor, de conducere a întregii activități economice și sociale, organismele județene, congresele oamenilor muncii, ale agriculturii, științei, învățămîntului și culturii, ca și consiliile naționale de conducere între congrese — reprezintă forme noi în care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, alte categorii sociale participă în mod organizat la conducerea societății, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a patriei noastre.

Îmbinarea justă a activității organelor de stat cu activitatea organismelor democratice ale maselor populare trebuie să realizeze o democrație nouă, infinit superioară oricăror forme de democrație burgheză. Trebuie să avem în vedere ca și în perspectivă să perfecționăm organismele de conducere și planificare, organismele democratice, pornind de la faptul că în nici o împrejurare societatea nu va putea renunța la dezvoltarea sa pe baza unor principii clare, socialiste — de proprietate, de muncă, de retribuție. Cu cît dezvoltarea generală a forțelor de producție, a științei, a culturii, a celorlalte sectoare se va extinde, cu atît apare necesitatea unor organisme democratice de conducere unitară a întregii activități economico-sociale.

În acest spirit trebuie să acționăm cu toată hotărîrea în direcția perfecționării, îmbunătățirii și creșterii răspunderii conducerii întregii activități pe baza legilor țării, pentru întărirea disciplinei și ordinii, în toate domeniile de activitate !

Să avem permanent în vedere creșterea continuă a roiului clasei muncitoare și al oamenilor muncii, în general, în conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Numai pe această bază se va putea dezvolta democrația muncitorească-revoluționară, se va putea înfăptui principiul construirii socialismului cu poporul și pentru popor !

Să facem astfel ca activitatea fiecărui organism de stat și democratic să se desfășoare în spiritul principiilor revoluționare, al democrației muncitorești, acționînd întotdeauna pentru perfecționarea întregii activități, pentru înlăturarea a tot ceea ce este vechi și nu mai corespunde, pentru promovarea cu îndrăzneală a noului, în toate domeniile ! Numai așa vom acționa ca adevărați revoluționari, vom asigura realizarea obiectivelor de făurire cu succes a socialismului în țara noastră !

În cadrul activității organelor de stat, un loc important îl va ocupa și în viitor ridicarea nivelului de luptă și politic al forțelor armate, care trebuie să fie gata, în orice împrejurări, să apere independența și suveranitatea țării, cuceririle revoluționare, socialiste ale întregului nostru popor.

În întărirea capacității de apărare a țării am pornit și pornim de la faptul că armata trebuie să conlucreze strîns cu gărzile patriotice, cu unitățile de pregătire militară a tineretului, deoarece apărarea patriei și a cuceririlor revoluționare constituie cauza întregului popor și numai împreună și în strînsă unitate cu întregul popor armata își va putea îndeplini în orice împrejurări îndatoririle sale față de popor, față de cauza socialismului, a independenței și suveranității României. **(Vii și puternice aplauze).**

În același timp, considerăm că trebuie să reducem la strictul necesar nivelul înarmărilor și cheltuielilor militare, așa cum am procedat, de altfel, în mod constant în ultimii 20 de ani.

În ce privește apartenența României la Tratatul de la Varșovia și întărirea colaborării cu armatele țărilor din acest tratat, vom acționa și în continuare pentru perfecționarea și dezvoltarea acestei colaborări, acționînd în același timp pentru desființarea concomitentă atît a Tratatului de la Varșovia, cît și a N.A.T.O.

Dar în orice condiții colaborarea cu armatele țărilor socialiste, cu alte armate prietene va constitui un factor important în politica de apărare a independenței naționale.

De asemenea, este necesar să îmbunătățim activitatea organelor de miliție și securitate în apărarea cuceririlor revoluționare, a avutului obștesc și a avutului personal, în apărarea liniștii și muncii întregului popor.

În conformitate cu legile țării, trebuie să se întărească și mai mult conlucrarea dintre aceste organe și masele largi populare, cu întregul popor, să se adopte o atitudine fermă împotriva oricăror încălcări ale legilor, ale liniștii și ordinii generale.

Organele de justiție și procuratură trebuie să vegheze cu toată fermitatea la aplicarea legilor, a legalității socialiste, astfel ca în nici o împrejurare nimeni să nu fie pedepsit pe nedrept, dar, de asemenea, nimeni să nu rămînă nepedepsit dacă încalcă legile țării.

În acest sens, se impune să lărgim și mai mult rolul comisiilor de judecată, al adunărilor generale ale oamenilor muncii, astfel încît aceste organe de justiție democratică să aibă rolul hotărîtor în judecarea abaterilor de la ordine și disciplină, de la normele de conviețuire socială. Numai atunci cînd aceste organisme constată că faptele săvîrșite sînt grave și trebuie trimise în fața organelor de justiție, să se realizeze judecata de către instanțele judecătorești ; sau în cazuri deosebit de grave, care de la început trebuie să meargă în fața acestor organe. Chiar problemele grave ale activității contrarevoluționare, pactizarea cu dușmanii socialismului și ai țării, trădarea de țară — care cad în atribuțiile directe ale organelor de procuratură și justiție — și acestea trebuie cunoscute și dezbătute în cadrul adunărilor generale.

Mă refer la toate acestea deoarece viața, realitatea ne arată că întotdeauna s-au găsit și, din păcate, se mai găsesc oameni — e drept, puțini la număr — care trădează socialismul, poporul pentru anumite avantaje personale, pentru cîțiva galbeni sau arginți, cum se spune de poporul nostru. Față de asemenea fapte de trădare, față de asemenea oameni trebuie să adoptăm o poziție fermă de demascare și de pedepsire, conform legilor țării.

Poporul însuși trebuie să administreze pedeapsa împotriva tuturor celor care pun în pericol socialismul, independența și suveranitatea țării, viitorul însuși al națiunii noastre ! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Trebuie să facem astfel încît activitatea de apărare a cuceririlor revoluționare, a proprietății obștești, a legilor și normelor de etică și echitate socialistă să constituie preocuparea tuturor oamenilor muncii, a întregului popor — adevăratul stăpîn al întregii țări — a celor care trebuie, prin activitatea lor și prin organele lor, să asigure viitorul liber, să asigure viața, liniștea, să asigure victoria socialismului și comunismului în România. **(Aplauze puternice, prelungite. Se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul !").**

Stimați tovarăși,

Mărețele realizări obținute de poporul nostru în făurirea socialismului demonstrează cu putere justețea liniei generale a partidului nostru, de aplicare creatoare a legităților obiective, a principiilor socialiste la realitățile României.

Putem afirma cu deplin temei că partidul nostru și-a îndeplinit și își îndeplinește cu cinste misiunea sa istorică de detașament revoluționar, de centru vital al întregii națiuni — și a călăuzit și călăuzește poporul nostru pe calea făuririi socialismului și comunismului.

Rolul politic conducător al partidului este rezultatul activității revoluționare a partidului nostru, care, de la înființarea sa și pînă acum, în diferite perioade grele ale istoriei poporului nostru, a adoptat o poziție principială, revoluționară, de apărare a intereselor maselor populare, a independenței și suveranității țării.

De la înființarea primului partid muncitoresc din România în 1893, a Partidului Comunist Român în 1921 și pînă azi nu au fost momente mai importante — interne și internaționale — în care partidul să nu fi adoptat o atitudine clară, fermă, în strînsă concordanță cu năzuințele poporului, cu cauza socialismului, a independenței și suveranității României. De aceea poporul recunoaște partidul ca forță politică conducătoare! **(Urale și aplauze puternice, prelungite. Se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul !").**

Avem un partid puternic, care numără peste 3 800 000 membri, dintre care peste 55 la sută provin din rîndurile clasei muncitoare.

În toate domeniile de activitate partidul acționează pentru întărirea continuă a legăturilor cu masele de oameni ai muncii, pentru asigurarea îndeplinirii în cele mai bune condiții a hotărîrilor de partid, a legilor țării.

Și în ce privește activitatea de partid, după Congresul al IX-lea am adoptat măsuri de perfecționare a activității partidului, a organizațiilor și organelor sale, de dezvoltare a democrației interne de partid — ca o parte a democrației muncitorești-revoluționare, de manifestare puternică a spiritului critic și autocritic, ca o cerință vitală pentru îndeplinirea în bune condiții a rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate.

Pornind de la această realitate, ne stîrnesc nedumerirea și chiar îngrijorarea unele tendințe — din unele țări — de slăbire a rolului conducător al partidului, precum și unele concepții de reîntoarcere la așa-zisul sistem pluripartit. Este bine cunoscut că partidele s-au dezvoltat în condițiile împărțirii societății în clase antagoniste, în exploatători și asupriți. De aceea, o dată cu desființarea claselor exploatatoare trebuie în mod legic să se realizeze unitatea politico-organizatorică a clasei muncitoare într-un partid unic revoluționar, care să asigure conducerea operei vaste și complexe de edificare a noii orînduiri sociale.

Așa cum am menționat, aceasta presupune, totodată, crearea unui larg cadru democratic de participare organizată a poporului, a tuturor categoriilor sociale la activitatea de conducere în toate sectoarele de activitate.

Ideea revenirii la perioada existenței mai multor partide este foarte periculoasă și poate să aducă grave prejudicii cauzei socialismului, dezvoltării generale a popoarelor respective.

În ce ne privește, considerăm că este necesar și ne pronunțăm ferm pentru existența în cadrul țărilor socialiste, al țărilor care trec spre dezvoltarea economico-socială independentă, a unor partide unice, puternice, cu o concepție revoluționară sau progresistă, care să asigure acțiunea unită a fiecărui popor în realizarea obiectivelor construcției socialiste, ale dezvoltării economico-sociale independente.

Este necesar să păstrăm permanent caracterul muncitoresc al partidului, atît în ce privește ponderea muncitorilor în partid, cît și în ce privește promovarea în conducerea organizațiilor și organelor de partid a activiștilor din rîndul muncitorilor. **(Vii și puternice aplauze).**

Pot să afirm, cu toată tăria, că dacă nu vom asigura caracterul muncitoresc al partidului, promovarea întotdeauna a cadrelor de partid, pînă la Comitetul Central și Comitetul Politic Executiv, din rîndul muncitorilor, nu vom asigura — sau nu se va asigura — menținerea caracterului revoluționar al partidului. Prezența majorității muncitorilor în partid, în organele de conducere este garanția spiritului revoluționar, garanția mersului ferm spre socialism, spre comunism ! **(Urale și aplauze puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul !").**

Nu este întîmplător că tocmai în aceste împrejurări unele cercuri reacționare din țările capitaliste și-au intensificat atacurile, în primul rînd împotriva partidelor comuniste. De altfel, nu se întîmplă pentru prima oară acest lucru. Sub lozinca creării mai multor partide, ele acționează pentru slăbirea și lichidarea partidelor comuniste. De altfel, nici nu ascund aceasta, iar din manifestările antisocialiste, anticomuniste, antisovietice din unele țări, acest lucru a reieșit cu toată claritatea.

Este bine să ne reamintim de lozinca din timpul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, „Soviete fără bolșevici", care este azi reluată sub altă formă, împotriva partidelor comuniste, a rolului conducător al partidului.

Nu există și nu poate exista perfecționarea și dezvoltarea socialismului fără un partid unic al clasei muncitoare, cu o concepție revoluționară despre lume și viață, care să acționeze cu fermitate pentru unirea întregului popor în apărarea cuceririlor socialismului, pentru dezvoltarea socialismului, ridicarea bunăstării popoarelor, întărirea independenței și suveranității țării, pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Avînd în vedere obiectivele mărețe de dezvoltare socialistă și comunistă a patriei noastre, este necesar să perfecționăm continuu activitatea partidului, să întărim rolul său conducător în toate domeniile, să acționăm cu toată fermitatea pentru ridicarea nivelului politic, ideologic, a combativității, a spiritului revoluționar, pentru perfecționarea democrației de partid și întărirea continuă a legăturilor partidului cu clasa muncitoare, cu masele largi populare, cu întregul popor.

Trebuie să facem ca toate hotărîrile de partid și de stat, tot ceea ce privește dezvoltarea patriei să fie larg dezbătut și adoptat de către întregul partid, de întregul nostru popor.

Acționînd ca forță politică conducătoare, ca centru vital al întregii națiuni, partidul nostru trebuie să rămînă permanent un partid revoluționar, să se călăuzească întotdeauna după concepțiile socialismului științific, militînd cu fermitate pentru asigurarea deplinei concordanțe între forțele de producție și relațiile de producție și sociale, pentru soluționarea conștientă a contradicțiilor care pot apărea la un moment dat, pentru asigurarea înfăptuirii neabătute a socialismului și comunismului în România.

Nu este posibil și nu poate exista o altă forță care să îndeplinească rolul vital al partidului comunist ! Partidul nu poate renunța la rolul său de forță politică conducătoare, nu poate împărți acest rol cu nimeni. El trebuie să-și îndeplinească rolul său de a conduce poporul spre înaltele culmi ale societății comuniste, împreună cu poporul, făcînd totul pentru popor !

Dacă s-ar putea spune așa, el ar trebui să împartă rolul său numai cu o singură forță, și anume cu poporul și numai cu poporul, în sensul ridicării nivelului general de conștiință și combativitate al poporului, unind întregul popor în jurul său, pentru făurirea socialismului și comunismului ! De altfel, aceasta trebuie să fie înțelegerea dialectică a faptului că în comunism se va ajunge la dispariția partidului atunci cînd întregul popor va ajunge la o înaltă conștiință revoluționară și combativitate revoluționară, cînd însuși poporul va fi un popor revoluționar, făuritor al comunismului, al libertății, al viitorului său liber ! **(Aplauze și urale puternice, prelungite ; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria !").**

Stimați tovarăși,

În sistemul democrației muncitorești-revoluționare un rol important revine organizațiilor de masă și obștești. Trebuie să perfecționăm continuu activitatea sindicatelor, care cuprind oameni ai muncii din toate sectoarele de activitate. Fiind cea mai mare organizație de masă, sindicatele trebuie să adopte, în întreaga lor activitate, o poziție revoluționară, de participare activă la opera de făurire a socialismului și comunismului, de dezvoltare economico-socială a patriei, veghind permanent la apărarea și soluționarea corespunzătoare a problemelor de muncă, de viață ale oamenilor muncii. Ele trebuie să reprezinte o puternică forță revoluționară în participarea activă, organizată a oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, la întărirea controlului muncitoresc.

Este necesar să crească rolul consiliilor și comisiilor de femei, cărora le revine un mare rol în participarea femeilor la întreaga viață politico-socială. De altfel, femeile sînt prezente la întreaga activitate de partid, în organele de stat, în toate organizațiile de masă și obștești. În viitor să se acorde mai multă atenție promovării în diferite munci de conducere a unui număr mai mare de femei.

Un rol important revine Uniunii Tineretului Comunist, asociațiilor studenților comuniști, care unesc în rîndurile lor întregul tineret și care trebuie să reprezinte o forță activă, revoluționară, de formare și de educare a tineretului, de participare activă la opera de înfăptuire a politicii partidului în toate domeniile, de pregătire temeinică a tineretului în spirit revoluționar, comunist, care în toate împrejurările să urmeze neabătut politica partidului comunist în toate domeniile de activitate, să acționeze ca revoluționari, cu deplină răspundere pentru cauza socialismului, comunismului, a întregii noastre națiuni.

Se cere, de asemenea, să perfecționăm activitatea pionierilor și șoimilor patriei, care, împreună cu școala, sub conducerea partidului, au un rol important în formarea copiilor patriei noastre în spiritul idealurilor comuniste, al dragostei de patrie, de popor.

De asemenea, trebuie să crească rolul organizațiilor cooperatiste, al uniunilor de creatori, al zecilor și zecilor de organizații de masă și obștești care reprezintă un cadru larg democratic, în care diferite categorii sociale participă în mod activ, democratic la întreaga activitate de conducere a operei de făurire a societății socialiste.

Un rol important îl are Organizația Democrației și Unității Socialiste, în rîndurile căreia activează peste 4 milioane de oameni ai muncii, care nu sînt membri ai partidului comunist, dar care sînt hotărîți ca, în strînsă unitate, sub conducerea partidului nostru, să acționeze neabătut pentru înfăptuirea Programului partidului, a planurilor de dezvoltare economico-socială, de ridicare a țării pe noi culmi de progres și civilizație.

Trebuie, de asemenea, să subliniem rolul important ce revine Frontului Democrației și Unității Socialiste, organism larg democratic care reunește toate categoriile sociale, întregul popor, într-o deplină unitate, sub conducerea partidului comunist, care exprimă în mod minunat caracterul larg democratic al societății noastre socialiste, al organismelor sale, dar, totodată, acționează în deplină unitate, recunoscînd rolul conducător al partidului nostru comunist pentru realizarea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, de ridicare continuă a bunăstării materiale a întregului popor, de întărire a independenței și suveranității României ! Realizarea și dezvoltarea continuă a unității întregii națiuni în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste reprezintă o necesitate obiectivă pentru mersul înainte al patriei, pentru viitorul însuși al poporului nostru ! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Stimați tovarăși,

În întreaga activitate de construcție socialistă un rol important l-a avut întotdeauna activitatea ideologică, politico-educativa, de formare a omului nou, constructor conștient al noii orînduiri sociale.

Avem realizări importante și trebuie să spunem cu toată tăria că fără o activitate politico-educativă intensă și susținută, în toate domeniile, nu am fi putut obține aceste mărețe realizări.

Dar așa cum am spus în cuvîntarea de la forumul democratic din luna noiembrie anul trecut, în activitatea ideologică și politică s-a produs o anumită rămînere în urmă față de dezvoltarea generală a forțelor de producție, a țării, în toate domeniile.

De aceea este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru a lichida această rămînere în urmă, pentru a ridica nivelul ideologic al partidului, conștiința revoluționară a partidului, a întregii noastre națiuni, la nivelul dezvoltării generale economico-sociale a patriei noastre.

Să facem astfel încît activitatea politico-educativă să aibă un rol mai activ în formarea concepției revoluționare, să devină o forță puternică care să lumineze calea spre înaltele piscuri ale societății comuniste.

Cu cît activitatea ideologică, politico-educativă, de formare a conștiinței socialiste, revoluționare a întregului popor va fi mai bună, cu atît vom obține rezultate superioare în toate domeniile de activitate.

Trăim într-o lume de profunde schimbări, de avînt al științei, al culturii, al cunoașterii umane, care ridică în fața popoarelor multe întrebări și probleme cu privire la aprecierea diferitelor evenimente, la modul de soluționare a situației complexe economico-sociale contemporane și la viitorul omenirii la începutul mileniului al treilea.

Iată de ce este necesar ca activitatea ideologică și științele sociale să participe activ la dezbaterea tuturor acestor probleme de pe poziții revoluționare, ale materialismului istoric și dialectic.

Iată de ce este necesar să fie combătute cu fermitate tezele dezideologizării relațiilor internaționale, ale slăbirii luptei de clasă și alte teze antiștiințifice și antirevoluționare care produc confuzii și neîncredere în forțele clasei muncitoare, în lupta popoarelor pentru progres, pentru pace și colaborare internațională, în victoria inevitabilă a socialismului.

Trebuie ca activitatea ideologică, politico-educativă să dea o orientare clară în ceea ce privește schimbările produse și perspectivele dezvoltării societății omenești, perspectivele dezvoltării socialismului și comunismului, care mai devreme sau mai tîrziu vor triumfa în întreaga lume. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Mai mult ca oricînd este necesar să se sublinieze cu toată tăria că victoria socialismului constituie o necesitate obiectivă, că mai devreme sau mai tîrziu — așa cum

Continuare în pag. a 5-a

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Urmare din pag. a 4-a

s-a întîmplat cu toate orînduirile de pînă acum — orînduirea capitalistă, imperialistă, trebuie să facă loc unei orînduiri mai drepte și mai bune — socialismului și comunismului.

Trebuie să punem cu putere în evidență învățămintele istoriei, care demonstrează că trecerea de la o orînduire la alta s-a realizat, întotdeauna, pe cale revoluționară, că rolul hotărîtor l-au avut întotdeauna masele, l-au avut popoarele — adevăratele făuritoare ale istoriei și civilizației — și, în acest cadru, să subliniem rolul clasei muncitoare, al forțelor înaintate, în lupta pentru socialism, pentru pace și colaborare în întreaga lume! **(Aplauze puternice).**

Activitatea ideologică, politico-educativă trebuie să sublinieze cu tărie rolul partidelor revoluționare, muncitorești, al partidelor comuniste în organizarea și conducerea clasei muncitoare, a maselor largi populare pentru realizarea noii orînduiri sociale socialiste.

Tocmai în actualele împrejurări, cînd asistăm la o nouă ofensivă a celor mai reacționare cercuri imperialiste, se impune ca partidele comuniste, mișcările progresiste să acționeze cu toată tăria și fermitatea împotriva anticomunismului, împotriva tuturor încercărilor de dezbinare și slăbire a unității clasei muncitoare, a luptei popoarelor pentru socialism, pentru progres economic și social, pentru pace.

Este necesar ca toate mijloacele de informare în masă și de educare să acționeze cu hotărîre, într-un spirit de combativitate și intransigență revoluționară, împotriva concepțiilor retrograde, împotriva misticismului, șovinismului, antisemitismului, a tuturor formelor de dezbinare și vrăjbire a popoarelor.

Să educăm întregul popor, și în primul rînd tineretul, în spiritul patriotismului revoluționar, al înaltelor idealuri de dreptate socială și națională, al principiilor socialiste și comuniste!

Să educăm masele populare, și în primul rînd tineretul, în spiritul combativității revoluționare, împotriva a tot ce este străin de interesele socialismului și comunismului, a tot ce duce la slăbirea combativității revoluționare în toate domeniile de activitate.

Să educăm întregul popor și tineretul în spiritul minunatelor tradiții patriotice și revoluționare, să dezvoltăm sentimentul de prietenie și frăție, de unitate al tuturor oamenilor muncii, să punem la baza întregii activități culturale minunatele tradiții ale măreților realizări, ale creației românești din toate domeniile de activitate!

Să respingem ploconirea față de tot ceea ce înjosește omul, fața de toate concepțiile străine!

Să educăm tineretul, poporul, în spiritul solidarității internaționale, al prieteniei și luptei comune pentru progres economico-social, al luptei comune pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii!

Un rol important îi revine în acest sens Festivalului național „Cîntarea României", care a devenit o puternică forță a creației largi populare.

Să ridicăm tot mai puternic nivelul cultural și de participare a maselor populare la dezvoltarea și înflorirea culturii românești!

Uniunile de creație — literare, artistice, muzicale — trebuie să-și ridice nivelul activității lor prin crearea de noi și noi opere care să reprezinte, în formele artei reprezentative, minunatele cuceriri ale poporului nostru, munca eroică a constructorilor socialismului, tradițiile revoluționare, să urmeze exemplul înaintașilor, care, în cele mai grele condiții, au slujit poporul, au considerat ca una din îndatoririle lor supreme asigurarea dezvoltării limbii și culturii românești, a dezvoltării poporului și națiunii noastre!

În strînsă legătură cu creația universală, literatura și arta românească trebuie să fie prezentă nu prin copiere, prin ploconire, ci prin realizările ei, prin personalitatea sa, care să reprezinte personalitatea poporului român, constructor conștient al socialismului, al celei mai înaintate culturi, al adevăratului umanism. **(Vii și puternice aplauze).**

Radioul, televiziunea, presa, toate mijloacele de informare în masă trebuie să adopte o poziție mai combativă, să publice sau să redea la radio și televiziune munca și activitatea poporului, să adopte o atitudine critică față de diferitele stări negative, contribuind activ la generalizarea experienței și a cunoștințelor înaintate din toate domeniile de activitate, la răspîndirea concepțiilor celor mai înaintate de muncă și viață, a principiilor socialiste, în toate domeniile! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Să facem astfel încît întreaga noastră activitate politico-educativă să-și îndeplinească în mai bune condiții înalta misiune în realizarea obiectivelor de perspectivă, de ridicare a patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație!

[illegible] activitate ideologică, [illegible] trebuie să contribuie [illegible] ridicarea nivelului general [illegible] și cultură, la formarea [illegible] cu înalte cunoștințe [illegible] culturale și revoluționare, [illegible] popor înarmat cu tot ce este mai nou în dezvoltarea științei și culturii, care să contribuie, prin activitatea sa, la îmbogățirea tezaurului național și a tezaurului mondial, din toate domeniile! Numai așa vom putea spune că activitatea politico-educativă își îndeplinește cu cinste misiunea — și am convingerea că vom obține realizări importante și în acest domeniu!

Stabilind obiectivele privind dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, trebuie să acționăm cu înaltă răspundere revoluționară pentru perfecționarea întregii activități și pentru unirea întregului popor în lupta și munca de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare fermă a României spre comunism — visul de aur al omenirii! **(Aplauze și urale puternice, prelungite. Se scandează îndelung „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

Stimați tovarăși,

Punînd pe primul plan activitatea de realizare a planurilor și programelor privind dezvoltarea economico-socială a țării și făurirea cu succes a socialismului, partidul nostru, România socialistă au dus în același timp o politică activă de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, participînd cu toate forțele lor la soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale, la lupta pentru dezarmare, pentru pace.

Se poate afirma că în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului nu au fost probleme mai importante la care România socialistă să nu-și fi adus o contribuție activă la soluționarea lor în interesul destinderii, al dezarmării, al păcii și colaborării între toate națiunile lumii.

În viața internațională s-au produs profunde schimbări politice, sociale, economice, militare, care modifică continuu raportul mondial de forțe. Viața, realitatea demonstrează că s-a realizat și se menține un echilibru relativ în raportul de forțe, ceea ce a făcut să se depășească o serie de momente grele și să se asigure, timp de aproape 45 de ani, pacea în lume.

Trebuie subliniat că politica țărilor socialiste a avut un rol important în întreagă această perioadă, în asigurarea păcii și soluționarea unor probleme grave, pe calea tratativelor.

În ultimii ani, după cum se știe, s-au făcut pași importanți prin realizarea acordului dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind eliminarea rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune, prin începerea negocierilor de dezarmare de la Viena și trecerea la soluționarea pe calea tratativelor a unor conflicte din diferite zone ale lumii.

Cu toate acestea, trebuie să spunem deschis în fața poporului nostru, a tuturor popoarelor lumii că situația internațională continuă să se mențină deosebit de complexă și gravă.

Existența armelor nucleare, a altor arme de distrugere în masă și convenționale prezintă un grav pericol pentru pacea omenirii, iar în cazul recurgerii la arma nucleară, pentru însăși viața pe planeta noastră.

Țările din N.A.T.O. nu au ajuns încă la înțelegerea necesară pentru renunțarea la vechea politică de forță, a „descurajării nucleare".

Ele declară că vor trece la modernizarea armelor nucleare cu rază scurtă de acțiune și tactice, ceea ce ar mări considerabil puterea de distrugere a acestor arme și pericolul pentru însăși viața popoarelor europene și din întreaga lume.

În aceste împrejurări, problema fundamentală a vieții internaționale este, în primul rînd, aceea a renunțării la armele nucleare, la programul de modernizare a lor, realizarea de noi acorduri între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind reducerea cu 50 la sută a rachetelor nucleare strategice și a unui acord general privind lichidarea deplină a oricăror arme nucleare.

Este necesar să se renunțe de îndată la experiențele nucleare de către toate statele, să se renunțe la activitatea de militarizare a Cosmosului, să se realizeze un acord corespunzător privind eliminarea armelor chimice, în strînsă legătură cu eliminarea tuturor armelor nucleare.

România participă împreună cu celelalte state din Tratatul de la Varșovia, din N.A.T.O. și din Europa la negocierile de la Viena privind reducerea radicală a armelor convenționale sub un strict control internațional, cu hotărîrea de a contribui la realizarea unui acord, în cel mai scurt timp.

Ne pronunțăm ferm pentru a se ajunge la o reducere de cel puțin 50 la sută a acestor armamente, realizîndu-se un echilibru corespunzător între cele două blocuri militare, care să excludă posibilitatea vreunei agresiuni militare.

Ne pronunțăm ferm pentru reducerea cheltuielilor militare — în prima etapă cu cel puțin 50 la sută, urmînd ca mijloacele financiare ce se vor reduce să fie folosite pentru soluționarea diferitelor probleme economico-sociale din fiecare țară, precum și pentru ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare.

Dorim să reafirmăm cu toată fermitatea hotărîrea României socialiste, a poporului român de a participa activ la realizarea dezarmării, la asigurarea unor relații noi internaționale, care să excludă forța și amenințarea cu forța.

În același timp, nu se poate trece cu vederea că în multe state din Europa, inclusiv în Statele Unite ale Americii, are loc o intensificare a activității organizațiilor neofasciste și de dreapta, o intensificare a manifestărilor și propagandei antisemite, naționalist-șovine și de revizuire a granițelor.

Rezultatele alegerilor pentru parlamentul vest-european în care partidele de dreapta, neofasciste au obținut însemnate rezultate, provoacă pe drept cuvînt îngrijorare în rîndul tuturor popoarelor din Europa. De aceea este necesar să se dea o ripostă hotărîtă neofascismului și tuturor manifestărilor reacționare, neofasciste și de dreapta!

Și în domeniul acesta să nu se uite învățămintele istorice dinaintea celui de-al doilea război mondial, cînd tolerarea și chiar încurajarea activității unor organizații fasciste au dus la instaurarea fascismului în Germania hitleristă și în alte țări ale lumii, au dus la cel de-al doilea război mondial, au provocat marile pierderi și distrugeri pentru toate națiunile europene și pentru multe din popoarele lumii.

Respingerea fascismului înseamnă apărarea democrației, libertății, a dreptului popoarelor la viață demnă, la pace! **(Vii și puternice aplauze).**

Totodată, țara noastră va acționa cu toată hotărîrea pentru realizarea cooperării și dezarmării în Europa, pentru realizarea unor relații noi, de deplină egalitate, care să asigure progresul economic și social al fiecărui popor, să ducă la întărirea colaborării, unității și securității tuturor națiunilor din Europa.

Este necesar să facem totul pentru depășirea diferitelor obstacole și pentru realizarea unei Europe unite, a popoarelor libere și independente.

Numai pe această bază Europa va putea să-și asigure progresul economico-social, să aibă un rol mai important în soluționarea marilor probleme ale vieții contemporane!

Totodată, România va desfășura — ca și pînă acum — o activitate intensă pentru dezvoltarea unei largi colaborări între țările balcanice, pentru realizarea în această regiune a unei zone fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine, ca o parte a colaborării și securității în Europa și în întreaga lume.

Ca și pînă acum, România se pronunță cu toată fermitatea pentru încetarea conflictelor din diferite părți ale lumii și soluționarea problemelor litigioase dintre state numai și numai prin tratative.

În acest cadru, considerăm că este necesar să se treacă la organizarea conferinței internaționale privind Orientul Mijlociu și soluționarea problemelor pe baza dreptului la autodeterminare al poporului palestinian, la existența unui stat palestinian independent și recunoașterea independenței, suveranității și integrității tuturor statelor din zonă, inclusiv a Israelului.

Considerăm că este necesar să se asigure participarea activă la soluționarea problemelor mondiale a tuturor statelor, fără deosebire de mărime și orînduire socială.

În acest cadru, doresc să subliniez rolul important al țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare, al țărilor nealiniate.

Ne pronunțăm, de asemenea, pentru creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea democratică a problemelor complexe ale vieții mondiale — în interesul tuturor popoarelor, al păcii și colaborării.

Nu trebuie să se uite învățămintele istoriei privind cel de-al doilea război mondial, de la declanșarea căruia se împlinesc 50 de ani.

Este bine cunoscut că politica de concesii și de capitulare față de Germania nazistă, acordul de la München, inclusiv pactul Molotov — Ribbentrop, nu au oprit agresiunea, ci au încurajat-o. Aceste învățăminte ne obligă să intensificăm lupta popoarelor împotriva războiului, pentru dezarmare generală, și în primul rînd pentru lichidarea armelor nucleare. Să avem permanent în vedere că războiul nu poate fi preîntîmpinat decît prin lupta unită a forțelor înaintate, a popoarelor de pretutindeni, că problemele dezarmării nu se pot soluționa de cîteva țări, că ele trebuie soluționate cu participarea tuturor popoarelor, tuturor statelor, a maselor largi populare. Numai așa vom preîntîmpina un nou război, vom asigura pacea pe planetă! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Republica Socialistă România este hotărîtă să acționeze și în viitor pentru dezvoltarea largă a relațiilor cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială. Vom promova ferm în relațiile internaționale principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, al avantajului reciproc, respectarea neabătută a dreptului fiecărei națiuni de a-și alege calea dezvoltării economico-sociale în mod liber, fără nici un amestec din afară.

Este timpul să se înțeleagă necesitatea renunțării la vechea politică de amestec, sub diferite forme, în treburile diferitelor țări, de subversiune și diversiune. Acele cercuri și oameni politici din Occident care își arogă dreptul de a stabili ce este bine și ce nu este bine pentru o țară sau alta ar trebui să se uite că în înseși țările lor, în țările capitaliste sînt multe, foarte multe probleme de soluționat, că în ultimii 10 ani șomajul a devenit cronic, că a ajuns la 20—30 la sută numărul tinerilor care nu au asigurat nici un loc de muncă, că se menține discriminarea, prin diferențierea de retribuție, de pînă la 20—30 la sută — pentru femei, pentru tineret, pentru oamenii muncii de altă culoare, îndeosebi pentru negri.

A crescut numărul săracilor, ca și numărul oamenilor care n-au asigurate locuințe.

Toate acestea au făcut să sporească numărul oamenilor — îndeosebi al tinerilor — care se droghează, au dus la creșterea criminalității, a actelor de terorism și a altor fenomene sociale grave.

Ar fi deci necesar ca cercurile și oamenii politici respectivi să-și concentreze mai bine forțele în direcția soluționării acestor probleme foarte grave, care încalcă în mod brutal drepturile oamenilor la muncă, la viață și care sînt contrare principiilor adevăratului umanism, ale adevăratelor drepturi ale omului!

Noi considerăm că ar fi deosebit de util și important ca să se realizeze o colaborare activă, largă în soluționarea acestor probleme grave, pornind de la faptul că prima îndatorire a statelor trebuie să fie asigurarea muncii pentru toți cetățenii, și în primul rînd pentru tineret, a locuințelor, a învățămîntului și tuturor celorlalte drepturi fundamentale pentru o viață demnă, liberă a popoarelor.

Stimați tovarăși,

Acționînd pentru dezvoltarea relațiilor cu toate țările, fără deosebire de orînduire socială, vom acorda și în continuare o atenție deosebită relațiilor cu țările socialiste, și în primul rînd cu vecinii noștri.

Am considerat întotdeauna și considerăm că soluționarea problemelor interne și calea dezvoltării socialiste constituie îndatorirea supremă a partidelor comuniste, a popoarelor din fiecare țară. Dar fără nici o îndoială că sîntem îngrijorați de unele probleme din diferite țări, deoarece dorim ca toate țările socialiste, toți vecinii noștri să asigure dezvoltarea fermă, pe calea socialismului. De aceea, considerăm că ar fi foarte important ca țările socialiste membre ale Tratatului de la Varșovia și, în general, toate țările socialiste să analizeze împreună problemele actuale ale construcției socialiste, să stabilească împreună cum să conlucreze mai bine pentru depășirea unor greutăți și pentru asigurarea dezvoltării economico-sociale, pe calea socialismului, a fiecărui popor.

De asemenea, dorim să dezvoltăm larg relațiile cu celelalte țări socialiste și considerăm că trebuie să extindem această colaborare, în spiritul solidarității și conlucrării active, pentru dezvoltarea socialistă a țărilor noastre.

Stimați tovarăși,

Mișcarea muncitorească, revoluționară din România, primul partid al clasei muncitoare, Partidul Comunist Român, au dezvoltat larg activitatea de solidaritate internațională cu partidele și mișcările muncitorești, revoluționare de pretutindeni. Revoluționarii români au făcut parte din Internaționala Comunistă creată de Marx și Engels, s-au aflat pe baricadele Comunei din Paris, au participat la activitatea Internaționalei a II-a și a Internaționalei a III-a. Detașamentele de revoluționari români au participat activ la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, s-au aflat în rîndul brigăzilor internaționale de luptă împotriva fascismului în Spania, iar în timpul războiului, în Franța și în alte țări. Am sprijinit activ lupta de lichidare a colonialismului, acordînd un ajutor frățesc multor popoare, îndeosebi din Africa, pentru cucerirea independenței naționale.

În spiritul acestor minunate tradiții de solidaritate internațională am dezvoltat și dezvoltăm larg relațiile cu partidele comuniste și muncitorești, cu partide socialiste, social-democrate, cu partide și mișcări progresiste din țările în curs de dezvoltare, precum și cu alte partide democratice din diferite țări.

Considerăm că situația mondială gravă și complexă, schimbările care au loc în raportul de forțe mondial impun ca o necesitate obiectivă întărirea și mai mult a colaborării și solidarității internaționale. Nici un partid comunist, nici un partid revoluționar, progresist nu se poate izola! Este mai necesară ca oricînd întărirea conlucrării și solidarității partidelor comuniste, pe baza principiilor socialismului științific, a concepției revoluționare despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric.

Problemele din diferite țări, inclusiv din țările socialiste, le considerăm ca probleme interne ale fiecărui partid și sîntem împotriva oricărui amestec în treburile interne. Dar, în același timp, sîntem pentru o largă colaborare și discutarea în comun a problemelor actuale, pentru a stabili cum să se acționeze mai bine de către fiecare partid pentru a contribui la realizarea dezarmării, la soluționarea problemelor complexe — politice, sociale, economice —, la asigurarea unei lumi a dreptății sociale și naționale, la victoria noii orînduiri sociale — a socialismului.

În spiritul răspunderii față de propriul nostru popor, față de cauza socialismului, de perspectivele dezvoltării omenirii, considerăm că este necesar ca partidele comuniste și muncitorești să-și întărească solidaritatea, să organizeze consfătuiri, conferințe regionale sau internaționale, în scopul întăririi colaborării și solidarității. Clasa muncitoare, generațiile viitoare nu-i vor ierta pe acei care nu înțeleg că tocmai în actualele împrejurări trebuie să facem totul pentru realizarea unei unități noi, pe baza egalității și independenței, să dezvoltăm larg solidaritatea și colaborarea internațională. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Aceasta va fi o unitate de tip nou — a partidelor independente, egale în drepturi — dar cu atît mai mult va fi o unitate mai puternică, care va duce la unirea clasei muncitoare, a forțelor înaintate, în lupta pentru progres economic și social, pentru dezarmare, pentru pace, pentru salvarea omenirii de la distrugere!

În același spirit, ne pronunțăm pentru dezvoltarea largă a colaborării cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările progresiste antiimperialiste, cu forțele democratice de pretutindeni, în scopul acțiunilor comune în problemele fundamentale care privesc fiecare popor, care privesc pacea, independența fiecărei națiuni, viitorul întregii lumi.

Avem ferma convingere că, deși problemele actuale sînt destul de grave și complexe, acționînd unite, forțele progresiste, popoarele de pretutindeni, cercurile realiste pot găsi calea unei conlucrări active, pot schimba cursul evenimentelor, pot impune o nouă gîndire politică, un nou mod de acțiune — în interesul progresului, în interesul bunăstării și independenței fiecărui popor, al păcii și colaborării între toate națiunile lumii. **(Aplauze puternice).**

În ce o privește, România socialistă, înfăptuind neabătut politica Partidului Comunist Român în domeniul vieții internaționale, va participa cu toate forțele sale, ca și pînă acum, la soluționarea tuturor problemelor, la asigurarea unor relații noi, bazate pe principiile egalității între toate națiunile, pentru făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, fără arme, fără războaie, a unei lumi în care fiecare popor, fiecare națiune să ducă o viață demnă, liberă, independentă! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Stimați tovarăși,

Hotărîrea Plenarei Comitetului Central privind convocarea Congresului al XIV-lea al partidului și adoptarea în unanimitate a Programului-Directivă, a Tezelor, precum și a celorlalte documente au o însemnătate deosebită pentru prezentul și viitorul patriei noastre, pentru înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism — visul de aur al omenirii. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Iată de ce se poate afirma de pe acum că cel de-al XIV-lea Congres al partidului poate fi considerat drept Congresul marilor victorii socialiste, al muncii pline de abnegație a întregului popor, al adevăratei suveranități și independenței depline, Congresul care deschide perspectivele minunate spre înaltele culmi ale societății fără clase, spre culmile comunismului! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Acum este necesar să trecem la organizarea temeinică a adunărilor generale ale organizațiilor de bază și a conferințelor de partid, în spiritul principiilor democratice ale partidului înscrise în Statut și în alte hotărîri ale Comitetului Central.

O atenție deosebită va trebui să acordăm alegerii în conducerile organizațiilor de bază și în comitetele de partid — repet — acordînd o atenție deosebită activiștilor din rîndul clasei muncitoare, a celor mai buni activiști din rîndul membrilor de partid, care să asigure înfăptuirea neabătută a hotărîrilor ce vor fi adoptate de Congresul al XIV-lea.

De asemenea, trebuie să se asigure alegerea ca delegați la Congres cît și drept candidați pentru viitorul Comitet Central a celor mai bune cadre de partid, din toate domeniile de activitate, asigurîndu-se, conform prevederilor Statutului și hotărîrilor Comitetului Central, caracterul muncitoresc-revoluționar al organelor sale de conducere.

Să facem astfel încît înseși adunările generale ale organizațiilor de bază și conferințele de partid să constituie o puternică manifestare a forței și unității partidului, garanția supremă a realizării programelor de dezvoltare economico-socială, a îndeplinirii în cele mai bune condiții, de către partid, a rolului său de centru vital al întregii națiuni, de forță politică conducătoare în toate domeniile! **(Aplauze puternice, prelungite)**

Se impune, de asemenea, să se asigure dezbaterea largă a documentelor pentru Congresul al XIV-lea în întregul partid și cu întregul popor, astfel încît acestea să exprime în cel mai înalt grad gîndul și voința întregului partid, a întregii noastre națiuni, să constituie expresia adevăratei dezbateri democratice, muncitorești-revoluționare, a participării poporului la făurirea în mod conștient a propriului său viitor, de bunăstare și fericire, a comunismului. **(Aplauze puternice)**

În același timp, este necesar să se acționeze cu toată fermitatea pentru realizarea planului și a programelor de dezvoltare economico-socială pe următoarele 6 luni și pe întregul cincinal în industrie, agricultură și în toate celelalte sectoare. Toate colectivele de oameni ai muncii, organismele democrației muncitorești-revoluționare și organizațiile de partid să se prezinte la Congres cu realizări cît mai bune, în toate domeniile, să poată raporta Congresului că au realizat în bune condiții planul pe acest an și sînt pregătite să realizeze planul pe 1990 și întregul cincinal, asigurînd o bază trainică pentru dezvoltarea viitoare a patriei.

Doresc ca, în încheiere, să exprim încă o dată mulțumirile mele Comitetului Central al partidului pentru desemnarea mea în funcția de secretar general al partidului — aceasta urmînd să fie discutată de întregul partid, de întregul popor și supusă Congresului al XIV-lea al partidului.

Așa cum am menționat ieri, consider această încredere ca expresie a faptului că în întreaga mea activitate am îndeplinit întotdeauna năzuințele poporului nostru de independență, am servit partidul, cauza socialismului și păcii în lume.

Vă asigur încă o dată, dragi tovarăși, asigur întregul partid și întregul popor că și în viitor nu voi avea țel mai înalt decît de a contribui cu toate forțele mele, împreună cu ceilalți tovarăși, cu Comitetul Central, cu întregul partid, cu întregul popor, la realizarea programelor de dezvoltare viitoare, de perspectivă, de înaintare a patriei noastre spre comunism, de a asigura poporului român un loc demn în rîndul națiunilor libere ale lumii, de a asigura viitorul minunat, comunist, al României! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu reales — la al XIV-lea Congres!")**

La încheierea lucrărilor plenarei, după dezbaterea și adoptarea în unanimitate a hotărîrilor, putem să afirmăm încă o dată că am străbătut un drum lung, am urcat pe înalte culmi, am învins multe obstacole și am obținut victorii minunate! De la înălțimile la care am ajuns se văd acum clare piscurile înalte și zările minunate, luminoase ale primăverii omenirii — zările comunismului. Să facem totul pentru a străbate drumul pe care îl mai avem într-un timp cît mai scurt, în deplină unitate a întregii noastre națiuni! **(Aplauze puternice, prelungite. Se scandează îndelung „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!").**

În încheiere doresc să exprim convingerea că toți participanții la plenară, toate organizațiile și organele de partid, membrii partidului, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul nostru popor vor înfăptui neabătut obiectivele de dezvoltare economico-socială, vor participa activ la dezbaterea documentelor și pregătirea Congresului al XIV-lea al partidului, la trasarea perspectivelor dezvoltării României spre comunism! **(Aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").**

Cu această convingere, adresez participanților la plenară, comuniștilor, tuturor oamenilor muncii, întregului popor cele mai bune urări de noi împliniri și noi realizări, de noi succese în toate domeniile!

Multă sănătate și fericire! **(Aplauze și urale puternice, îndelungate; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!", „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!", „Ceaușescu reales la al XIV-lea Congres!". Într-o atmosferă de puternică însuflețire și strînsă unitate, toți cei prezenți în sala plenarei se ridică în picioare și ovaționează îndelung, minute în șir, pentru Partidul Comunist Român — nucleul vital al întregii națiuni — pentru secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU).**

CRONICA LITERARĂ

CRISTIAN POPESCU: «Cuvînt înainte» LIVIU ANTONESEI: «Pharmakon»

În căutarea originalității, adeseori cu orice preț, chiar și cu acela al vulgarității, se află Cristian Popescu, în volumul său de debut, intitulat, cuminte de altfel, **Cuvînt înainte** (Editura Cartea Românească, 1988), ceea ce mă lasă să bănuiesc (titlul, adică) intenții de mari desfășurări ulterioare. Deocamdată, poeziile sale, cele mai multe din volum, prezentate sub formă de proză, sînt nu prozaice (un critic reputat ne anunța că a sosit momentul să nu mai reproșăm poeziei moderne prozaismul) ci proză curată, înviorată, ici-colo, de cîte o abilă întorsătură autoironică de condei sau de expresivități involuntare. Compozițiilor despre care vorbesc nu li se poate contesta hazul, chiar dacă ireverența este supărătoare pentru spiritele tradiționaliste. Li se poate contesta, însă, poeticitatea. În locul acesteia, autorul pune ironie, naivități jucate și, iată, stupidități : „În țara noastră cresc codri și păduri întregi de arbori genealogici ai familiei Popescu. În aceste păduri venea Cristi de mic să asculte susurul și ciripitul. Să asculte cum crește iarba verde. Dar, tolănit la rădăcina arborilor genealogici, ținînd strîns la piept capul iubitei, auzea cum îi crește acesteia părul. Fiecare arbore genealogic crește deja lăcuit și încrustat cu motive populare, așa că poți rupe orice crenguță drept suvenir. Acești arbori îmbrățișează cu crengile lor turiștii și le întind în semn de rămas bun ramul care ne-a fost la vremuri de restrîște numai nouă prieten. Și în același timp riul le răcorește picioarele ostenite". În plus, trimiterea, în acest context de sărăcie intelectuală, la versuri celebre din **Scrisoarea III**, este cel puțin nelalocul ei.

Nu peste tot este autorul astfel. Într-adevăr, ciclul de compuneri în care apare motivul liric numit... „tramvaiul douășase" reușește să-l surprindă pe cititorul neprevenit. Cine a citit, însă, poezia avangardei și are idee de mitologia derizoriului ,tresare mai greu. Iată, totuși, o parafrază bacoviană, în care tramvaiul ar fi spațiul închis asumat, cognoscibil și recognoscibil, mediocru și umil. Un tramvai numit rutină : „Tramvaiul susură pe șine. Electric, adormitor. În tramvai, aerul e gros ca o spumă. Îl sorbi, amețitor. Călătorii, ce companie, zimbind, ne întreținem. Domne, spune unul, nu-i așa că-i bine cînd simți dimineața cămașa, pantalonii... Sînt obișnuite cu tine, liniștite, te cuprind sincer, răcoros. Tramvaiul susură pe șine. Adormim clătinați ușor. Pe buzele femeilor frumoase își lipesc fluturii aripile ca un sărut, așa, din zbor. Domne, îi spun unui călător, cînd eram copil stringeam perna în brațe, perna cea mare. Acum m-am plictisit. Acum e liniște, e bine. Pleoapele celor osteniți s-au subțiat. Zimbește, domnule călător. E bine. Fluturii foșnesc în motor. Electric, adormitor. Eu nu mai cobor la prima. Nu mai cobor". Ziceam, Bacovia. Dar, trebuie să adaug, Bacovia, citit de Mircea Cărtărescu. Și recitat de Dem. Rădulescu.

Alteori, autorul își deconspiră „arta poetică" și gîndurile de viitor : „Uite că-ncet-ncet am strins și eu o carte, cu hîrtii de-o sută în loc de foi și din cînd în cînd cîte-o dantelă-ngălbenită printre pagini. O răsfoiesc acum visînd la blănuri pentru mama, la rochii de mireasă și sticle, cu parfum, șampanie pentru toată lumea. Cine n-ar vrea s-o răsfoiască ? Cine n-ar vrea s-o aibă-n biblioteca lui ? Și-am să mai scriu vreo două-trei volume să lase urme adînci în conștiințe, să schimbe viața oricărui cititor. Dantele-am pus, așa, din slăbiciune". Dar eu nu-l cred. Îi respect însă dreptul criticului Nicolae Manolescu să mai cadă încă o dată în extaz citind și citind următoarele : „Subsemnatul Popescu Cristian am strins și azi, vineri, negru sub unghie de dimineață pînă seara. Negrul de sub unghie crește văzînd cu ochii, se ridică încetul cu încetul prin vene, umple inima, mă mînjește sub pleoape. Negrul de sub unghie este mîndria mea. Mîine am să-i simt deja gustul pe cerul gurii".

* * *

Deși pare a desconsidera poezia minuțios cizelată („La ghișee de aur sînt angajați autorii de versuri bine lucrate"), Liviu Antonesei este, în **Pharmakon** (Editura Cartea Românească, 1989), tocmai un astfel de poet. Impresia este de îndelungă elaborare, în tentativa de a eluda distanța „între imaginație și rațiunea simbolică", așa cum spune poetul în unul dintre poemele sale, intitulat, semnificativ, **Discurs despre metodă**. Dar nu numai atît. Efortul este și acela de a integra livrescul și referința culturală în corpul poemului, de a le face organice. Și, încă, acela de a menține tensiunea lirică generată de impactul dintre imaginea poetică încărcată de concretețea realului și reveria meditativă a imaginarului. Exemplele cele mai potrivite pentru a ilustra această artă poetică savantă sînt cele două ample poeme din ciclul intitulat **Călătorie în erele geologice și celelalte poeme de dragoste**. Din păcate, citarea fragmentară le diminuează mult din coerența interioară, le amputează semnificațiile și destramă emoția. Să încerc, totuși, cu un fragment din **Călătorie în erele geologice**, nu înainte, însă, de a-l defini drept un poem al spaimei și, deopotrivă, al jubilației de a fi, cu ecouri plăcute din Kavafis și Pound și cu cîteva alunecări într-o neinteresantă anecdotică personală : „O, apele liliachii și verzui / ale Oceanului Primordial scăldînd / malurile erodate ale arhipelagului / cu nume exotic... / Fregata portugheză îmbrăcată în aur, cu mirodenii / și manuscrise căutînd a se salva dintre stîncile / îmbrăcate în alb și însingerate — / dar numai lacrima, rîsul-plîns al iluminatului / rămîne pulsînd asemenea unei inimi neurotice / unei stele neutronice / unei furnici ciclopice / drumul rătăcește în noapte către / excesul purificator, către preamultul / care se îndepărtează de sine aidoma unei / lumi viitoare lenește, pustii și imaculate. // Cuvintele cresc unele din altele / și purpura atolilor se împrăștie / asupra noastră ca o tăcere de plumb / asemenea unei cobre își rotește privirea / asupra veacului ginditorul singuratec și sceptic / și gîndurile sale de gheață fulgerată / inconjoară seceta prezentă în efigii / sonore de bronzuri coclite amestecate / într-o spaimă tristă și incoloră ca un / blues ofilit... / și totul se scufundă în adîncuri, mereu în / adîncuri, mereu în adîncuri fără sfîrșit".

Remediile (în grecește, **pharmakon**) unui nenumit dar acaparant „mal du siècle", care amenință ființa cu disoluția, cu pierderea identității și a reperelor, sînt iubirea, speranța revelației și însăși trăirea poetică pînă la capăt a răului dinlăuntru și din afară, a datului. Iată un fragment din poemul **Hölderlin. Un vis**, încadrabil celei de a treia categorii de remedii : „Disprețul și mila devastează totul — purpura-i însă / din fibră putridă ; aurul calp, peste zorzoane / meșteșugite de stuc, nu mai poate ascunde — / cel care încă vorbește alungă numai tăcerea, / dar el tace. Cine mai poate gîndi roua unei vesele / dimineți peste chipul obosit și pustiu ? / Întoarcerea ? Întoarcere nu e. Așa Creta, așa Ilionul, / și Atena, și Roma. Iar zeul suabului, nu mai poate / găsi drumul. Vai ție, Hesperie ! Vai de voi, cei pătiți. Cu mesagerul ciumei de foc ce tranzacție / poți calcula la o masă acoperită-n mătăsuri ? / Ferestrele se izbesc de perete, un vînt bolnav / trece alene prin încăperi, peste jilțuri. / Așa precum toate, se încheie rotirea. Sună / în turnuri ceasul cărții lui Johann de la Patmos. / Finis. Nici înăuntru nici în afară nu mai pulsează / combustia unui verb transparent și lucid...".

Liviu Antonesei reconfirmă, cu **Pharmakon**, că este un poet cultivat, cu lecturi solide și bine digerate din poezia modernă, refuzînd ironia facilă în favoarea unei tonalități grave, cu inflexiuni oraculare, individualizante. Poezia sa îndeamnă la reflecție, implică cititorul, îl obligă să gîndească și, eventual, să replice, stabilind astfel un dialog incomod poate pentru una din părți, dar, în general, profitabil. Spun **în general**, pentru că dialogul se fracturează uneori datorită hermetismului ostentativ.

Valentin F. Mihăescu

„CÎMPIA ETERNĂ"

1. „Este de mirare" — scria odată George Alboiu — „cum critica nu observă niște lucruri simple și evidente, în timp ce se forțează să subțieze lucrurile deja subtile".

În artă, **simplu** are sens ontologic, adică înseamnă **esențial**, și de aceea nu-i lesne de observat. O demonstrație a chestiunii ne-o oferă însăși poezia aceluiași George Alboiu.

2. Debutînd în 1968 — deci la 24 de ani — cu „Cîmpia eternă", autorul are o traiectorie culturală spectaculoasă pînă prin 1971, fiind considerat de la bun început drept poet mare. Venea cu o scriitură bine precizată și propunea o mitologie lirică neobișnuită la acea dată — era, vai timpurilor, chiar mitologia românească. Din 1973 e suspectat de previzibilitate și de repetiție, acuzații excesive, dar nu întrutotul nejustificate. Astăzi (1989) e un scriitor despre care se vorbește puțin, situație întreținută și de orgoliul omului, ce are conștiința valorii sale pe care o apără suficient de agresiv.

În fine, evenimentul major al operei lui George Alboiu se petrece în anul 1984, cînd îi apare, sub egida colecției „Hyperion", antologia „Cîmpia eternă". Cu excepția volumului „Turnir" (tipărit în 1987), toate citatele noastre aparțin respectivei antologii, deoarece ea poate fi considerată cartea reprezentativă.

3. În mod unanim, George Alboiu a fost recunoscut drept poetul unei geografii mitice, alcătuită din Cîmpia Eternă și din Muntele Singur. Deasemeni, i s-a subliniat „nomadismul", vocația demonică și caracterul „impudic" al eroticii.

Într-adevăr, versurile dezvăluie o mitologie — de fapt, o construiesc cu premeditare. Autorul mărturisise de mai multe ori : „Deci, ca o lege istorică, poezia nu va ieși niciodată din mit, ea însăși fiind la nesfîrșit creatoare de mit. (...) Poeții adevărați au oricînd intuiția mitului", dar o explică prin analogie cu axele carteziene : Cîmpia Eternă fiind orizontala (res-extensa), iar Muntele Singur verticala (res-intensa, zice el). Reprezentarea grafică unește aici ideea muntelui sacru ca axis mundi cu ideea celor două tărîmuri, al viilor și al morților (lumea „albă" și cea „neagră"), descrise precum în folclor, identice, dar cu sensul contrar (aidoma imaginii din oglindă) : „în mijloc un munte / crescut departe gemind cele două / Cîmpii Eterne. / Pe o cîmpie veșnică zi / dincolo veșnică noapte. / Pe una se scutură soarele alb / pe alta soarele negru se scutură", etc.

Consecința lirică importantă provine tocmai din identitatea lumilor — vii și morții există în spații asijderi. Astfel, Cîmpia Eternă posedă o ambivalență esențială ; este deopotrivă benefică și malefică, grandioasă și cumplită. Simbolul tutelar devine **cumpăna** : brațele ei clatină lucrurile cînd spre îngrozitorul ținut infernal, cînd spre tărîmul vieții și-al visării. Caracteristic, există un echivoc al dublului : „nu știm care dintre noi e mort", iar eul caută spațiul echilibrului, mai sigur : „valea somnului neagră a coborît / sau s-a ridicat iar aici unde nu se coboară / și nu se urcă umblu eu".

Momentul suprem al ambiguității acesteia îl reprezintă „cumplita apoteoză" — eul simte că alunecă, la dimensiuni cosmice, în gol, dar nu știe dacă alunecarea înseamnă ivirea în viață sau intrarea în infern : „Sau nu sînt cel născut, poate alunec / în trupul marei mume către clipa / cînd mă voi naște, ori de-atîtea veacuri / eu am murit și-această prăbușire / e doar lăsarea-n groapa cimitirului / pe care cei rămași nu se îndură / să o mai termine".

În mod firesc, această mitologie posedă și o zeitate pe măsură — e vorba de „cățelul pămîntului", ce apare sub chipul cîinelui turbat ori al lupului flămînd. Cîmpia Eternă e bîntuită frecvent de atare prezență demonică, extrasă tot din folclorul românesc, unde a crescut ca urmare a contactului cu zeii demonici Erlik și Beng. El se mai numea „orbetele pămîntului" — de aici provine invocarea „metodei cîrtiței", după cum vom vedea mai încolo.

Deocamdată, însă, notăm că — în spiritul simbolului cumpenei — geneza conduce, la George Alboiu, către „lumea umbrei", adică o lume definitiv echivocă, nici „albă" nici „neagră", alcătuită din apus și răsărit, deci din începutul purtător al sfîrșitului — momentul genezei fiind cel al amiezei, punctul stabil al cumpenei : „Soarele însuși se urni spre zare / spre primul lui apus iar zarea cealaltă / mai rumenă se pregătea / de prima naștere și prima răsărire. / Astfel avea să-nceapă lumea umbrei".

4. S-a observat demult asemănarea autorului „Cîmpiei eterne" cu Rilke, derivînd nu atît din invocarea lui Orfeu (precizăm noi), cît din aceeași raportare la „das Todsein", a-fi-în-moarte.

Dar poetul român are o altă obîrșie. Mitologia sa demonică traduce străvechea suferință a robului și a vremurilor de bejanie, foarte vie în istoria Bărăganului ; iar mișcarea arhetipală este guvernată de Drumul Robilor, numele popular al Căii Lactee : „Pe lîngă Drumul Robilor se-aude / zornăitul drumului curgînd din căruțele / vechi ca schelete de păsări arhaice. / Merg fără cai, fără boi alunecînd / pe sudoarea cerească din calea robilor". Memoria convoaielor de robi rămîne neașteptat de acută în versuri, răbufnind mai ales sub aspect punitiv : „cine se prăbușește / este izbit în coaste cu bulgări mari de beznă / și bice de-ntuneric". „Teama mi-e veche precum scheletul mamutului" — mărturisește, elocvent, un alt vers.

„Nomadismul", „migrația" descoperite în poemele lui George Alboiu constituie mai degrabă un exod impus. Ne aflăm în mijlocul poporului fără acces pe muntele sacru, al umanității care suferă la poale și pentru care nu există izbăvire, ci doar amenințare : „Și zeul din vîrful muntelui / de atîta timp așteptat / a început a-mi vorbi / și bolovani și stînci din gura lui / se prăvăleau spre fruntea mea / senină așteptînd între ierburi streine". Legată indisolubil de cîmpie, această umanitate ajunge a se teme de munte („muntele negru"), dobîndindu-și dimensiunea verticală prin adîncire în pămînt — fiecare trup reprezentînd o groapă săpată în lutul Cîmpiei Eterne, o afundare în temniță. Finalmente, pînă și cerul devine o groapă uriașă, devine chiar adevăratul cimitir, căci „drumul robilor" tocmai acolo se află : „Am înțeles atunci că cerul / e plin de Rome moarte, drum al robilor, / că mormintele adevărate nu sînt pe pămînt, / ele lucesc în ceruri depărtate / și moartea fără sfîrșit ce o avem în urmă / ne luminează nopțile".

Condiția malefică a bejaniei e impusă încă de la naștere, e un stigmat — ca în basm, mama încalcă interdicția și-și vede pîntecul legat cu chingi de fier, neputînd să nască pînă cînd nu-și va regăsi bărbatul (aici, divin). Deasemeni, moartea inițiatului e tot o călătorie, împreună cu arborele funerar, pînă în centrul stabil al cumpenei.

În mod paralel — și firesc — spațiul mitic al Cîmpiei Eterne conduce către arhetipurile agrare, în primul rînd către figura Marii Mame (magna mater) și către cultele falice. Aceasta este latura care a scandalizat pe unii critici, deoarece G. Alboiu redă imaginea autentică a mitului, cîmpia însemnînd femeia cosmică procreatoare, atîtătoare și — în același timp — virgină : „Se lasă iar noaptea, / în cumplita ei pace / femeia-și dă drumul picioarelor sale / și cerul în două gemînd se desface // (...) // Dar cade în gene și roua din urmă / iar femeia-și adună picioarele sale. / Atunci se zărește Eterna Cîmpie / cum își păzește în crincen extaz / gigantica ei feciorie". De aceea, erotica poemelor va fi totdeauna exacerbat carnală, de o inconfundabilă senzualitate, dar și cruntă, aidoma muncilor agrare care istovesc mușchii, făcîndu-i să geamă în bătălia rodului. Însă glorificarea femeii prilejuiește momente de mare intensitate lirică, fără comparație în literatura noastră actuală, căci se retraiește, plenar, antica adorare a frumuseții trupești : „Amintiți-vă, amintiți-vă ce frumos aleargă zilnic / prin grădini femeia. Soldul ei săltînd în goană blîndă / și genunchiu-n tropot îndecis și vîrful țîței / tot în sus obraznic parc-ar fi o nemurire — și este".

5. Rămîne clar faptul că nu avem, astăzi, un poet al cîmpiei mai autentic decît George Alboiu.

Însă opera lui lirică nu se rezumă la atît.

O altă parte cuprinde binecunoscuta problemă a dezrădăcinării, dimpreună cu la fel de știuta condamnare a civilizației citadine. Orașul este „eden de piatră", adică un paradis artificial și fals, unde îngerii mor striviți de acoperișuri. Veritabilul rai e cel rural, spațiul copilăriei fericite (vezi, de pildă, „Amintire din rai"). Aici autorul nu aduce nici o noutate față de paradigmă.

El devine, însă, interesant atunci cînd își asumă citadinismul ca pe o condiție demonică : „Natura e solemnă societatea are umor" afirmă un vers, pentru ca altele să adauge : „Ultimul sublim străbate orașul / cu fața invadată de umor". E vorba despre rîsul de tip demonic, transcendență a „edenului de piatră" : „Rîzi / mă / bălatule / este / o / formă / sigură / de / transcendență".

De fapt, este ceea ce poemele numesc „metoda cîrtiței", asumarea inteligenței ludice și ironice — tipic demonică (modelul exemplar fiind atitudinea „orbetelui pămîntului") — ca manieră de creație : „Pascal și Dostoievski au cîștigat la ruletă. În vale / miserlarum. Vinovatul ? (...) / Poate / umorul negru încărcat pe corăbii europene și dus peste / oceanul Atlantic să stingă bizonii. Lipsește eul din / poem ca zeul dintr-un templu grec (zăpada strofei e / lumină congelată)", etc.

E limpede că George Alboiu nu a aderat la postmodernism — nici nu avea cum, căci durerea sa e gravă și solemnă, iar eul lui e incapabil de autoironie. Totuși, tocmai aici înregistrăm neașteptate reușite — le înregistrăm cu stringere de inimă, ele demonstrînd că autorul posedă și alte disponibilități, din păcate sugrumate relativ repede : „În rochie de mireasă / entelehia (afacere grecească) disprețuiește totul dar nu cîntă / dar nu joacă, nu tropăie / — ea păpădie transcendentă".

6. Într-adevăr, vocația artistică a poetului e diferită — ea se împarte între aforism și imagism. Versetele sale apoftegmatice, alcătuite după model biblic, se singularizează frecvent și tulburător în exprimări memorabile, unde lirismul provine din încordarea metafizică, din vibrația patetică a adevărului : „Să ne naștem în univers și doar pe pămînt să murim / iată nedumerirea cea mare".

În ce privește imagismul, acesta e deosebit de pertinent, comparabil cu realizările tipice ale curentului din lume : „Cîmpia se deschide / și-o bivoliță intră ca un doliu-n răsărit" ; „la coturile girlei, printre sălcii inspirate. / strălucește coapsa ta de atîta trecere", etc. Dealtminteri, ca și alți imagiști, George Alboiu alunecă uneori în concettism, cu oarecare voluptate.

Fiindcă sîntem aici, trebuie să adăugăm că acest autor a oferit și probe de virtuozitate. În poemele numite „Stîlpi", rezultate din prelucrarea descintecelor și a poeziei ritualice — interesante, desigur, dar mai ales pentru strania lor prozodie.

7. Nu mai putem, însă, întîrzia asupra acestora, nici asupra altor aspecte — ar fi prea multe lucruri de spus. Acum a venit vremea să ne întoarcem la firul principal al creației lui George Alboiu — lumea crîncenă a robilor Bărăganului.

Din istoria ei demonică se distilează în versuri chipul vindicativ al eului liric, care nu s-a resemnat, ci așteaptă cu răbdare răzbunarea. El este Iona, scuipat odinioară de balenă ca netrebnic, dar pregătindu-și în tăcere vendeta, după legea talionului : „voi mînca balena, o voi comprima / la mii de atmosfere ca să-mi încapă-n gură / o voi face după măsura mormolocului, fiul broaștei, / o voi pune să înoate într-o cană și să orăcăie / o voi băga în aceeași frază cu un papagal / și o voi învăța să-mi repete numele : Iona, Iona, Iona...". La fel, „Dansul dihorului" prezintă o revanșă încă mai cumplită, iar în volumul „Turnir" citim aceste versuri : „Nu atrăgea nimănui atenția / doar gura toporului o mîngîia / și cu ce poftă discretă / gura toporului o mîngîia...".

Există, deci, o doză certă de superbie în Cîmpia Eternă ; și tocmai pe atare filieră se ajunge la tulburătoarea idee a frumuseții durerii : „nimeni nu a îngenuncheat / mai frumos ca mine și nu și-a iubit / atît de mult genunchii răniți". Precum și la puternica imagine a măreției umilinței : „Cei ce nu au văzut încă umilința / să-și îndrepte ochii spre lumina / roșie a ghețarului acela / căruia greșit i se spune amurg".

O durere care e frumoasă și o umilință care e măreață — iată sensul inițiatic (liric vorbind) al Drumului Robilor, care (vă amintiți) este, de fapt, Calea Lactee...

Radu Comănescu

CONCURSUL DE POEZIE ȘI CRITICĂ LITERARĂ „PORNI LUCEAFĂRUL..."

● La ediția a VIII-a a Concursului de poezie și critică literară „Porni Luceafărul...", organizat de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Botoșani și Uniunea Scriitorilor, finalizată la Botoșani în zilele de 14 și 15 iunie 1989, au participat 311 concurenți.

Juriul alcătuit din : Laurențiu Ulici (**președinte**), Constantin Ciopraga, Ion Horea, Nicolae Dan Fruntelată, Corneliu Sturzu, Vasile Constantinescu, Sergiu Adam și Dumitru Țiganiuc **a hotărît decernarea următoarelor premii : revista „România literară"** — Nicolae Ștefan Drăghici (**Călărași**), **revista „Luceafărul"** — Carmen Viorica Steiciuc (**Suceava**), **revista „Contemporanul"** — Lucian Vasilescu (**Ploiești**), **revista „Convorbiri literare"** — Teodor Laurean (**Alba Iulia**), **revista „Cronica"** — Dumitru D. Palade (**Bîrlad**), **revista „Familia"** — Gelu Fulga (**Bacău**), **revista „Ateneu"** — Gabriela Ciobanu (**Iași**), **„Caiete botoșănene" au oferit distincția specială pentru critică literară** Clotildei Stavri **din București.**

VIAȚA CĂRȚILOR

POEZIE

SPAȚIUL LĂUNTRIC

Doru Eugen Popin transcrie liric reflexe ale unor stări izvorîte din mirajul contemplării ori din reactia unor experiente directe în complicata derulare a momentelor existentei. Poezia sa pare trecută prin filtre repetate înspre căutarea imaginii semnificative, concentrată, dar deschizătoare de sensuri : „îmi pierdusem privirea dincolo de mine / cuvintele voluptoase / o prelingeau în albastre cimpii / părînd o mustire de nori / nu mai eram decît gîndul / zburam temător printre clipe // cum străluceau mai puternic decît lumina / neputinta arsese / și izbutisem să fiu fericit / odată cu simpla licărire — / se făcea că ne incredințăm taine". **(Miraj)**. Izvorîtă din livresc, poezia din **Constelația gemenilor** *) nu este doar atît, sau, mai exact, livrescul este dublat de real, într-o conjugare a izvoarelor liricului. Atitudinea este distant ironică ori precipitat afectivă conturîndu-se liniile unei poezii în care sugestia funcționează repetabil. Doru Eugen Popin are și el știința construcției poeziei și cele mai multe piese din volum descoperă îndeminarea artizanului. O prelungire a lecturii într-un ipotetic spatiu al lectorului este aproape obligatorie pentru a întregi imaginea abia începută, prin subtiri si fin perceptibile sugestii, în poezie : „privesc —/ peste cîmpuri / sublima tăcere a zăpezii —/ dincolo de ochiul meu trecător / neastîmpărul firului de iarbă / firul de iarbă / plutind / peste sine / umbra acelui fir / respirația-i / voluptoasă și caldă // privesc —/ nestiutoare privirea / tulbură doar gravitatia / care adună / nestingherită / minuscule grăunte de nisip // privesc —/ îndelung / pierdut / în albul ce devoră depărtarea / de parcă totul n-ar fi / decît o iluzie a verbului / respirația dintîi a poemului" **(Geneza poemului)**.

Există un tangaj „abstract — concret" în această poezie, în care cele două zone se ridică ori se coboară în structura textului. Desi apar în poezie elemente din ambele sfere, atenția se centrează, alternativ, asupra uneia : „acum nu mai stiu / dacă am vrut doar / sau ti-am si spus cîndva / despre chemarea / despre acolada / nesfîrșitului zbor / au fost multe seri / cînd respiram licăriri / cînd galaxii de cuvinte / pîlpîitoare / umpleau / revărsarea acelui fluid / fără memorie / și nu mai știu / dacă ți-am spus / despre obsesiile liliachii / despre privirile pure / adînci / urmărind chiar luceafărul / ce se retrage / glisînd / din așternutul cuvintelor". **(Despre zbor)**.

Avînd capacitatea detașării, poetul fixează imagini cînd în postură afectivă, cînd ironică, într-o pendulare a atitudinii : „statornică / întrebare stăruie / deasupra gîndului / ca o pasăre albă / peste marea tulburată de valuri // din nou singurătatea pietrei / pluteste / în singele meu / iar eu —/ cumpărătorul de iluzii / datornicul —/ căutînd urma zeului / pe tărmul pustiu" **(Autoportrete neptunice)**. Lîngă iluzorii reverii se întîlnesc elemente ale realului vitalist, privirile „învăluie parcul / ca o liană virilă și amară", lîngă proiecții celeste stau imagini ale universului terestru. Poetul „bolnav de tăcere" (într-o accentuare, deci, a interiorizării, a spațiului lăuntric), este, totuși, fascinat de „eternul deal al primăverii". Preocupat să dezlege „întelesul zborului", ajunge să picturalizeze o „duminică în burg". Nu rareori poezia are transparenta cristalului, printr-o construcție echilibrat închegată și o mare forță a sugestiei : „privesc îndelung liniștea cimpurilor / nimeni nu le poate auzi / pulsatia dincolo de pleoape // las vîntului asteptarea / să o poarte / ca pe o ființă în larg // înfierbîntat / gîndul încearcă să se catere / în necunoscutul chinuitor al zării" **(Peisaj pe sticlă)**. Infuzia livrescă, potentînd senzurile, trimite atît spre o zonă a preferintelor, cît și spre un adaos al semnificațiilor. Doru Eugen Popin scrie o poezie concentrată, discursivitatea îi repugnă, avînd usor tendinta încifrării în text a unor simboluri revelatoare.

Alexandru Ruja

***) Doru Eugen Popin : „Constelația gemenilor". Editura „Facla", 1988.**

PROZĂ

«TRADIȚIONAL» și «MODERN»

● Pe o tablă de șah în care există un număr dublu de pioni, toți negri, se vîntură un rîgă alb. Pionii nu-l pot pune în situația de mat, dar nici el nu-i poate anihila ; ca atare, în dependentă reciprocitate, piesele rămîn în situația de șah etern.

Imaginea creatorului tradițional, solitar și revoltat a intrat, iată, în desuetudine. Creația se face posibilă chiar sub presiunea (și convențiile) domesticității, fără romantism, antieroic, cîștigînd chiar prin atitudini, idei, tabu-uri și coduri de comportament motivaționale.

În **Muflonul** *) nu se verifică ideea după care în romanele cu puternici protagoniști se anulează ceilalți eroi, proliferînd doar o masă plasmatică în opacitatea de fundal ; dimpotrivă, ca în **Ion** — de altfel, Miron Olaru are similitudini cu un Titu Herdelea modern, urban, familist și paternal — personanele secundare se articulează cu plenitudine. Dar vorbind în termeni exacți, Miron Olaru nu este nici personaj, nici caracter, nici măcar o prezență, ci o interioritate de conștiință prin luciditatea și discernămîntul căreia se configurează celelalte identități civile.

Pendularea dintre **realul-real** și universul ficțional definește psihologic personajul principal, Miron Olaru, un scriitor care, firește, trăiește, fără să dramatizeze, condiția scriitorii și rutina familială. Dar nu experimentele îl caracterizează pe Miron Olaru — legat totuși, de masa de scris — ci necesitatea de penetrare și cunoaștere al citor mai multe lumi posibile generate de existenta în act. Desigur, personaj foarte complex (pentru că își trăieste cu acuitate atît viața de „muflon" dedicată familiei, cît și existența implicărilor sociale și profesionale, adăugînd și viața eroilor săi care îl posedează la modul ideal și imaginar) Miron Olaru își aparține în măsura în care se refuză celorlalți.

Muflonul nu este jurnalul de existență și creație al unui scriitor, cu interpolații scriptorale, autoreferențiale, deci cu reflexivitatea textualistă a scriitorii, ci romanul unui **scriitor-personaj** relevant profesional dar și modelat pe întregul său univers existențial.

Miron Olaru nu este un personaj care să-și forțeze destinul, să se angajeze în rupturi sau situații-limită ; dimpotrivă, un comod instalat în tabieturi și conforturi care conduc, totuși, la actul creației. Și e firesc pentru că contactul cu lumea reală nu se oferă prin banala biografie evenimențială, ci prin revenirile la masa de lucru, la viața eroilor săi pentru că scrisul îi desăvîrșește sentimentul trăirii și nu relațiile inter-umane.

Excelente personaje (Amalia, Minodora, Mona, Marin, Rednic, Zenovian), oameni monotoni afișînd multă viață străină, falsă, confecționată, suflete compartimentate, cu afecțiuni drămuite și reacții previzibile alcătuiesc un cerc de rezistența și toleranță, de coerciție și siguranță în jurul lui Miron Olaru.

Scriitor talentat, mică glorie locală, dezarmant de sincer, problematizant dar absent, fără temperament de luptător, Miron Olaru nu este la înălțimea imaginii pe care alții, și-au făurit-o despre el și, oricum, în contradicție cu soția sa, Amalia, activă, întreprinzătoare care l-ar dori propulsat spre înalte sfere sociale. Miron deține însă **Puterea**, puterea scrisului, a a sintaxei decizionale prin care ființe și evenimente se insuflețesc. Puterea sa, am spune, este magia creativității. Mai simplu, mai concret, Amalia l-ar dori investit cu o forță administrativă, ceea ce nu este permeabil la psihologia lui Miron, așa că, în totul, căsnicia devine ceartă și competiție între parteneri. Instanța, arbitrul competiției ar fi fetele Ina și Dina, dar și ele una seamănă cu mama alta are caracterul tatălui...

Continuînd, romanul se deschide spre alte probabilități narative, spre o saga modernă a creației în luptă (și simbioză) cu banalitatea sufocantă.

Cu o bibliografie de apariții periodice, dezvăluind un remarcabil profesionalism : **Casa Ursei mari**, Editura „Dacia", 1978 ; **Reciful**, Editura „Facla", 1979 ; **Sărbătorile**, Editura „Albatros", 1981 ; **Zigguratul**, Editura „Cartea Românească", 1982 ; **Muflonul**, vol. I, Editura „Facla", 1986 — toate romane și majoritatea premiate, Paul Eugen Banciu își construiește fără grabă, minuțios, metodic, un chip de autor de primă mărime, de romancier substanțial care ar trebui să penetreze în toate sintezele prozei actuale.

Aureliu Goci

***) Paul Eugen Banciu: „Muflonul", vol. II, Editura „Facla", 1988.**

CRITICĂ

PEDAGOGIA LECTURII

● Nu o „artă a lecturii" ne propune Paul Cornea în recenta sa carte *), ci un studiu riguros, fundamentat pe o bună informare bibliografică și pe rafinamentul dobîndit prin propria experiență de cititor și profesor. Cercetarea — documentară, introspectivă și uneori chiar experimentală — privește fenomenul lecturii, „demontîndu-i mecanismele și modalitățile, uzurile și inerțiile, condițiile propulsive și rezultatele". Este, într-adevăr, o „introducere", pe baza căreia abia ar putea fi elaborată o teorie în înțelesul strict al cuvîntului, acela de sistem ipotetico-deductiv. După o clasificare citată de autor, am putea încadra lucrarea lui Paul Cornea în categoria textelor didactice, „care difuzează cunoștințele într-un mod explicit și sistematic", dar și — parțial — în clasa textelor științifice propriu-zise, „care urmăresc să exploreze, să dezvolte și să clarifice cunoștințele". Autorul dezvoltă o clasificare proprie, nu mai puțin interesantă, distingînd textele „referențiale", „pseudo- și transreferențiale" și „autoreferențiale", după criteriul intenției „de a stabili cu Celălalt o comunicare eficientă, de a instaura o comunicare prezumtivă ori de a experimenta resursele limbii însăși". Curioasă este însă apropierea dintre limbajul matematic și cel auto-referențial, care „violează repertoriul lexical și regulile sintactice".

Ceea ce părea la p. 37 doar o lejeră inadvertență — limitarea aspectului perlocuționar la efectul „neașteptat" — se agravează prin reluarea ideii la p. 104, unde sensul perlocuționar este iarăși restrîns la „efectele nedorite, adesea aleatorii, ale cuvintelor". Dar creatorii teoriilor pragmatice, inclusiv J. S. Austin, la autoritatea căruia trimite P. Cornea, **nu** exclud din sfera perlocuționarului efectul intenționat. Considerăm, astfel, că toți marii scriitori au excelat în realizarea unor efecte artistice nealeatorii, ci intenționate, fie că au dorit să convingă sau să emoționeze, să amuze sau să uimească. Afirmînd că expresivitatea implică „mai întîi, distorsiunile impuse limbajului comunicativ spre a-l abate de la țelurile lui tranzitive", se trece cu vederea tocmai lupta creatorului cu imperfecțiunea limbajului, truda marilor scriitori porniți în căutarea cuvîntului „ce exprimă adevărul".

Desigur, așa cum notează însuși autorul, „toate capitolele comportă dezvoltări și aprofundări". Deși bibliografia este impresionantă, ne-am fi așteptat să găsim în text referiri mai consistente la ideile unor autori ca S. Marcus, E. Coșeriu (menționat doar în treacăt, deși cea mai importantă contribuție a sa la lingvistica generală se leagă tocmai de problemele competenței și performanței, discutate și de P. Cornea) sau T. Slama-Cazacu (ale cărei analize în domeniul „contextului" sînt cel puțin la fel de serioase ca acelea ale lui J. Petofi, citate în lucrare). Este adevărat că Dobrogeanu-Gherea, „cu pătrunderea și agerimea ce-l caracterizau", a atras atenția asupra faptului că „o mișcare literară fără cititori e imposibilă" și că „publicul e tot așa de important ca și scriitorii" ; dar ne amintim, în același timp, că și Eminescu, după puterile lui, susținea că „nu preoții constituiesc biserica ; ei nu o pot face decît în cea mai strînsă comunitate cu credincioșii. (...) Și înălțimea artistică a unui popor nu se măsură numai după artiști, ci și după cunoscătorii și protectorii artei".

În ansamblu, cartea lui P. Cornea este / o mare bogăție informațională și poate con tui un solid punct de plecare pentru viitoa cercetări de specialitate.

Mihai Nicules

***) Paul Cornea : „Introducere în teo turii", Editura „Minerva", 1988.**

POEȚI ȘI CENACLURI

ioan silvan

Paradis nerostit

Ți-aș putea oferi un paradis în plus
să te privești în el întîia oară
ca-ntr-o oglindă-n care vremea a apus
ducînd lumina lunii subsuoară.

N-am deslușit în ochiul tău adîncul
în care poți cădea fără scăpare.
Am încercat să mîngîi ca nătîngul
o pleoapă-neștoșată de uitare.

Simțămîntul poetului

Ah ! Rău e să fii om de arte ;
cînd sufletul nu-ți arde de-alte
probleme ce sfărîmă veacul,
pe tine asemeni unei harpe
mereu te doare liliacul
și clutura care strivește
izvoare-n funduri de fîntîni.
Te dor copaci sub clar de lună
și sunet din lătrat de cîini,
te doare marea care fierbe
la flacăra aprinsă-n cer
și clipele ce se sfărîmă
căzînd pe raze de mister.
Te doare cerul care suie
din pieptul tău spre Univers
și fruntea ce bătută-n cuie
închide veșnicie-n vers.

În turnuri stalactite

N-am timp îndeajuns ca să privesc
cetatea-n ale cărei porți am început să bat
trecutul în priviri s-a-ntunecat
și clipele din urmă mă gonesc.

Criza de timp mă face ca o fiară,
să rup în dinți pămîntul, să-l sfărîm
și să-l creez apoi a doua oară
ca pe-o cetate de pe-un alt tărîm.

În turnuri stalactite să-i curgă din zenit
cu șansa vieții visul să-mi dezmierd
și să creez în lume alt infinit
în locul celuia pe care simt că-l pierd.

Suflet de țărani

Arde-n potire suflet de țărani
și fumul lor spre ceruri urcă, geme,
s-au țărănit din daci și din romani
și nu mai vin zăpezile să-i cheme.

De două mii de ani tot suflă cornul
în marea-nsingurare către stele
i s-a-nnegrit și casei morții hornul
dar tot nu vin zăpezile să-i cheme.

Și tata se va stinge în curînd
căci a rămas țăran și-n oseminte
el știe că țăranii trec urmînd
dar tot mai face cîte un pas-nainte.

Și crede încă într-un cînt de corn
ce va veni spre moarte să-l împingă
a fost țăran, dar vrea să moară domn
zăpezile de-acum încep să-l ningă.

anne marie georgescu

Adolescență

Ude, șoaptele spiralei
incolăcesc nisipul
ființei

încet, cum firele
ce-și caligrafiază căderea
pe treptele timpului
cleștarul se-nfiripă
din mine, cea de ieri

Ceea ce vezi : apa care curge

Cenușa

Cuvintele rănesc
călciiele gîndului desculț
sîngele sărută pămîntul ;
umerii lui : bolți pentru
mîine

„Șah mat" zise
și sufletul
își luă zborul
spre adîncimile
înalte

doar ele vor rămîne
să brăzdeze viitorul
pe fiecare
treaptă :
tălpile lor

Uită-te ! Uită-te la mîinile tale
care au spintecat lumina
pentru ca apoi s-o poarte
între degetele încleștate
și reci

(treapta pustie)

Destinul luminii : focul

Prometeu

Ar fi totuși mai bine
să strîngi din dinți
și să taci,
fiindcă vulturul
oricum
nu se va întreba niciodată
„De ce ficatul ?"

Poți fi sigur că niciodată
stînca ce-ți soarbe sîngele
nu-l va reda lumii
nici măcar sub formă
de lacrimi
din simplul motiv
că nu știe cine ești.

CATALOGUL CORĂBIILOR

Iarăși despre Nichita

Orice carte despre Nichita Stănescu devine, implicit, o carte despre condiția poetului în genere și despre poetul român în special. „Nichita Stănescu, atît cît mai știm noi" de A. T. Dumitrescu produce noi mărturii despre „meșterele" laboratorului poeticesc, deconspirate din dorința chiar a celui evocat. Acolo unde alți autori au deprinderea (nu lipsită nici ea de îndreptățire) de a pune sub șapte lacăte tot ce ține de mirabilitatea producerii actului poetic, Nichita, împătimitul (și) de... ceasornice își lasă mașinăriile să umble, sub ochii privitorilor în plină „stradă". Ca giuvaergii Orientului, să zicem.

Și mărturiile adunate cu aproape curioasă stăruință de Dumitrescu nu vin doar din partea poeților. După pictorul Bandac, în spectacolul propus de el se produce și strălucitul actor Ion Caramitru, mult îndrăgitul și primejdios de mult lăudatul ce-și exprimă uluirea față cu explozia feerică a personajului Nichita :

„Cel puțin pe mine întîlnirile cu Nichita mă epuizau. Nopțile pe care le-am petrecut în societatea lui, conversațiile, noutățile pe care le-am descoperit împreună în zona cuvîntului scris și rostit în poezie, capacitatea lui de abstractizare a întregului fenomen literar românesc și a unei personalități-etalon a românului poet, analiza atît de originală pe care o făcea tuturor fenomenelor care-l interesau în istorie, în geografie, în muzică, în pictură, în literatură, în arta dragostei, în arta de-a trăi în general erau atît de surprinzătoare, erau atît de obositoare, în fond, pentru că bombardamentul de minuni, aș spune, pe care el le emitea era atît de puternic, încît după o anumită vreme te simțeai atît de obosit încît trebuia să pleci. Plecam și nu mai puteam să revin o vreme pînă cînd mă reîncărcam".

Splendide cuvinte, pline de maximă sinceritate și, în plus, rostite (scrise) de un artist cu un program de viață peste măsură de ambițios, tîrînd, ca și Nichita, să „miște" spre modernitate inerțiile lumii teatrului. „Oboseala" de Nichita dovedește încă o dată că mult evocata „tránceneală" la care te invita marele poet nu avea nici urmă de gratuitate. Totdeauna, convorbind, Nichita urmărea o țintă, de aici zecile și sutele de proiecte repede încropite și, fatal, abandonate, de aici credința neroadă a unora că ei găsea voluptăți doar în simpla trosire de cuvinte. „Colocviilor" de acest gen Nichita le găsea și nume pe măsură. „Am stat la... las palavras", zicea. „Hai bătrîne să mai clămpănim puțin, că nu ne-am auzit de mult și-apoi, ce pisica Peloponezului să mă ascund după deget, mi-era cam dor de tine, de dumneata, de domnia-ta !". L-am suspectat totdeauna de visul secret nutrit de a-și diseca (grațios) interlocutorii spre a vedea „ce și cum", spre a se dumiri cam ce e în „burta lor", așa cum fac îndeobște copiii cu păpușile de cîrpă. Și de ce n-am spune-o ? i-a fost dat bîlndului anchetator să întîlnească foarte multe păpuși cu miez (creier) de zegras, dispuse azi să povestească în fel și chip episoade picante ale „prieteniei" lor cu limbutul inventator de Necuvinte.

Nu un actor ci criticul și prozatorul Ion Cristoiu crede, în excelenta sa intervenție, că Nichita Stănescu era un mare actor și asta „în sensul bun al cuvîntului", poetul jucîndu-și propriul „teatru". Rolul cel mai reușit era acela

de a se travesti în omul care „nu face poetul" în ciuda paradoxalei sale capacități de a „face literatură pe loc, indiferent în ce împrejurări". De o deconcertantă spontaneitate, poetul părea că recită texte preconcepute ori „sufiate" la ureche de altcineva. Numele acestui altcineva ? „Geniul, talentul, inspirația".

Ion Cristoiu vorbește despre sine ca despre un ironic (perfect adevărat !) și își descoperă înaintași între „antilirism" și realism dînd o listă a filiațiilor ce ține de-a dreptul de humor : Caragiale, Marin Preda și Nichita Stănescu. El spune apoi că mai înainte pomeniții Caragiale și Preda reprezintă „capacitatea specific românească de a pune la îndoială cuvintele mari, cele știute deja, de a te întoarce la punctul originar, la punctul în care nu se știe nimic în problema respectivă, pentru a propune un punct de vedere propriu, neinfluențat de povara soluțiilor anterioare, consacrate". E frumos spus dar cred că acestei „direcții" îi aparțin cam toți marii scriitori ai românilor. Iar „antiliricul" Caragiale a devenit în ultimii ani fermentul unei noi lirici...

Rețin cu mai mult interes observația lui Cristoiu că Nichita Stănescu face parte dintre scriitorii care vin dinspre viață spre scris. Cred ca și dînsul că, de-ar fi vrut, de i-ar fi stat în putință, Stănescu, „mare ironist" ar fi scris proză de o „luciditate asemănătoare cu cea a lui Caragiale".

Încredințat că opera lui Nichita Stănescu n-a avut de suferit din pricina „prietenilor din jurul lui care-i îndemnau la boemă", în ființa scriitorului ca unicat întrînd și „ce are el bun și rău", Cristoiu uită că Nichita e atît de puternic încît și-a fixat singur condiția. Nu poți fi îndemnat la boemă. Cu spiritul boemei, atavic, te naști. Îl „cultivi".

Cum îți cultivi viața.

Și moartea...

Gheorghe Tomozei

ATITUDINI

Între reflecții teoretice și realizări practice

Cercetarea mentalului colectiv reprezintă, astăzi, indiscutabil, una dintre dimensiunile cele mai importante ale istoriografiei europene sau, cel puțin, ale unei anumite părți a ei. Spun aceasta și mă gîndesc imediat la istoriografia franceză, în spațiul căreia s-a precizat și s-a definit treptat noul curent, înainte de a fi impus de aici ca model teoretic întregului continent, cum s-a mai întîmplat, de altfel — fapt curios și a cărui analiză merită odată întreprinsă — și cu alte modele mai vechi, chiar dacă geneza lor avusese loc în altă parte (iluminismul, paradigma pozitivistă etc.).

Distribuindu-se în mod echitabil între reflecțiile teoretice și analiza concretă a unei problematici pe cît de spectaculoase pe atît de variate, investigația în acest domeniu a tins să se identifice tot mai mult cu noul concept — tot francez — de istorie totală sau globală, apropiindu-se în felul acesta simțitor de împlinirea faimosului deziderat al resurecției trecutului „așa cum a fost".

Efortul, însă, a cerut și sacrificii pe măsură. Pentru a ajunge aici, istoria franceză a mentalităților a trebuit să angajeze un amplu dialog cu disciplinele vecine, asimilîndu-le sistematic ofertele conceptuale și metodologice, după o prealabilă și deloc ușoară familiarizare cu ele. Ieșind din perimetrul strict al specialității lor, cercetătorii ei au devenit, astfel, și sociologi și lingviști și psihologi, străduindu-se să integreze noile sugestii de care aveau nevoie, instrumentarului lor tradițional. Rezultatele au fost pe măsura așteptărilor și a mijloacelor puse în joc, cum o demonstrează impresionanta bibliografie a domeniului, al cărei volum, după cîteva decenii de acumulări neîncetate, este, practic, aproape imposibil de controlat în totalitate.

Demn de subliniat e și faptul că ecoul acestui demers de anvergură nu a ocolit nici spațiul românesc, cu toate că efectele sale s-au făcut simțite aici, pînă acum, mai mult în plan teoretic decît practic. Oricum, cîteva nume se detașează și la noi, ilustrate fie prin popularizarea unei direcții (cazul lui Al. Duțu și L. Boia), fie prin cercetarea unor manifestări concrete ale mentalului colectiv, îndeosebit la nivelul artei și, în general, al culturii (cum au făcut-o Edgar Papu, Maria Ana Musicescu, Vasile Drăguț, Răzvan Theodorescu, Andrei Cornea, Eugen Stănescu, Virgil Cândea, Al. Duțu, Florin Constantiniu și, de curînd, Eugen Cizek).

Relativ recent, la seria celor interesați de problematică s-a mai adăugat un nume. Este cel al distinsului istoric ieșean Ștefan S. Gorovei, autor al unui interesant (și incitant) articol publicat în „Luceafărul" (nr. 19, 7 mai 1988, p. 1-2).

Titlul său — **„Sursele potrivite" există (Pentru o istorie a mentalităților în spațiul românesc)** — îl împrumută pe cel pe care eu îl însumi l-am așezat în fruntea unui text anterior, tipărit în „Analele științifice ale Universității «Al. I. Cuza» din Iași" (tom XXXII, 1986, p. 82—86). Plecînd de la „modelul francez", încercam să pledez acolo pentru o investigație sistematică a mentalului colectiv și de către cercetarea neastră istorică, indicînd cîteva direcții și metode posibile și explicînd, totodată, din ce cauză, după părerea mea, ancheta în acest domeniu nu a depășit încă, la noi, stadiul tatonărilor și al teoretizărilor.

Pornind de la cele relatate de mine, prezentate — mai e cazul să o spun ! — foarte corect în textul său, Ștefan S. Gorovei dezvoltă discuția cu intenția, cum singur o mărturisește, nu a „unui răspuns polemic", ci pentru a pleda aceeași cauză, „chiar dacă — adaugă domnia sa — pozițiile noastre [a mea și a sa — **n. ns.**] față de problema în dezbatere nu coincid".

Mărturisesc că, citindu-i articolul și simțindu-mă de acord cu substanța lui, m-am întrebat o clipă în ce constau de fapt pozițiile noastre diferite. Căci, demonstrînd că „sursele potrivite" există — cu toate că, dacă nu mă înșel, nici eu nu am lăsat să se înțeleagă contrariul — Ștefan S. Gorovei arată, în prelungirea propriilor mele sugestii, dar într-o manieră mai precisă, datorită experienței sale arhivalice, în ce fel, cu ce mijloace și în ce condiții anume, temele generale de istorie a mentalităților pot căpăta și în istoriografia românească concretețea unor studii aplicate.

Îndemnat, după lectură, să-i dau în această privință dreptate — cu atît mai mult cu cît mi se confirmau, astfel, propriile convingeri — am înțeles, totuși, că există ceva care ne diferențiază. Citindu-l pe autor, pot spune și eu că, într-adevăr, „pozițiile noastre față de problema în dezbatere nu coincid" ! Dar, aș adăuga imediat : **nu în totalitate !**

Tocmai pentru a sublinia această deosebire — nu de fond, ci de nuanță — mă simt tentat, la rîndul meu, să continui pe scurt discuția începută, inversînd rolurile și alegînd ca material de referință chiar textul lui Ștefan S. Gorovei. Mai e cazul să precizez că nu o fac, nici eu, cu intenție polemică ?

Mergînd direct la țintă, trebuie să spun, din capul locului că problema de nuanță care ne separă este, dacă am înțeles bine, aceea a atitudinii față de — cum le numește domnia sa — „concluziile teoretizatoare" în domeniul istoriei mentalităților. Parafrazîndu-mi observația că, în Franța, metodologia mentalului colectiv s-a creat numai după o amplă și prealabilă cercetare concretă și că istoria mentalităților a continuat, chiar și după 1961, cînd G. Duby dăduse o primă sinteză teoretică în domeniu, să fie mai întîi „făcută" și de abia după aceea gîndită și teoretizată, Ștefan S. Gorovei scrie : „Trebuie să spun, de la început, că acesta mi se pare a fi drumul firesc : **concluziile teoretizatoare nu pot veni decît în urma mai multor întîlniri cu materialul documentar**, din care să se degajeze realitatea trecutului [...]. Nu știu — continuă el, gîndindu-se la ce s-a întreprins pînă acum în istoriografia română — **cît poate fi de profitabilă această căutare teoretică metodologică, înaintea «facerii» istoriei mentalităților.** Marile teme ale unei cercetări în acest domeniu sînt stabilite — acesta e cîștigul categoric pe care îl avem de pe urma muncii în alte spații istoriografice [...]. Dar, dacă programul istoriografic există [...], înseamnă că nu rămîne altceva de făcut decît să se treacă la treabă" (toate sublinierile îmi aparțin).

Indicînd mai departe una din posibilitățile concrete de cercetare în acest sens — realizarea repertoriilor genealogice — Ștefan S. Gorovei se întreabă : „Nu e și aceasta o treabă de făcut, și cu atît mai profitabilă, decît survolările teoretizante care pornesc dinspre coperțile cărților ?". Fără îndoială că **da** — sînt înclinat să răspund — dar numai atunci cînd aceste „survolări teoretizante" riscă să devină un exces și un scop în sine. Altminteri, ele mi se par — și, în această privință, cred că mă despart de Ștefan S. Gorovei — un demers nu numai necesar, dar și natural de întreprins chiar și **înaintea** „înfruntărilor" cu materialul documentar. Nu poți pleca, îndrăznesc să afirm, pe drumul îndelungat și dificil al cercetării — cu atît mai mult al unei cercetări atît de complexe, cum este cea a mentalului colectiv — fără un bagaj teoretic minim — conceptual și metodologic — care să-ți orienteze ancheta.

Din această cauză, continui să cred că ceea ce s-a întreprins — și se întreprinde — la noi în ultimii ani în materie de popularizare a reflecțiilor teoretice în domeniu reprezintă un gest salutar prin imboldurile de aceeași natură sau de natură practică pe care le poate deștepta. „Concluziile teoretizatoare" pot veni — și, desigur vin ! — din abundență și după confruntarea cu documentele sau pe parcursul ei. Acest lucru nu dispensează, însă, de formularea lor prealabilă, mai ales atunci cînd există această posibilitate.

La drept vorbind, nu se poate opera, în această privință, o distincție netă. Reflecția teoretică și cercetarea practică se hrănesc reciproc și sporesc împreună într-o strînsă interdependență, pe măsură ce amplificarea anchetei ridică noi chestiuni, indică noi direcții și furnizează noi posibilități. În felul acesta, metodele se perfecționează sau se innoiesc, conceptele se ameliorează și se îmbogățesc, problemele se diversifică, cu rezultatul integrării în cîmpul reflecției a noi aspecte și a circumscrierii de noi domenii. Dacă, la limită, aș fi de acord cu Ștefan S. Gorovei în privința amînării teoretizării, aș putea-o face numai în lumina considerentelor de mai sus și din convingerea că pregătirea ei de către cercetarea concretă este capabilă să schițeze în vastul perimetru al mentalităților colective originale contribuții românești, modele proprii de investigație și — de ce nu ? — în final chiar o istorie **românească** a mentalităților.

Deocamdată, sîntem încă departe de un asemenea rezultat, iar motivele — obiective și subiective — fiind cunoscute, mă dispensează de a mai intra în prea multe detalii. Dificultățile constatate cu care se confruntă editarea izvoarelor noastre — și, implicit, „productivitatea" istoricilor, constrînși la efortul copleșitor de a-și elabora instrumentele de lucru concomitent cu desfășurarea cercetării — și, pe de altă parte, impresia că istoria mentalităților riscă să fie, în raport cu mariile comandamente și direcțiile tradiționale ale investigației noastre istorice, un fel de „joc gratuit", explică, între altele, de ce ne aflăm în acest domeniu încă în stadiul tatonărilor prudente.

Astfel stînd lucrurile, nu trebuie să se uite că există, totuși, și anumite realizări practice, chiar dacă acestea nu au pornit — sau au făcut-o doar într-o mică măsură — de la depozitele arhivistice. Mă gîndesc, bunăoară la studiile lui Andrei Cornea și Eugen Cizek — pentru a nu da decît exemplele cele mai recente — probatorii nu numai pentru interesul de durată față de mentalul colectiv, manifestat de anumite cercuri ale istoriografiei noastre, ci și din perspectiva întrupărilor concrete dobîndite, pînă acum, de acest interes. Sigur că ele nu atestă încă „un nou curent istoriografic" și că țin mai curînd — să spunem — de un „nou val", decît de o „școală nouă" de istorie. Ștefan S. Gorovei are, în această privință, perfectă dreptate, (Mă refer aici la un alt text publicat de domnia sa în „Luceafărul", nr. 42, 15 octombrie 1988, p. 2, intitulat : **Istoria mentalităților : „noul val" sau „școală nouă" !**) Dar, mă întreb, ele nu constituie, totuși, un început în acest sens ? Și nu demonstrează, oare, acest început **practic** de cercetare, că istoria mentalităților nu s-a cantonat la noi numai în sfera „survolărilor teoretizante" ? E drept că, acestea rămîn, pînă în momentul de față, în exces în raport cu celelalte. În această privință, nu pot fi decît de acord cu interlocutorul meu. Dacă avem nevoie de o istorie a mentalităților în spațiul românesc, atunci ar fi timpul să se treacă la realizarea ei efectivă, iar începutul timid de pînă acum să fie continuat în singurul loc unde acest lucru e cu adevărat posibil : arhivele.

Cine va răspunde, odată, acestei provocări ?

Alexandru Florin Platon

CONFABULE

* * *

Privind peste mare și pustie
dincolo de linia de albastru
amintind nemărginirea norilor
alunecînd încet pe umbra de gîlotină
a unui trandafir
lipit de tîmpla ta de argint
îți ascult bătăile inimii
aurindu-se blînd în aburul luminii
iar tu apleoată vei pluti ușor
în lume
vindecată de cuvinte.

Iulian Neacșu

Acestea-s

Bucate noi în gură veche —
Acestea-s drumurile arșei
Mai drastice ca ale Spartei.
Și restu-i floare la ureche ;

Nici vremurile nu-s pereche
Dacă apuci doar calea soartei
Cînd parcă însăși viața moartă-i
La Siracuza cea străveche

Maestrul m-a chemat la dînsul
Să-mi spună cum se-nvinge plînsul ;
Mi-l amintesc vrînd să mă-nveți
Cum se trăiește virtuos
Și întru toate cu folos
Căci l-am fost scrib la bătrînețe.

Gheorghe Pituț

REMEMORĂRI

AZI NOAPTE AM VISAT CĂ SÎNT ȚĂRAN

Azi-noapte am visat că sînt țăran, că merg pe cîmp alături de tata, privind secara, binecuvîntata, aclipindu-și auriul ei ocean.

Era în zori, ardea o lună nouă în înălțimi de taină tremurînd, treceam pierduți pe cîmp spălați de rouă ca doi copaci călătorind pe vînt. Se auzea de undeva un cîntec despre un car bătrîn cu patru boi, pămîntul era cald precum un pîntec și-și trimitea zvînirile spre noi.

Azi-noapte am visat că sînt țăran, că port blazonul neamului pe umăr și c-am ieșit pierdut pe cîmp să număr spicele verii tremurînd în lan. Și mai visam că iarăși sînt copil și dorm în grajd pe-un pat legat de stele, lîngă un mînz cu părul în inele ce-mi tremura alături fragil. Azi noapte am visat că sînt țăran, liber zburînd ca pasărea în slavă și aveam părul ud de rouă grea și-mi mirosea tot trupul a otavă. Și auzeam un murmur stins departe cutremurîndu-mi corpul pînă la os, și auzeam un sunet stins de coase sunînd peste cîmpii tumultuos.

ACUM CÎND NU NE MAI RĂMINE DECÎT MÎNDRIA CĂ AM FOST

Acum cînd nu ne mai rămîne decît mîndria că am fost, vom tresări bolnavi la glasul fîntînilor ce ne-ncojoară, noi care am iubit lumina și pururi însetați am fost și am purtat cravate fine la fotograf întîia oară. Acum cînd nu ne mai rămîne decît nădejdea de-a mai fi atîta de puțin în moara iluziilor fără nume, sîntem atenți cum crește ziua din prelungirea altei zi și ne visăm cu-ngîndurare călătorind tîrziu prin lume. Acum, pentru întîia dată mărea deserie pentru noi volute, acum, pentru întîia oară iarba țuride pentru noi. Mai e puțin și ne vom duce aliniați și pe tăcute către un țărm de unde nimeni nu ne va-ntoarce înapoi. Dar pînă-atunci, pînă în clipa dezagregării celulare, ne curățim grădina frunții neîndemînateci și sfioși. E ceasul regăsirii noastre ce în lumini crepusculare trezește-n brazi fantoma albă a-nsingurăților cocoși.

INTOARCEREA ÎN SAT

Aici unde începe lumea și unde se sfîrșește ea, sub crucea cumpenelor grele visînd găleți în brad și cîuturi, pășesc pe brazda-nfierbîntată și-mi calc copilăria mea parc-aș călca pe oseminte sau pe-un covor fragil de fluturi.

Eu am uitat cum crește grîul și am uitat să țin un plug, privirile îmi sînt străine și chipurile fără chip. De ce se miră ochii voștri la vorbăria ce-o îndrug cînd eu mă simt străin și rece ca un grăunte de nisip ? Aici am învățat să umblu, aici am învățat să cînt. Sînt rupt din carnea voastră sfîntă ca valul din tumultul mării. Acum, celulele mă cheamă spre contopirea de pămînt, acum, să nu mă lase pradă cuțitelor înstrăinării.

PE NOI, CEI RISIPIȚII

Pe noi, cei risipiți, doar moartea ne adună... De-un timp mă-ntorc acasă numai înlăcrămat. N-am mai văzut grădina încărunțind sub lună, în recile trifoaie pe burtă n-am mai stat. Acum e ceasul zero și e pustiu în lume, durerea se topește și se prelinge-n zori.

Azi vom uita un frate, azi vom uita un nume ca pe-o batistă albă lăsată printre flori. Miroase a tămîie și-a busuioc de moarte, cel care zace singur surîde înghețat. Ce taină nepătrunsă deodată ne desparte, sporindu-ne-ndoiala ce azi ne-a încercat ? Stăm depărtați și singuri ca pomii în livadă. Curînd va crește ziua și ne vom bucura... Cine-i doamna în negru care-a venit să-l vadă pe cel cuprins de scînduri-înainte de-a pleca ! Pe noi cei risipiți, doar moartea ne adună. Aud cum bate toaca pustiului în sat. Azi a căzut din pomul vieții o cunună. De-un timp mă-ntorc acasă numai înlăcrămat.

Mircea Micu

● **Începînd cu numerele viitoare, rubrica Poșta redacției-poezie va fi susținută de poetul Mircea Micu. Manuscrisele se vor trimite ca și pînă acum, pe adresa redacției cu specificarea „pentru Poșta redacției". Se iau în considerație numai textele dactilografiate.**

Un muzeu sătesc

● Întreaga suflare a comunei botoșănene Ștefănești a participat duminică, 18 iunie 1989, la inaugurarea unui așezămînt cultural cu multiple semnificații nu numai în viața localnicilor și a județului, ci și a întregii vieți culturale românești.

În localul fostei școli comunale, reamenajată cu multă dibăcie de meșterii locului, am fost martorii unui eveniment pe care l-am putea numi singular : o galerie de artă modernă românească, realizată prin donația a 131 de artiști plastici, care au ținut să fie prezenți cu lucrări de referință, participînd într-un singur gînd la această nobilă invitație de a cultiva gustul oamenilor.

Să nu uităm că aici, la Ștefănești, între colinele liniștite de pe malul Prutului a văzut lumina zilei pictorul Ștefan Luchian. De asemenea trebuie menționat că la Botoșani, imediat după festivitățile prilejuite de centenarul trecerii în nemurire a lui Eminescu, s-au deschis lucrările celui de-al șaselea simpozion Ștefan Luchian, vernisajul galeriei, marcînd, desigur, la cea mai ridicată cotă valorică, debutul lucrărilor.

După întîlnirea la „Centrul de creație și cultură socialistă" din comună, cu locuitorii, ceea ce a prilejuit echipei de pictori și critici un dialog deschis cu publicul, și care s-a bucurat de o mare audiență, a avut loc deschiderea lăcașului de cultură, adevărat salon al mișcării plastice contemporane românești, despre care, sîntem siguri, se va mai vorbi.

La deschidere au luat cuvîntul : tovarășul Lazăr Băciucu, secretar al Comitetului Județean de partid Botoșani, pictorul Ion Sălișteanu, profesor al Institutului bucureștean de arte plastice, criticul Valentin Ciucă, directorul Muzeului județean de artă — Piatra Neamț, precum și primarul comunei Ștefănești.

Vizita într-o expoziție în care expun cei mai valoroși maeștri ai artei contemporane românești umple de bucurie sufletul îndrăgostitului de frumos, mai ales cînd la simeză figurează opere remarcabile semnate de Ion Pacea, Ion Gheorghiu, Ion Sălișteanu, Petre Achițenie, Vasile Grigore, Vasile Celmare, Ion Grigore, Ion Murariu, Costin Ioanid, Georgeta Năpăruș, Costin Neamțu, Marius Cilievici, Octav Grigorescu, deci de la maeștri, pînă la tinerii Vasile Mureșan și Ionuț Achițenie, în timp ce valoroase piese de sculptură semnate de Ion Irimescu, Gheorghe Adoc și mulți alții, întregesc ansamblul valorilor plastice. Trebuie subliniat că organizatorii au gîndit și o sală Luchian, în care se află expuse și cîteva piese care au aparținut pictorului sau familiei sale, alături de două lucrări originale — peisaje, în care marele maestru a excelat, ceea ce conferă un atribut muzeal major recent inauguratei instituții de cultură.

Deci, într-o paletă de preocupări artistice extrem de diversă, un vizitator interesat de fenomenul plastic românesc poate găsi în acest colț de țară un element de informare care să-i ofere prilejul de a-și întregi cunoștințele plastice, dîndu-i totodată și posibilitatea depline de a-și îmbogăți spiritul.

Florin Colonaș

CUMPĂNĂ

Din ierburi te ridic

Cu fiecare seară pe pămînt
mai puternică-i noaptea.
Cum stai și-aștepți în fața mea,
cu buzele te îmbrincesc, tu cazi în ierburi,
cu buzele din ierburi te ridic
și-așa te-mping și zi și noapte pe cîmpie
la marginea dinspre născuți a lumii.

George Alboiu

MIRON HERGHIANI

— R.S.S. GRUZINĂ —

● A venit din țara lui Antim Ivireanul, care începe pe țărmul cu palmieri, portocali, dafini și plantații de ceai și se continuă pînă pe crestele unde Prometeu a intrat în legendă.

A venit ca oaspete scriitorul Miron Herghiani, cel născut în ținutul de piatră al Svanetiei, acest mare admirator al naturii, după care tînjește în lungile călătorii de studii și creație. Sentiment prezent și în versurile de față.

Al. Calciu

Noi și ei

(„De ce am fost creat om
Și n-am venit ca ploaia ?"

VAJA PȘAVELA)

Trec în goană cocorii,
Lăsînd urme în zborul lor
veșnic și fără griji.
Se duc și se-ntorc din nou,
Vin și se reîntorc.
De unde iarba e uscată,
iar apa e demult secată.
Se duc spre răcoarea
Munților veșnic înzăpeziți.
Își astîmpără setea
Și apă multă duc cu ei,
Pornind iar spre deșerti.
Aidoma lor sînt norii pe cer,
Ce dorul nu cunosc.
Se duc și se întorc,
acesta fiind sensul vieții lor.
Cînd soarele apune
Devin cărbuni aprinși
Ca zîmbetul pe buze.
Ferice de voi, cocorilor,
Ferice de norii hoinari !
A lor e lumea largă !
Doar noi stăm departe de
toți și de toate,
Ca niște munți de gheață,
Ca niște coloane de piatră,
roase de vînturi și de ploi...

Uimire

Peste cîmpie a picurat o ploaie de aur,
Ca nălucile trecut-au caii cei albi.
Totul, cît se poate de firesc.
Ce m-a uimit a fost ea,
Fata cea frumoasă, cu părul despletit,
Cu ochii negri ca tăciunele.
Eram întins pe iarbă,
Doar mîna am întins,
Nimic n-am putut atinge...
Doar uimirea mea era acum mai mare !

mapamond

JURNAL DE POET

DANTE ȘI EMINESCU

La amfiteatrul „Onciu" al Facultății de filologie, plin de studenți, s-a încheiat cursul de un semestru asupra Divinei Comedii, opera poetică, fără îndoială, așa cum o socoteau Claudel și T.S. Eliot, cea mai densă din toate timpurile.

A fost o încîntare, săptămînă după săptămînă, să citim și tălmăcim din aproape sensurile acestei capodopere, iar faptul că aceste interpretări asupra unui poet vechi de șapte veacuri aproape, au fost urmărite cu bucurie și interes de atîția tineri studenți, umplînd sala pînă la refuz, dovedește marea forță a poeziei asupra sufletului omenesc, inepuizabila ei putere de-a ține pasul cu veacurile, răspunzînd nevoilor ancestrale ale spiritului generații după generații.

Filosofii, sisteme sau interpretări artistice sau științifice se învechesc de atîtea ori, dar această viață cuprinsă în vers pare a fi eternă parcă în clipa asta, rotindu-și zborul de fluture inefabil peste colinele în floare ale pămîntului.

Se întîmplă în vers această miraculoasă împletire între gîndul strălucitor și lumea naturii creaturilor : poesia este permanent logos întrupat, este divina umanitate, este divina comedie, în înțelesul de faptă a istoriei orientată spiritual întru izbăvire.

Aflîndu-ne în anul Centenar Eminescu, dar nu numai pentru asta, am fost aduși de cîteva ori de-a lungul lunilor de curs în fața acestor genii latine ale Europei, din veacuri diferite, ce-și răspundeau complementar uneori, întîlnindu-se pînă la identitate.

O întîie paralelă ce se poate face între acești mari poeți naționali și pe temeiul neamului universal, se referă la această ascensiune, călătoria spiritului din tenebre, ruperea dintr-o stare inferioară și ridicarea, elevarea în zona triunghiului de aur spre care se îndreaptă și Eminescu din tinerețea geniului său pornit pînă la ascensiunea Luceafărului, poem inițiatic precum ascensiunea sufletului din Divina comedie pînă la miezul de foc al roții aurea.

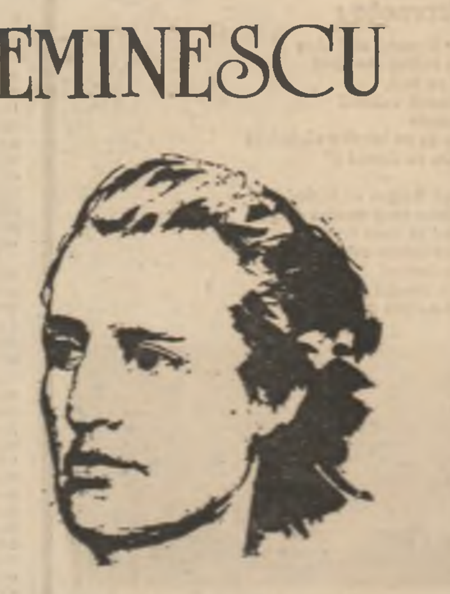

Se știe că modelul acestei structurări ierarhice a operei lui Dante a fost celebra ierarhie cerească a lui Dionisie Areopagitul, discipolul lui Paul din Tars, cel care în vestita sa scrisoare adresată corintenilor vorbește despre drumul cerurilor, splendoarea celui de-al treilea, ce îl cîntă cu atîta ardoare și Dante.

Iar cea de a doua apropiere, ce se poate face între Dante și Eminescu, ține de problematica iubirii.

Rostul omului pe pămînt, după Dante, este exprimat în celebrul vers al 17-lea din Cîntul al douăzeci și nouălea, din Paradis, cînd se spune că suntem chemați în a turna

în iubire nouă, veșnica iubire
in nuovi amor, l'eterno amore

acea iubire dintîi care mișcă sori și stele din finalul capodoperei.

Dacă ne gîndim la imperativul eminescian „Tu trebuie să te cuprinzi / de acel farmec sfînt / și noaptea candelă s-aprinzi / iubirii pe pămînt" sau la formularea : „a turna în formă nouă. / Limba veche și-nțeleaptă" suntem în același spirit ce animă geniul acestor mari poeți ai omenirii ; apoi în țesătura serafică a stelelor, în preocuparea de-o viață față de dimensiunea angelică a lumii, a stării infernale și paradisiace, în orientarea operei ambilor poeți, soteriologic asta preocupîndu-i în primul rînd, ca și pe Dostoievski, de-a ajuta oamenii să se izbăvească de sub puterea forțelor malefice, prin suferința iubirii crucificate, jertfitoare de sine în spiritul logosului întrupat în istorie.

Iar apropierea cea dintîi: evidentă este mărturisită de atașamentul acestor poeți la istoria lor națională — istoria Italiei în Dante și cea a românilor în Eminescu. Ei sînt poeți naționali, sînt ancorați între a conlucra la izbăvirea fiițelor istoriei neamului lor, iar această istorie națională este văzută în context universal, este kata-olos condusă după principiile întregului, ale universalului, cum spunea Claudel despre Dante.

Atît Dante cît și Eminescu, apoi, au fost spirite universale în sensul că și-au apropiat minții lor geniale, devenindu-le familiare, aflîndu-le pururea la îndemînă, toate descoperirile spiritului omenesc, de la filosofie și religii la științele descriptive la zi, mergînd pe calea anevoioasă a studiului în amănunt asupra celor trei mari izvoare ale cunoașterii cuprinse în cele trei mari limbi moarte mai întîi ; (Moarte în sensul în care spune T.S. Eliot — adică apte de-a deveni moștenirea întregii națiuni) lumea veche ebraică, a profeților și a lui Iov, lumea lui Sofocle și Platon, greacă, și lumea Romei, strămoașa Europei latine, mama noastră.

Dar despre toate acestea, cu alt prilej.

Ioan Alexandru

Un mare prieten al poeziei noastre

De curînd un mare prieten al poeziei române este oaspetele de seamă al obștii noastre scriitoricești. Numele său a devenit familiar cititorilor români în conștiința cărora Nikolai Zidarov e nu numai o prezență vie în poezia bulgară de azi, ci și un mare popularizator al poeziei noastre în țara vecină. Nimeni, într-adevăr, ca el n-a depus atîta rîvnă, n-a ars cu atîta pasiune și n-a cheltuit atîta talent din dorința de a face cunoscut în limba lui Botev tezaurul de valori clasice și contemporane ale poeziei românești. Pe lîngă miile de versuri românești traduse și publicate în numeroase periodice bulgare lui îi datorăm și apariția unor volume compacte din opera marilor noștri scriitori. Contactul cu poezia și pămîntul poeziei române a exercitat o rodnică influență în lărgirea orizontului său poetic. Urme ale deselor sale călătorii, cu neuitate popasuri pe litoral și în mirifica împărăție a Deltei, în Moldova, ori în străvechile cetăți transilvănene, pe Valea Prahovei sau cea a Jiului, la Brăila, ori în Cetatea lui Bucur, le găsim însemnate în tot atîtea poezii cu subiect românesc, pe care le-a scris.

E de datoria noastră să le adunăm cîndva într-un volum care, alături de cel tipărit în 1974 în prestigioasa colecție Orfeu ar întregi imaginea prietenului nostru devotat. În acest iunie, sub semnul centenarului eminescian, Zidarov vine la București omagiind memoria poetului nostru național, aducînd totodată cu sine și ultima sa lucrare care îi încununează întreaga activitate de traducător. E vorba de **Corăbii ale Soarelui**, o vastă antologie de lirică românească apărută la Narodna Kultura din Sofia, care în aproape cinci sute de pagini înmănunchează de la Arghezi și pînă la tînărul Traian T. Coșovei numele a 85 de autori, ale căror semnături apar și pe coperta exterioară, a cărții, imprimate în cele trei culori românești.

E poate răspunsul frățesc adus de Zidarov Antologiei de poezie bulgară, apărută în 1977 la București în zilele gloriosului centenar al Independenței, lucrare cu coperta realizată în cele trei culori ale stindardului bulgar. Un gest ce vrea să simbolizeze prietenia dintre popoarele noastre care, după cum spune poetul, văd de pe cele două maluri ale Dunării un singur cer.

Victor Tulbure

Poeme de Nikolai Zidarov

Eminescu

Își-nalță în lumină azi conturul
tot ce-ai visat cîndva-ntre cer și ape.
Privești spre cer cu fermecate pleoape
sub scînteierea ce o dă azurul.

Pe malurile albe ca speranța
nu zvon de clopot, ci frunzișul cîntă
și-n legănarea valurilor, sfîntă,
te-nvăluie-n lumina ei Constanța.

În preajmă-ți clipocesc șuvoaie-albastre
și-n spuma lor, ca-n file de hîrtie,
cu gîndul dus departe-n veșnicie
tu slovenești din dorurile noastre.

Tresari văzînd-n zări, nepieritoare,
nu o corabie pe-ntinderi large,
ci fericirea înălțînd catarge.
Azur. Lumină. Cîntec. Pace. Soare.

În românește de
Raluca Tulbure și Victor Tulbure

Soarele

Soarele tînăr, bezne despicînd,
crește-n ierburi, crește-n zvonul dimineții
și în mine lumina-va pînă dincolo de cînd
picura-vor norii lacrima tristeții.

Să se-ntoarcă-ntunericul, ureș să dea
cu furtuni magnetice, cu-ale vîntului hoarde.
În lumea soarelui pare-se-așa,
că mereu se trăiește, se arde.

El deja înflorește, adună puteri,
își strigă-n ferestre-aurorele,
deschide suflete-nchise pînă mai ieri,
zilele-și verifică orele.

Chiar dacă viața se-ngroapă-n pămînt
sau dispare sub ploi și sub nea,
neliniștea de soare, de curcubeu, de vînt,
omului nimeni nu i-o mai ia.

Ca un fulger trăiește-ți secundele dar,
soarele tău să se rotească-ntruna.
Urma zilelor fie-ți rămasă-n mortar,
însă bolta deasupra s-o ai totdeauna.

În românește de
Raluca Tulbure și Andrei Ciurunga

Sentiment

De soare beat, înviorat de vînt
Simt primăvara clipocind afară
Dezvăluindu-se ca notele-ntr-un cînt
De beznele ce ne înstrăinară
Să fim filosofi... După surda durere
Cu umerii-ntr-o vișinie floare
Pămîntul să-l călcăm mai cu putere
Curat să ne-nfioare cîte-o boare.
Pe gînduri duși, și cu griji noi,
Să înțelegem cu voința omenească
Chiar moartea care mișcă viața-n noi
Cu muzica în inimi să se nască.

Au izbucnit cireșii

Ca o explozie au izbucnit cireșii
Încît detunetul albinele-au smintit
Ferestre s-au deschis sub platoșa cămășii
Era, oricare, foarte fericit.
Planul zilei a sunat zglobiu,
Cînd palma am bătut muncitorește
La tot ce înflorise timpuriu
Chiar dacă înflorirea ne uimește
Sună deodată și-al iubirii ceas
Că n-adăstarăm și-n noi să detune
Și ascultînd de un lăuntric glas
Inimile noastre-au prins să se-mpreune
Atunci noi vînturile-am binecuvîntat
Și-nțelepciunea ierburilor vechi
Cuvinte-mi sunau de departe în urechi
Mă simțeam parcă însetat.
În noaptea cînd se năștea răsăritul,
Un răsărit născut pentru-a apune
Nu știam înhorbotat — minune
Ca firul de păianjen, auritul,
Pînă la tine cum să ajung.
Măcar să te îmbie răsuflarea
Lumina stelelor să o străpung
Încît răscrucea s-a schimbat în sărbătoare,
Într-a poetului măreție
Cu-a poeziei togă să mă înveșmînt
Să fiu astfel întreg numai un cînt,
Un cîntec ce nicicînd nu s-a sfîrșit.

În românește de
Niculae Stoian

UN POET — O LUME

ABBAS ABDULLA

● Abbas Abdulla (n. 1940) este unul din cei mai importanți poeți ai „generației anilor șaizeci" din literatura Azerbaidjanului sovietic. Opera poetului cunoaște o răspîndire impresionantă și în celelalte republici sovietice, subliniindu-se cu fiecare traducere prospețimea versului, eleganța expresiei și adîncimea meditației. Poetul de la Baku refuză romantismul tradițional canalizîndu-și atenția în direcția dezolării și a universului paradoxal fără să ocolească posibilele deliruri grotești.

Drum străin

Drumul șerpuiește pe dealuri, în sus,
Bată-l fericirea să-l bată !
Apoi dinspre dealuri o ia către jale,
Bată-l fericirea să-l bată !
Rămîne o urmă în mijloc de drum,
Bat-o fericirea s-o bată !
În urmă o floare răsare pe loc,
Bat-o fericirea s-o bată !
A cui este floarea crescută în urmă ?
Bat-o fericirea s-o bată !
Și eu de ce sînt mereu călătorul ?
Sfînta fericire să mă bată !
Spune-mi sînt cumva de vină ?
Iarăși fericirea să mă bată !
Fost-a om care să urce drumul,
Bată-l fericirea să mi-l bată !
Și de acolo să pășească-n jale ?
Bată-l fericirea să mi-l bată !
Și de ce mă chinuie ou urma ?
Bată-l fericirea să mi-l bată !
Unde a plecat și cît era de tînăr ?
Bată-l fericirea să mi-l bată ?
Și de ce în urmă a rămas o floare ?
Bată-l fericirea să mi-l bată !
Si spuneți-mi cine-i călătorul ?
Bată-l fericirea să mi-l bată !
Cine-i călătorul drumului ciudat ?
Bată-l fericirea să mi-l bată !

Ce rămîne?

Cînd este obrazul plinset de jale,
Ochilor ce le rămîne ?
Cînd se topesc ghețarii pe munți,
Văilor ce le rămîne ?

Desen de Elena Boariu

Cînd apele pe dedesupt sînt freamăt,
Rîului ce-i mai rămîne ?
Cînd an după an vederea mi-o stinge,
Zilei ce-i mai rămîne ?
Cînd om calcă om în picioare,
Lumii întregi ce-i rămîne ?
Cînd ziua-i cuprinsă de întuneric,
Bietei lumini ce-i rămîne ?

Singurătate de miercuri

Trei frați la stînga,
Trei frați la dreapta,
Iar ea stă la mijloc
Însingurată*)
La stînga e începutul,
La dreapta se află sfîrșitul.
Stînga promite luciri viitoare,
Dreapta se ia trecutul întreg...
În ziua aceasta eu sînt
Săptămînală Dumnezeire...

*) La azerbaidjani duminica este socotită începutul săptămînii.

Întoarcere

„Pămîntul se aseamănă cu un pepene".
(Impresie de școlar)

Pe un pepene verde,
Viața ne-o trăim pînă la capăt,
Pe un pepene verde,
Se-ngeamănă rîsul cu plînsul.
Plînsul îl avem de la viață,
Rîsul ni-l dăruie mamele.
Unde ești copile ? Ai dispărut !
Mare te-ai făcut și n-ai învățat plînsul,
Cînd te-ai făcut mare ți-ai pierdut
și rîsul.
A fost parcă un izvor
ce s-a evaporat dintr-odată
Și frunze pe ramuri au fost
Și toate zac la pămînt.
Pe un pepene verde,
Tu migrezi din Astăzi în Mîine,
Pe un pepene verde
Dispari și apari
odată, de două ori,
de-apururi.

Prezentare și traduceri de
Stelian Gruia

REVISTA STRĂINĂ

● **MAI MULTE REVISTE („NEWSWEEK", „DER SPIEGEL")** relatează în numere recente despre odiseea realizării filmului „**Rain Man**". Puține filme au avut un asemenea destin. Acum se știe, filmul a fost distins cu patru premii Oscar (pentru cel mai bun film pentru regie, pentru scenariu și pentru interpretare masculină — Dustin Hoffman). Ulterior, Dustin Hoffman a primit și Ursul de aur la Festivalul filmului din Berlinul Occidental. Dar să vedem povestea lui.

Scenariul filmului a trecut prin mîinile a patru dintre cei mai buni regizori ai Hollywoodului, a șase scenariști și a doi operatori, au fost schimbați opt producători iar echipa de filmare a trecut prin două puternice greve ale lucrătorilor de pe platouri, care puteau să le dea peste cap toate planificările.

Primul regizor căruia i-a fost oferit scenariul a fost Barry Levinson, dar el a trebuit să renunțe pentru că între timp primise comanda pentru realizarea altei pelicule, „Good Morning, Vietnam !" Scenariul a fost preluat apoi de Martin Brest, autorul „Polițistului din Beverly Hills". După ce acesta a alcătuit o distribuție de aur (cu Dustin Hoffman și Tom Cruise) a trebuit să renunțe și el pentru a se dedica filmărilor la „Midnight Run", cu Robert de Niro în rolul principal. În această situație, comanda statului major a fost preluată de Steve Spielberg, apoi de Sydney Pollak...

În cele din urmă, filmul a fost turnat tot de Barry Levinson. Sub bagheta acestuia, Dustin Hoffman a realizat un rol de excepție, dînd viață unui erou căruia, vulgar, îi spunem „geniu idiot". Un ins care nu manifestă interes față de nimic, incapabil să susțină un dialog, care nu lasă să i se citească sentimentele, care nu face nici o grimasă, nu rîde, care nu se uită în ochii celui din fața sa — așa cum se poate vedea și din fotografie, alături de actrița Valeria Golino. În felul acesta, Dustin Hoffman a realizat cel mai extraordinar rol într-o partitură consacrată unui om lipsit totalmente de duh...

● **TIMP DE O LUNĂ**, începînd cu 8 mai a.c. la National Film Theatre din Londra, în organizarea lui Museum of the Moving Image, s-a desfășurat un interesant maraton al filmelor cu tematică frankensteineană. Întreaga manifestare a avut loc sub patronajul unei imense statui de ceară, de peste doi metri, înfățișîndu-l pe primul Frankenstein din film, actorul englez William Henry Pratt (Boris Karloff), regele filmului de groază din perioada interbelică.

După cum se știe, primul film cu Frankenstein a fost realizat în anul 1931, la Hollywood, continuarea urmînd peste patru ani, în 1935.

Figura lui Frankenstein, eroul cărții „Frankenstein or the Modern Prometheus" — un amestec de romance și s.f. — a fost creată de Mary Wollstonecraft Godwin, fiica în vîrstă de 21 de ani a filozofului englez William Godwin, și soția poetului englez P. B. Shelley. În volumul ei, eroul principal se numea Elvețianul, cel care l-a botezat Frankenstein, în anul 1910, fiind Thomas Alva Edison, celebrul inventator american.

Dintre realizările mai recente pe această temă, amintim filmul japonez „Frankenstein cucerește orașul", din anul 1969, și „Tînărul Frankenstein" al lui Mel Brooks, din 1974.

● **SUB TITLUL „MIRÓ, CATALANUL"** revista „Catalania Cultural" care apare la Barcelona, publică un interesant articol consacrat marelui artist care a fost Juan Miró. Mai precis surselor și resurselor inspirației sale. Hotărîtoare pentru evoluția lui Miró a fost întîlnirea viitorului pictor cu Modest Urgella, pictor catalan născut în anul 1839, profesor la Escola de Llotja din Barcelona, „de la care Miró a moștenit sentimentul pentru spațiile goale și pentru linia orizontului", după cum afirmă autorul articolului.

În continuare, un rol important pentru formarea lui Miró ca pictor l-a avut Francesco Gali, pictor și profesor la o școală particulară, care l-a învățat nu numai cum să folosească culorile, dar și cum să deseneze obiectele pe care nu le-a „văzut" decît pipăindu-le, cu ochii legați. Această modalitate de pregătire a dat lucrărilor lui Miró dimensiuni noi.

Autorul articolului subliniază faptul că pictura romană din Catalania, provenită din bisericile din regiunea Pirineilor a dat tablourilor pictorului o nouă perspectivă, o nouă modalitate de utilizare a culorilor. Dar, fundamentală rămîne în pictura lui Juan Miró influența produsă de viața trăită la țară, la ferma Montroig a părinților săi. Dragostea pictorului pentru țărani, pentru munca lor, pentru animale și păsări, pentru lanurile de grîu și de porumb, iată de unde provine extraordinara energie creatoare a pictorului.

Cea mai mare păstrătoare a lucrărilor lui Miró este „Fundația Juan Miró" din Barcelona. Aici se găsesc peste 500 desene, 180 picturi și 150 sculpturi, precum și o adevărată colecție de lucrări de grafică și ilustrații de carte. De-a lungul existenței sale, Fundația a contribuit substanțial la dezvoltarea artei moderne.

● **ACȚIUNEA ROMANULUI „IN ANNAS NAMEN" (ÎN NUMELE ANNEI)** de Helga Schutz, remarcabilă prozatoare și autoare dramatică din R. D. Germană, este relativ simplă. În februarie 1945 o fetiță, Anna de mai tîrziu, este găsită pe pavajul unei străzi din Dresda. Este încredințată spre creștere și educare unui orfelinat. În aceste condiții ea ajunge o ființă sensibilă, inteligentă și foarte vulnerabilă, păstrînd raporturi dintre cele mai strînse cu natura înconjurătoare, elemente care îi vor marca întreaga existență.

Mai tîrziu, Anna — lucrătoare apreciată la arhivele cinematografice și mamă grijulie a lui Reiner — amintire a unei fugare povești de dragoste — îl cunoaște pe Rolf, un doctor rămas văduv. Prietenia dintre Anna și Rolf se transformă în dragoste, dar viitorul va demonstra că doar Anna iubea cu adevărat pe bărbatul în care vedea întruchiparea idealurilor sale. Acesta o va cunoaște apoi pe Renata, o nemțoaică bogată din Germania Federală care îl va cumpăra pur și simplu. Anna rămîne din nou singură...

Punctul de greutate al romanului îl constituie descrierea sentimentelor, a stărilor femeii care trăiește drama părăsirii, care nu vrea să renunțe la bărbatul iubit, căzînd pradă gîndurilor obsedante care nu sînt decît niște iluzii. Analizarea stărilor sufletești ale eroinei, care încearcă să scape de complexul de a fi fost crescută într-un orfelinat, îi oferă Helgăi Schutz posibilitatea de a-și pune în valoare măiestria. Ea îl plimbă pe cititor printr-o lume amenințată de banalitate și sentimentalism, ca și cînd i-ar pune răbdarea la încercare, dar fără a-l lăsa să-și piardă interesul pentru lectură și pentru destinul Annei. Eroina trece prin multe faze, de la disperare și deznădejde la înarmarea cu o energie extraordinară cu care încearcă să-și salveze dragostea pierdută.

Nu în ultimă instanță, romanul Helgăi Schutz acuză — prin destinul Annei — războiul, catastrofă aducătoare de imense drama sufletești, de imense pierderi umane și materiale.

● **SEMNALĂM CU OARECARE ÎNTÎRZIERE STINGEREA DIN VIAȚĂ**, în vîrstă de 92 de ani, în orașul Par din Carnwall — Anglia, a scriitoarei engleze Daphné du Maurier. În anii '30 cărțile ei au devenit bestsellers-uri mai întîi în Marea Britanie, apoi în Statele Unite și în întreaga Europă. A făcut-o cunoscută romanul „Jamaica Inn" (Hanul Jamaica), apărut în anul 1936, dar gloria universală a obținut-o în urma publicării romanului „Rebecca", editat în anul 1938. „Rebecca", dar și toate celelalte lucrări ale cunoscutei scriitoare au fost traduse în aproape toate limbile pămîntului. „Rebecca" a fost adaptat și pentru ecran. De asemenea, una din povestirile lui Daphné du Maurier i-a servit lui Hitchcock drept punct de plecare pentru celebrul său film „Păsările".

● **„CARTEA VIEȚII BRITANICE DE FIECARE ZI"**, editată la sfîrșitul anului trecut la Londra a devenit una dintre cele mai căutate și mai citite din Anglia. Un numeros colectiv de autori care au contribuit la realizarea acestui neobișnuit volum, au strîns între copertile lui o serie de date referitoare la evenimentele care se petrec în Anglia pe parcursul unei singure ore. Astfel, într-o oră se încheie 46 căsătorii și se produc 17 divorțuri ; în aceeași unitate de timp se sting din viață 73 persoane și se nasc alte 79 care le iau locul. Opt persoane suferă accidente de circulație mai mult sau mai puțin grave iar poliția anchetează 135 cazuri de încălcare a regulilor de circulație de către automobiliști.

Într-o singură oră oficiile poștale britanice expediază și împart circa 1,75 milioane scrisori, ilustrate și colete. De asemenea, pe parcursul unei ore cetățenii britanici cheltuiesc aproximativ 3 milioane lire sterline cumpărînd felurite dulciuri, fapt care face ca această țară să se situeze pe primul loc în lume în privința consumului de dulciuri pe cap de locuitor.

● **VOLUMUL „LA PASSIONARIA" DEDICAT LUI DOLORES IBARRURI GOMEZ** (născută în anul 1895), președintele Partidului Comunist Spaniol, reprezentantă de frunte a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, este opera colectivă a șaptezeci de scriitori și artiști spanioli. Cartea apărută recent la Madrid cuprinde articole, eseuri, desene, reproduceri după opere de artă și litografii realizate în onoarea ei.

● **BESTSELLER-UL ABSOLUT AL VIEȚII LITERARE FRANCEZE ESTE ROMANUL „LA NUIT SACRÉE"** al scriitorului marocan Tahara Ben Yeloun. Născut în Maroc, scriitorul trăiește începînd din anul 1971 la Paris. Anul trecut el a intrat în posesia celei mai înalte distincții literare franceze, Premiul Goncourt.

Romanul povestește întîmplarea de dragoste dintre tînăra Zohra, dintr-o familie marocană tradițională, și un tînăr orb. Surorile Zohrei și conservatorii marocani se opun prin toate mijloacele dragostei lor, ceea ce face ca povestea iubirii lor să sfîrșească tragic.

Tahara Ben Yelouh este autorul a două culturi. În țara sa natală romanul a fost primit cu oarecare rezerve, în cele din urmă însă valoarea lui deosebită a reușit să frîngă indiferența și ostilitatea unora dintre concetățenii săi. În scurtă vreme s-au vîndut apoi nu mai puțin de 40 000 exemplare, un tiraj excepțional pentru Maroc, țară în care cărțile — cele mai bune, bineînțeles — se editează într-un tiraj variind între o mie și cinci mii de exemplare.

SPORT

O liniște de săbii

Steaua a cîștigat și anul acesta Cupa României. Iar după socoteala crainicului sportiv TV n-a mai cunoscut înfrîngerea, pe plan intern, de 1100 de zile. Vîlva florilor sau Șeherezadă modernă ? Oricum, un record cu două tăișuri — unul umblînd pe beregata dușmanilor și clevetitorilor de duzină, altul pe beregata formulei de campionat. O fericire dulce plutește în tabăra arbitrilor necinstiți și în sufletul aranjorilor de meciuri. Dar eu personal consider că nu e omenește posibil să pierzi o singură bătălie în 1100 de zile. Chiar și-n blazoanele regale se mai usucă, de plictis, cîte un crin alb. Joi, la Brașov, Steaua a fost indiscutabil mai bună decît Dinamo. A înscris un gol antologic prin Hagi (a avut și două bare !) și a dominat terenul cel puțin trei sferturi din timp, mijlocașii au servit mingi roditoare înaintării, aflată în zi fermecătoare de inspirație, iar apărarea (parcă nu l-aș pune la număr și pe Bumbescu, vechi rupător de fluiere de os), a risipit orice tentativă în drumul spre piscuri a dinamoviștilor. Cupa din argint șlefuit, cea mult invidiată de 3 000 de echipe, cîte au luat startul în dorința de-a o cîștiga, va lumina sala de onoare a clubului Steaua încă un an de aici înainte. Rătăcitorul soare, cositorit cu sămînță de regina nopții în cer de matostat, cheltuiește aici Timp de slavă și răsfăț. Menită averii tuturor, Cupa asta e un vis de neatins pentru alții, corolă deschizîndu-se numai pentru o pereche de ochi. Și totuși, o victorie alungîndu-și brațele, sonor, peste 1 100 de zile seamănă pe undeva cu o colecție de ciocane și toporașe. Mie, dacă mi-ar cădea pe cap atîta noroc, i-aș da cep să curgă și peste alții.

Despre Dinamo, Han cu ușile deschise, clătinat de vînt. Conducerea echipei n-a aruncat în cîmp nici o idee primejdioasă. Și cea mai bună ar fi fost aceea de a nu-i lăsa pe finii tehnicieni de la Steaua liberi să preia mingea pentru că știu s-o învîrtă cu piciorul într-un chip drăcesc. Gîndire cu vitraliile sparte — dinamoviștii și-au decolorat înaintarea, căutîndu-l veșnic pe Mateuț și introducînd în teren un jucător, pe Orac, care nu mai trecuse prin flăcări de mai bine de șapte luni. Și atunci ?

Nestrălucind, Steaua a biruit prin tradiție. Pe cinste curată de data asta. Neajutată de arbitru. Vigoarea unui gînd păgîn mă izbește-n mînă să spun că Dinamo avea în mînă și izvoarele rîului și vărsarea lui în Mare. Pentru că, după Barcelona, Steaua a fost tot timpul coaptă pentru înfrîngere. În semifinalele Cupei, Rapidul i-a înscris două goluri și puțin a lipsit s-o lase fără glas și leagăn de duminică. Dar Dinamo, și nu mă las gazdă disprețului și pornirilor pătimașe, de mult se aseamănă și ea uliului plutind doar într-o singură aripă.

De-acum înainte, cum spune poetul : „o liniște de săbii".

Fănuș Neagu

Luceafărul
Revistă editată de
UNIUNEA SCRIITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTA ROMÂNIA

Redactor șef : Nicolae Dan Fruntelată
Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA : București, Piața Scînteii nr. 1, tel. 17 32 09
ADMINISTRAȚIA : Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 96
Tiparul executat la : COMBINATUL POLIGRAFIC CASA SCÎNTEII